

KIRKKONUMMEN KUNTA

TILINPÄÄTÖS 2013

Kunnanhallitus 14.4.2014
-tarkistettu 26.5.2014
Kunnanvaltuusto 16.6.2014

SISÄLLYSLUETTELO

TOIMINTAKERTOMUS

Kunnanjohtajan katsaus	1
Kunnan organisaatio	2
Yleinen taloudellinen kehitys	3
Kirkkonummen kunnan toiminnan ja talouden kehitys	5
Kunnan sisäisen valvonnan järjestäminen	10
Tilikauden tulos ja toiminnan rahoittaminen	14
Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	22
Konsernin toiminnanohjaus	22
Tilikauden tuloksen käsittely	22

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Vuodelle 2013 asetettujen sitovien tavoitteiden toteutuminen	25
Konserniyhteisöille asetettavien tavoitteiden toteutuminen	30
Käyttötalouden toteutuminen	31
Tarkastuslautakunta	33
Kunnanhallitus	33
Perusturvalautakunta	43
Sivistyslautakunta	67
Suomenkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta	75
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta	83
Liikuntalautakunta	90
Nuorisolautakunta	94
Yhdyskuntatekniikan lautakunta	97
Rakennus- ja ympäristölautakunta	105
Palvelutuotannon johtokunta	108
Eerikinkartanon johtokunta	123
Tuloslaskelmaosa	125
Investointiosa	129
Rahoitusosa	132

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma	134
Rahoituslaskelma	135
Kunnan tase	136
Konsernituloslaskelma	138
Konsernirahoituslaskelma	139
Konsernitase	140
Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma	142
Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma	143
Vesihuoltolaitoksen tase	144

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	
Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan allekirjoitukset	
Tilintarkastajien tilinpäätösmerkintä	

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

2013 oli uuden valtuustokauden ensimmäinen vuosi, jota varjosti sekä kuntahallintoon että -talouteen kohdistuva epävarmuus. Valtuuston antamissa lausunnoissa kuntarakennelakiluonnoksesta ja metropolialueen esiselvityksestä Kirkkonummen kunta totesi ehdotettujen esitysten olevan keskeneräisiä ja sirpaleisia mutta piti perusteltuna kuntajakoselvityksen laatimista yhdessä Espoon, Kauniaisten ja Vihdin kanssa. Ko. selvitys käynnistyi myöhemmin syksyllä ja sen johtopäätöksiä saadaan arvioitavaksi loppuvuodesta 2014 yhdessä mm. metropolilain ja sosiaali- ja terveystoimen järjestämislain kanssa. Loppuvuodesta valtuusto otti kantaa myös metropolialueen erityiseen kuntajakoselvitykseen pitäen sitä epätarkoituksenmukaisena.

Kansantalouden epävarmuus heijastui myös Kirkkonummelle, vaikka kirkkonummelaisten työllisyys pysyikin suhteellisen hyvällä tasolla. Tämä turvasi verotulojen kertymisen jopa ennakoitua paremmin, mikä yhdessä käyttömenojen aiempaa maltillisemmän kehityksen kanssa toi tilinpäätösvuoden tulokseksi silti noin 6,4 miljoonan euron alijäämän. Tulos oli loppuvuodesta 2013 tehtyihin arvioihin verrattuna merkittävästi parempi mutta kuitenkin alkuperäiseen talousarvioon nähden vielä noin miljoona euroa huonompi.

Investointien osalta tilinpäätös vuosi oli maltillinen. Talonrakennushankkeista kuntakeskuksen terveyskeskuksen toteuttamisvaihtoehdot virittivät keskustelua useissa toimielimissä mutta lopullinen päätös siirtyi selvitysten myötä kuluvaan vuoteen. Masalan koulun osalta pidättäytyttiin sen laajentamisesta ja aloitettiin vain välttämättömät saneeraustyöt, jotka jatkuvat edelleen. Masalan päiväkotia sen sijaan otettiin käyttöön elokuussa 2013. Maltillisemman talonrakentamisen aikana kunnallisteknikan rakentaminen vei kunnan investointimäärärahoista merkittävän osan.

Vuoden lopulla kunnassa toteutettiin koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut, joiden pohjalta päätettiin tammikuussa 2014 henkilöstöön kohdistuvista säästötoimenpiteistä. Näiden vaikutukset ovat nähtävissä vasta seuraavassa tilinpäätöksessä mutta on huomioitava, että talousarvio on jo lähtökohtaisesti alijäämäinen. Siksi on ensiarvoisen tärkeää jatkaa tiukkaa menokuria sekä tavoitella menojen ja tulojen tasapainoa viimeistään vuoden 2015 talousarviossa.

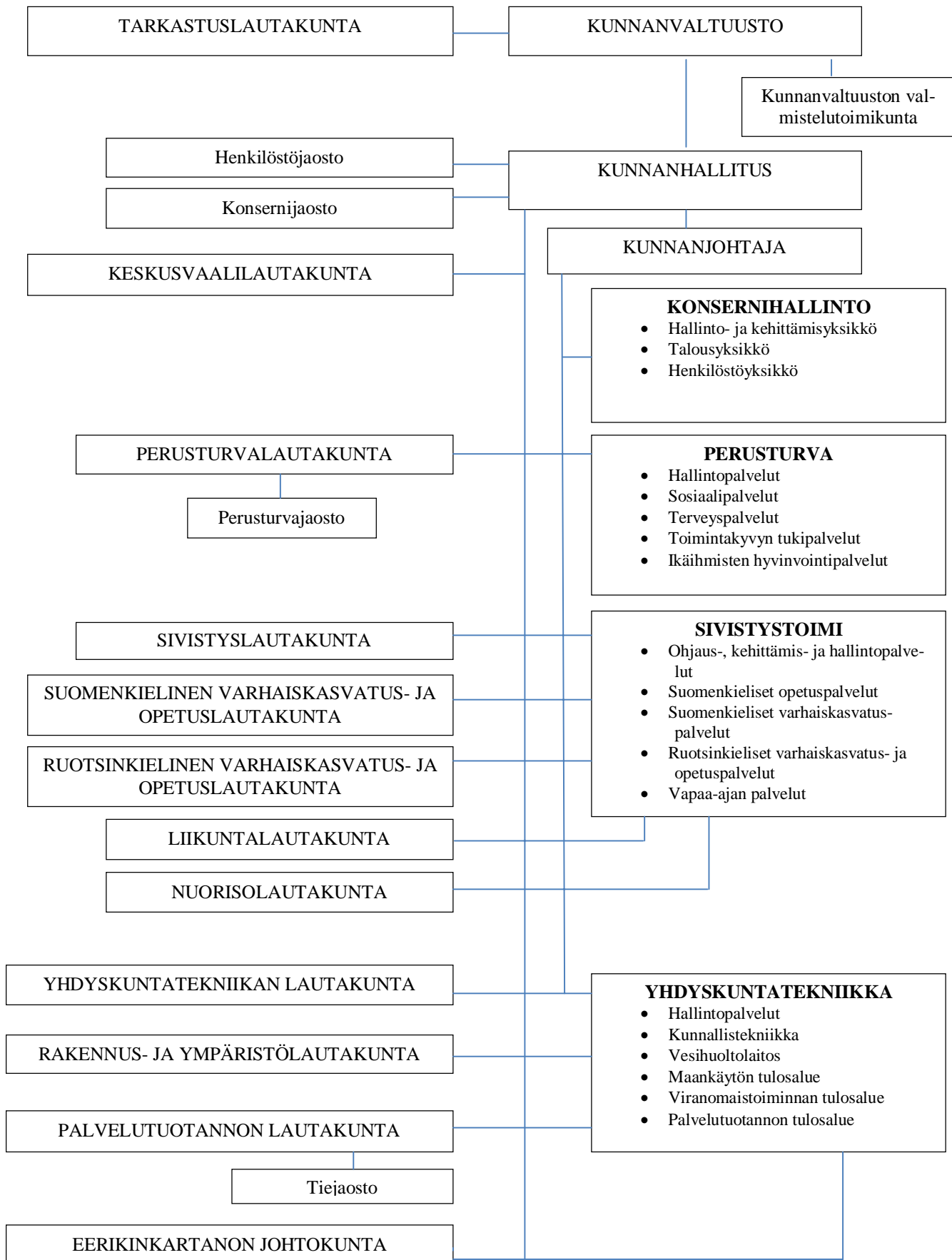
Tonttien kysyntä hiipui edellisvuosiin verrattuna. Kysynnän vauhdittamiseksi kunta mahdollisti ostamisen vaihtoehdoksi myös niiden vuokraamisen, mikä kiinnostikin rakentajia Sepänkankaan omakotitaloalueella. Talousnäköymien selkeytyessä rakentamisen odotetaan kiihtyvän; kunnalla tulee olla riittävä tarjonta sekä asumiseen että yritystoimintaan soveltuvia tontteja.

Kesäkuussa valtuusto vahvisti kunnan talous- ja palkkahallintopalveluiden siirron kuntien ja kuntayhtymien omistamalle Kunnan Taitoa Oy:lle lokakuun alusta 2013 alkaen. Ulkoistuksen myötä kunnasta siirtyi 12 työntekijää ko. yrityksen palvelukseen. Ulkoistamisen eduista ja haitoista on käyty aika ajoin keskustelua tilinpäätös vuoden aikana; tämän lisäksi mm. ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimus sekä sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteisen asiakastietojärjestelmän hankintayhteistyö (ns. Apotti -hanke) siivittivät keskustelua yhteistoiminnan vaikutuksista ja kustannuksista.

Tilinpäätös vuosi 2013 oli haastava monella mittarilla arvioituna. Jatkon kannalta keskeistä on kunnan yhteisen tahtotilan määrittäminen, mitä ei lainkaan helpota toimintaympäristömme epävarmuus erilaisine selvittämis- ja uudistamishankkeineen. Samaan suuntaan soutaminen on taitolaji; veneen vakauttaminen on huomattavasti sen keikuttamista vaativampaa.

TARMO AARNIO
Kunnanjohtaja

KUNNAN ORGANISAATIO 2013

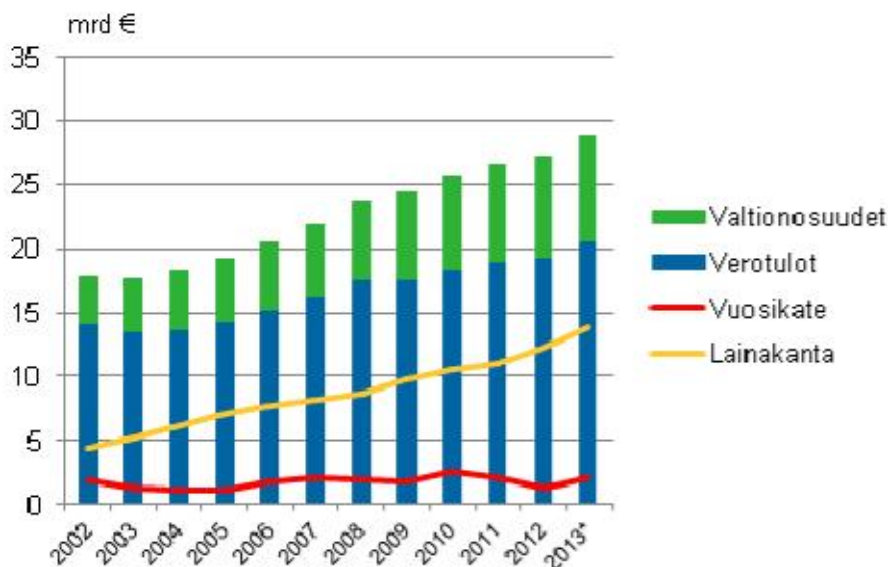

YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS

Vuonna 2013 kuntien vuosikatteet paranivat, mutta lainakanta jatkoi kasvuaan

Manner-Suomen kuntien vuosikatteet paranivat 669 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Tätä selittää toimintamenojen kasvun taittuminen sekä verotulojen ja valtionosuuksien edellistä vuotta voimakkaampi nousu. Kuntien lainakannan kasvu kiihtyi 13,4 prosenttiin. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilastosta, jota varten kerättiin tilinpäätösarvotietoja Manner-Suomen 304 kunnalta ja 149 kuntayhtymältä.

Manner-Suomen kuntien valtionosuudet, verotulot, vuosikate ja lainakanta 2002–2013*

*Tilinpäätösarvot

Kuntien toimintamenot, ilman liikelaitoksia, kasvoivat 3,0 prosentilla edellisestä vuodesta. Palkkamenoissa oli kasvua 2,2 prosenttia ja palveluiden ostoissa 3,4 prosenttia. Kuntien toimintatulot kasvoivat 1,4 prosenttia. Toimintamenojen kasvu oli hitaampaa kuin edellisvuosina.

Kuntien toimintakatteet heikentyivät aikaisempia vuosia vähemmän, yhteensä 0,9 miljardilla eurolla. Verorahoitus kasvoi edellistä vuotta enemmän. Verotulot kasvoivat edellisestä vuodesta 6,8 prosenttia ja valtionosuudet 2,9 prosenttia. Tämä 1,5 miljardin euron verorahoituksen lisäys riitti kattamaan toimintakatteiden heikkenemisen, mikä näkyy vuosikatteiden paranemisena.

Kuntien vuosikatteet nousivat 0,7 miljardilla eurolla ja samalla yhä harvemmillä kunnilla vuosikate oli negatiivinen. Vuosikatteen arvioitiin jäävän negatiiviseksi 36 kunnassa, kun edellisenä vuonna näin oli 84 kunnassa. Vuosikate kattoi poistoista ja arvonalentumisista 99,5 prosenttia ja investoinneista 51,7 prosenttia. Tunnusluvut parantuivat edellisestä vuodesta, vaikka sekä poistoissa että investointimenoissa oli kasvua. Kuntien investointimenot kasvoivat 3,7 prosenttia

Kuntien yhteenlaskettu lainakanta oli vuoden 2013 lopussa 13,8 miljardia euroa. Lainakanta kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 13,4 prosenttia, noin 1,6 miljardilla eurolla. Lainakannan kasvu oli edellistä vuotta suurempaa. Asukasta kohden laskettu kuntien lainakanta oli 2553 euroa, kun vastaava luku oli edellisenä vuonna 2262 euroa. Kuntien lainakannan kasvu kiihtyi loppuvuotta kohti. Neljannen neljänneksen aikana kuntien lainakanta, ilman liikelaitoksia, nousi 7,8 prosenttia.

Kuntayhtymien toimintamenot, ilman liikelaitoksia, pienenivät 0,3 prosenttia edellisestä vuodesta. Palkkamenot, kuntayhtymien suurin menoerä, pienentyivät 1,1 prosenttia ja palveluiden ostot kasvoivat 1,3 prosenttia. Toimintatulot nousivat 1,5 prosenttia. Kuntayhtymien yhteenlaskettu lainakanta oli vuoden 2013 lopussa 2,9 miljardia euroa ja kasvua oli 5,2 prosenttia edellisestä vuodesta.

Kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain -tilaston tiedot ovat ennakkollisia ja ne voivat tarkentua tulevien julkaisujen yhteydessä. Aiempina vuosina vastaavat tiedot on julkaistu kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviot -tilastossa sekä kuntien talouden neljännesvuositilastossa.

Lähde: Kuntien ja kuntayhtymien talous neljännesvuosittain, 4. neljännes 2013, Tilastokeskus

KIRKKONUMMEN KUNNAN TOIMINNAN JA TALOUDEN KEHITYS

Väestökasvu

Lähde: Väestötieto- järjestelmä	2012			2013		
	lisäys	kum.	muutos % (vuoden alusta)	lisäys	kum.	muutos % (vuoden alusta)
tammikuu	46	37 238	0,12	45	37 628	0,12
helmikuu	27	37 265	0,20	40	37 668	0,23
maaliskuu	59	37 324	0,35	6	37 674	0,24
huhtikuu	75	37 399	0,56	24	37 698	0,31
toukokuu	67	37 466	0,74	4	37 702	0,32
kesäkuu	40	37 506	0,84	22	37 724	0,38
heinäkuu	33	37 539	0,93	110	37 834	0,67
elokuu	-38	37 501	0,83	13	37 847	0,70
syyskuu	11	37 512	0,86	14	37 861	0,74
lokakuu	5	37 517	0,87	35	37 896	0,83
marraskuu	53	37 570	1,02	-32	37 864	0,75
joulukuu	13	37 583	1,05	49	37 913	0,88

*) enn.tietoja

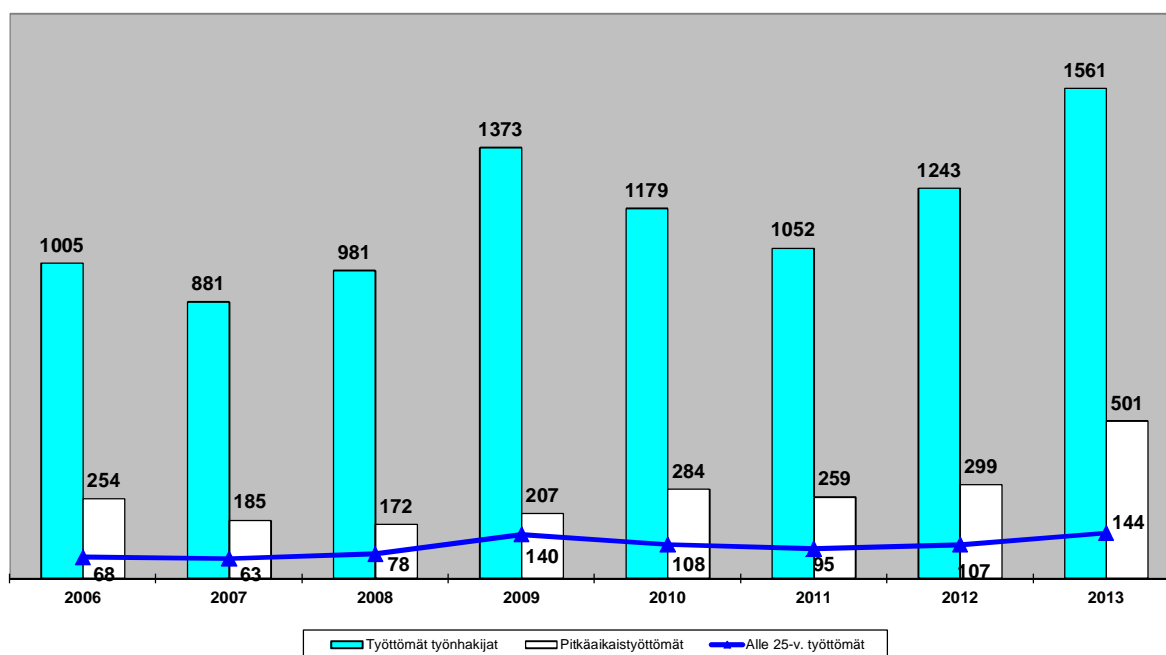
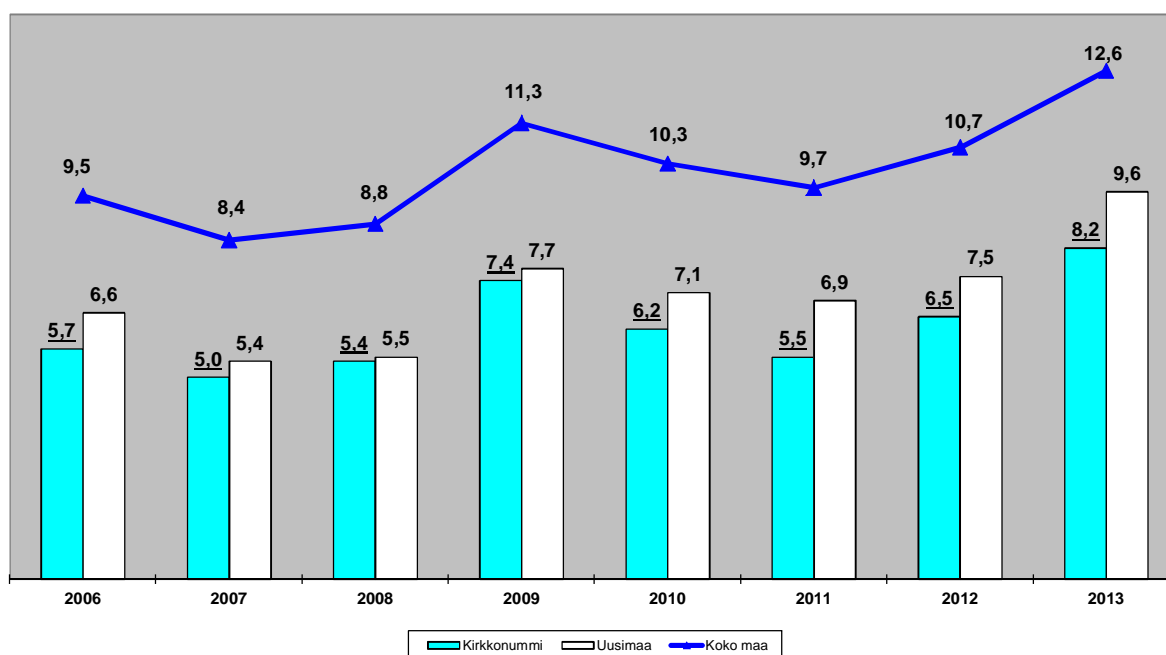
*) enn.tietoja

Kunnan väkiluku kasvoi vuoden aikana 330 henkilöllä eli 0,88 %. Vuonna 2012 vastaava kasvu oli 391 henkilöä ja 1,05 %.

Työllisyyden kehitys

Työ- ja elinkeinohallinnon tilastojen mukaan vuoden 2013 joulukuussa kunnan työttömyysaste oli 8,2 % (2012: 6,5 %; 2011: 5,5 %; 2010: 6,2 %) ja työttömien kokonaismäärä 1 561 (2012: 1243; 2011: 1052; 2010: 1179). Yli vuoden työttömänä oli joulukuussa 2013 ollut 501 henkilöä. Nuorten työttömyysaste oli 10,6 %.

Työttömyysaste vuosina 2006 – 2013

Kunnan elinkeinotoimi

Kunnan elinkeinotoimi on ollut aktiivisesti mukana Espoon, Kauniaisen, Kirkkonummen ja Vihdin yhdistymisselvityksessä (2013 – 2014), joka käynnistettiin metropolialueen esiselvityksestä annettujen lausuntojen perusteella. Kirkkonummen edustaja toimi puheenjohtajana elinkeinopolitiikka -alatyöryhmässä.

Kunta osallistui yrityspalvelujen kehittämiseen ohjaamalla YritysEspoon toimintaa yhteistyössä Espoon kaupungin ja muiden sidosryhmien kanssa. YritysEspoon toimintamallia kehitettiin vastaamaan paremmin kirkkonummelaisten yrittäjien tarpeita käynnistämällä yritysneuvojen säännölliset vastaanotot kunnantalolla. Palvelut ovat saaneet neuvontaan tulleilta kuntalaisilta pääosin hyvin positiivista palautetta.

Kirkkonummi on lisännyt yhteistyötään Espoon Matkailu Oy:n kanssa vuoden 2013 aikana. Lähökohtana oli syventää yhteistyötä alueen matkailumarkkinoinnissa ja luoda yhteistyöverkostoja kirkkonummelaisten ja espoolaisten matkailutoimialan yritysten välille mm. tuotevalikoiman ja laadun kehittämisessä sekä yhteismarkkinoinnissa. Osana yhteistyötä Kirkkonummi hyödyntää ostopalveluna Espoon Matkailu Oy:n kehittämää www.visitespoo.fi - markkinointikanavaa ja matkailu yrityksille suunnattuja markkinointipaketteja.

Kansallisena Yrittäjän päivänä 5.9.2013 kunta sitoutui tiivistämään yhteistyötään Kirkkonummen Yrittäjien kanssa. Tuolloin sovittiin, että kunnan elinkeinostrategia päivitetään kevään 2014 aikana yhdessä yrittäjien kanssa, yritysvaikutusten arviointien käyttöönottoa valmistellaan sekä selvitetään palvelusetelien hyödyntämismahdollisuuksia.

Kirkkonummi oli mukana KUUMA -kuntien kilpailukyky suunnittelussa sekä yhteisen elinkeinoryhmän työskentelyssä. Elinkeinotoimi on esimerkiksi edustettuna hankkeessa, jossa kehitetään KUUMA –seudun kestävää ruokaketjua Helsinki Business & Science Parkin johdolla. Elinkeinotoimi on myös mukana työryhmävalmistelussa, jossa kehitetään pääkaupunkiseudun kasvuyrityspalvelujen ekosysteemiä (ml. yrityshautomot) Yritys Helsingin koordinoimana.

Kirkkonummi hyväksyi ”Länsi-Uudenmaan matkailustrategian 2013 – 2016” kunnan matkailun edistämisen strategia-asiakirjaksi. Tarkoituksena on vahvistaa yhteistyötä matkailutoimialan ja palveluiden kehittämiseksi seudullisesti ja lisätä toimenpiteiden koordinoitua. Kunta on osallistunut strategian toteutukseen Länsi-Uudenmaan matkailutyöryhmän toiminnan kautta.

Kirkkonummelle perustettiin syyskuussa 2013 yrittäjyyskasvatustyöryhmä. Kyseessä on koordinoiva ja linjaava työryhmä, joka tukee opettajia ja kouluja niiden käytännön yrittäjyyskasvatustyössä. Opettajien verkottaminen ja yhteistyön lisääminen on tärkeää yrittäjyyskasvatuksen jalkauttamisessa. Työryhmässä on hyödynnetty YES Uusimaan ja Nuori Yrittäjyys ry:n osaamista ja verkostoja. Elinkeinotoimen yhteistyö oppilaitosten kanssa (Omnia, Luksia ja Laurea) jatkui aktiivisena mm. yrittäjyyskasvatuksen saralla.

Kirkkonummi toimii perusrahoittajana toukokuussa 2013 avatussa matkailullisesti merkittävässä Haltian luontokeskuksessa. Elinkeinotoimi osallistuu ohjaukseen toimintaryhmätyöskentelyn kautta.

Vuoden 2013 aikana toteutettiin ”Esiselvitys Eerikinkartanon toiminnallisuuden kehittämiseksi” -projekti osin EU:n Leader- rahoituksella. Hankkeen toimeksiantaja oli Kirkkonummen kunta, ja sen toteutti Haaga Instituutti -säätio Haaga-Perho. Hankkeessa tehtyjen selvitysten, haastattelujen ja kehitysseminaarien avulla tehtiin kartanokohteen kilpailuetuanalyysi, jolla selvitettiin kartanon soveltuvuutta kehittyä Kirkkonummen merkittäväksi matkailukohteeksi. Raportin mukaan alkuvaiheen konkreettisia toimenpiteitä voisivat olla joulumarkkinat, urheiluleirit koululaisille, kulttuuripolku -projekti, taidekoulu, tietoreitti, sähkömaasto ja ruokaosuuskunta. Mahdollisesti myytäviä palvelukonsepteja voisivat olla mm. maatilakauppa, lähiruokamyyni, Länsi-Uudenmaan ”Slow food” ja viljelypalstat. Asiantuntijaraportin toimenpide-ehdotusten toteuttamiseksi on jatkossa mahdollista käynnistää laaja-alaisempi kehittämisohjelma. Toimenpide-

ehdotusten toteuttaminen lähti liikkeelle jo selvityshankkeen aikana. Kartanon alueella pidettiin joulumarkkinat 14.12.2013. Markkinoilla kävi arvioilta noin tuhat vierasta.

Kunnan henkilöstöpolitiikka

Vuonna 2012 käynnistynyt yhteistyö Taitoan kanssa päättyi sopimukseen, jonka mukaan palkkahallinnon 7 ja taloushallinnon 5 työntekijää siirtyivät vanhoina työntekijöinä Taitoan 1.10.2013. Samalla kunta luovutti palkanlaskentaan ja taloushallintoon liittyvät ohjelmistot Taitoalle.

Lokakuussa alkoivat yhteistoimintaneuvottelut, joiden tavoitteena oli aluksi 150 henkilötyövuoden säästäminen kunnassa. Yhteistoimintamenettelyn syynä olivat taloudelliset, tuotannolliset ja toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvat syyt. Kirkkonummen kunnan taloustilanne oli heikentynyt. Kunnan taseeseen kertyneet ylijäämät oli lähes syöty ja lautakunnat eivät olleet talousarvioesityksissään saavuttaneet kunnanhallituksen asettamaa talousarvion laadintakehystä (kunnanhallituksen 3.6.2013 antamaan vuoden 2014 kehukseen verrattuna vaje oli noin 6,2 miljoonaa euroa), josta syystä säästötavoitteeksi oli asetettu 6 miljoonaa euroa.

Yhteistoimintaneuvottelujen lopputuloksen perusteella Kirkkonummen kunnanhallitus päätti kokouksessaan 13.1.2014 kunnan henkilöstön irtisanomisista ja lomautuksista. Yhteistoimintaneuvottelujen tuloksena ilmoitettiin noin sadan henkilötyövuoden ja noin neljän miljoonan euron säästövaikutuksista vuoden 2014 aikana.

Kunnanhallituksen päätöksessä irtisanomisten määrä vuonna 2014 rajoittui 17 työntekijään, jotka toimialoittain jakautuivat seuraavasti: konsernihallinto 5, sivistystoimi 5, perusturva 4 ja yhdyskuntatekniikka 3.

Kunnan työhyvinvointiohjelmaa toteutettiin mm. järjestämällä kohdennettuja terveysryhmiä: painon pudotus- (2 kpl) ja tupakoinnin lopettamisryhmä. Lisäksi ergonomiaa parantavia välineitä oli mahdollisuus hankkia annetuilla määrärahoilla hakemusten perusteella työhyvinvointiryhmältä.

Kiva -kysely toteutettiin ensimmäisen kerran. Vastausprosentti jäi alhaiseksi n. 19 prosenttiin päätoimisesta henkilökunnasta. Kiva -kyselyn palautteet oli tehty toimialoittain. Kaikista muista toimialoista saatiin palaute paitsi yhdyskuntatekniikasta. Kysymyksen ”kuinka kivaa on mielestäsi ollut tulla töihin viime viikkoina?” keskiarvo oli kunnassa 7,4, kun asteikko oli 1 – 10.

Osaamisen kehittämisen painopisteenä oli vuoden 2012 lopulla käyttöönotettujen toimintamallien jalkauttaminen. Tammi-helmikuussa tapahtunut Kirkkonummi-salin vesivahinko pykäytti HR-infojen järjestämisen täysin aina toukokuulle saakka.

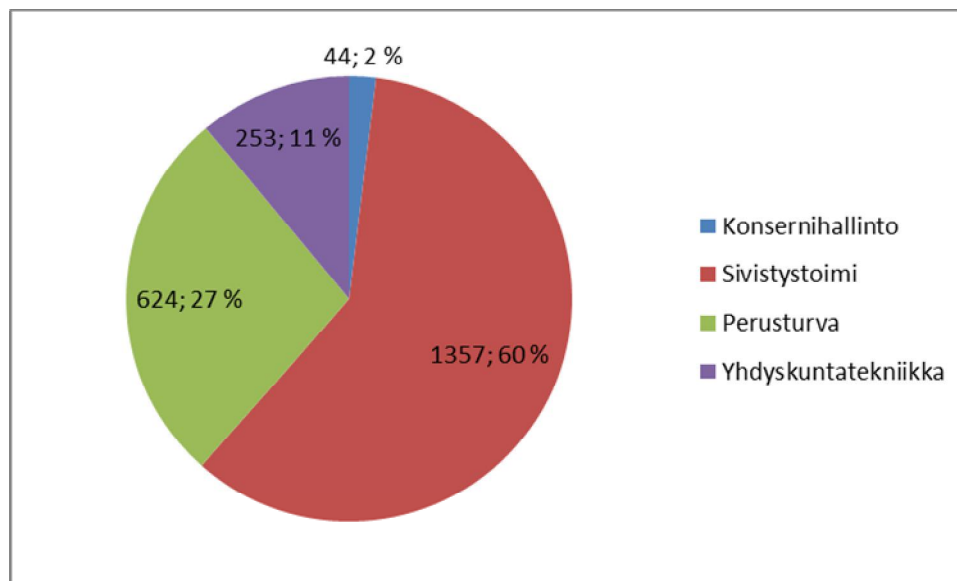
Ensimmäistä kertaa järjestettiin kesätyöntekijöille oma koulutustilaisuus. Muita merkittäviä koulutuksia olivat:

- Dekonta Oy:n turvallisuuskoulutus oppilaitoksissa työskenteleville.
- Totti Karpela piti kaksi samansisältöistä koulutusta puhejudosta.
- Työhyvinvointikoulutus: Esimiehille järjestettiin oppisopimuskoulutuksena yhteistyössä Omnian kanssa työhyvinvoinnin johtamiskoulutusta.
- Koko henkilöstölle järjestettiin keväällä Hyvinvoivana työyhteisössä -koulutuspäivä yhteistyössä Omnian kanssa.
- Työterveyshuollon johtava työterveyshoitaja Jaana Nyholm piti henkilöstölle luennon vuorotyön vaikutuksista hyvinvointiin.
- Johtamisen erikoisammattitutkinto JEAT: Opetushallitus muutti johtamisen erikoisammattitutkinnon näyttötutkinnon perusteita tiukemmiksi. Jotta osallistujamäärä saatiin riittäväksi, koulutus päädyttiin käynnistämään yhteistyössä Kauniaisten kaupungin kanssa.

Työsuojeluvaltuutettujen vaalit pidettiin loppusyksystä. Ensimmäisen kerran kokeiltiin kirjitse tapahtuvaa äänestystä ja ensimmäistä kertaa oli kaksi vaalipiiriä, joissa äänestettiin omia ehdokkaita. Äänestysprosentti nousi n. 13 prosentista 44 prosenttiin. Vuonna 2009 pidetyt työsuojeluvaalit olivat ns. sopuvaalit. Työsuojeluvaltuutettujen kausi kattaa vuodet 2014 - 2017.

Kunnan henkilöstön rakenne 31.12.2013

Toimialojen henkilöstömäärä ja prosenttiosuus (koko- ja osa-aikainen henkilöstö)

Virasto 31.12.2013	KOKO- JA OSA-AIKAISET				Sivu- toimiset	Yht.ilman työllistettyjä	Työl- listetyt
	Vakinaiset	Sijaiset	Määräaik.	Yhteensä			
Konsernihallinto	37	2	2	41		41	3
Perusk. ja lukiot op.	365	45	79	489	24	513	
Päivähoito	504	61	39	604		604	
Muu sivistystoimi	224	17	22	263	90	353	
Sivistystoimi yht.	1093	123	140	1356	114	1470	1
Yhdyskuntatekniikka	236	4	12	252		252	1
Perusturva	485	77	47	609		609	15
Yhteensä 31.12.2013	1851	206	201	2258	114	2372	20

KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN

Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että Kirkkonummen kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla varmistetaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen, päätösten perusteena olevien tietojen riittävyys ja luotettavuus sekä lakien ja asetusten, viranomaisohjeiden ja toimielinten ja johdon päätösten noudattaminen sekä se, että kunnan omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kunnan johtamis- ja hallintojärjestelmää, strategista ja operatiivista toiminnan suunnittelua, päätöksentekoa, seurantaa, poikkeamiin reagoimista sekä suoriutumisen arviointia.

Kunnan johtamisjärjestelmä ja säädetty valvontaympäristö luovat puitteet valvontaprosesseille ja edistävät tavoitteiden saavuttamista sekä henkilöstön valvontatietoisuutta. Valvontaympäristön osatekijöitä ovat mm.

- kunta- ja palvelustrategia
- toimialakohtaiset ja tehtäväkohtaiset strategiat
- selkeään tehtäväjakoon perustuva organisaatorakenne
- tehtävien ja vastuiden jakaminen säännöin ja delegointipäätöksin.

Riittävä sisäisen valvonnan järjestäminen on toimialoilla toimielinten (lautakunnat, johtokunnat) vastuulla. Kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä on yksityiskohtaisemmin ohjeistettu kunnanhallituksen hyväksymissä sisäisen valvonnan ohjeissa. Sisäisen valvonnan ohjeet on päivitetty. Kunnanhallitus hyväksyi Kirkkonummen kuntakonsernin sisäisen valvonnan yleisohjeen maaliskuussa 2013.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kuntalain 51 §:ssä säädetyn otto-oikeusmenettelyn avulla valvotaan, että toimielinten ja viranhaltijoiden päätökset on tehty lakien ja säännösten mukaisesti. Otto-oikeuden käyttämisestä on määräykset hallintosäännössä. Muiden päätösten osalta laillisuusvalvonta on lautakuntien vastuulla.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Kunnan operatiiviset toiminta- ja taloustavoitteet on määritelty kunnanvaltuuston vuosittain hyväksymässä taloussuunnitelmassa ja talousarviossa. Kunnan johdolle ja esimiehille on luotu mahdollisuus tavoitteiden toteutumisen jatkuvaan seurantaan. Kunnanhallitukselle on raportoitu tavoitteiden toteuttamisesta osavuosikatsauksissa, jotka laaditaan huhtikuun ja elokuun tilanteen perusteella sekä tilinpäätöksen toimintakertomuksessa. Osavuosikatsaukset annetaan myös kunnanvaltuustolle tiedoksi.

Talousarvion toteutumista seurataan raportoinnilla, joka toteutetaan kuntatasolla, toimielintasolla ja tehtävätasolla. Raportoinnissa seurataan taloudellisen tuloksen, toiminnallisten tavoitteiden ja tunnuslukujen toteutumista. Raportoinnin avulla voidaan varsin varhaisessa vaiheessa saada käsitys tavoitteiden sekä määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.

Kunnanhallitus päättää, miten kunnan toimielimet raportoivat sille. Kunnanhallitus voi myös tarvittaessa päättää yksityiskohtaisemmasta talouden ja toiminnan raportoinnista. Kukin toimielin päättää käyttösuunnitelmassaan, miten vastuuhenkilöiden tulee tilivuoden aikana raportoida toimielimelle talousarvion toteutumisesta.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskien arviointi ja -hallinta kohdistuu toisaalta kunnan toimintaympäristöstä ja toimintaedellytyksistä ja niiden muutoksista johtuviin ulkoisiin riskeihin ja toisaalta kunnan oman organisaation tulosyksiköiden toimintojen ja prosessien suunnittelussa ja johtamisessa todettujen olennaisimpien riskien tunnistamiseen ja torjuntaan.

Kunnanhallitus vastaa riskienhallinnan toteuttamisesta ja yhteensovittamisesta sekä päättää omaisuuden ja vastuiden vakuuttamisesta.

Toimialatasolla tilivelvolliset toimielimet, toimialajohtaja ja muut tilivelvolliset viranhaltijat huolehtivat riskienhallinnan järjestämisestä ja sen riittävyden ja vaikuttavuuden valvonnasta. Yksiköiden esimiehet vastaavat riskienhallinnan käytännön toimenpiteistä yksikössä.

Uudessa sisäisen valvonnan yleisohjeessa, joka tuli voimaan 1.5.2013 lukien, edellytetään valvonnan suunnitelmallisuuden edistämiseksi, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmat on laadittu jokaisella toimialalla niin, että kaikkien toimialalla toimivien yksiköiden toiminta on osa koko toimialan suunnitelmaa. Suunnitelmassa esitetään sisäisen valvonnan painopiste- ja kehittämialueet sekä toimenpiteet niiden toteuttamiseksi. Suunnitelma suositellaan valmisteltavaksi niin, että se perustuu toimielinten käyttösuunnitelmiin.

Sisäisen valvonnan suunnitelma tulee laatia niin, että se on vuosittain käsitelty ja hyväksytty toimielimen kokouksessa ja annettu tiedoksi kunnanhallitukselle viimeistään huhtikuun loppuun mennessä.

Suunnitelman toteuttamisesta toimielinten tulee raportoida osavuosikatsausten yhteydessä. Kunnanhallitus arvioi vuosittain toimintakertomuksen osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta ja kehittämistarpeita sekä laatii niistä selonteon.

Selontekoa varten toimielimet antavat toimintakertomuksen yhteydessä omat arvionsa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta sekä kehittämistarpeista. Valvontaa voidaan toteuttaa jatkuvalla, tavanomaiseen toimintaan liittyvällä seurannalla, erillisillä määräajoin tehtävillä arvioinneilla tai näiden yhdistelmällä.

Kunnan konsernivalvonnasta vastaa kunnanhallitus. Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta on kuntakonsernissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on mainituilla kohdealueilla tarkoitettu kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Omaisuuden hankinta, luovutukset ja hoidon valvonta

Omaisuuden hankintaan, luovutukseen tai hoitoon liittyviä ennakoimattomia menetyksiä, valvonnan puutteita tai laiminlyöntejä ei ole ilmennyt. Kunta ei ole joutunut korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen siten, että sillä olisi kunnalle olennaista merkitystä.

Sopimustoiminta

Kunnan sopimuksia hallinnoidaan hajautetusti. Hyväksytyjen sopimusten valvonta kuuluu sopimuksen hyväksyneen toimielimen alaiselle toimialajohtajalle ja viranhaltijapäätösten osalta sopimuksen hyväksyneelle viranhaltijalle tai heidän määräämilleen viranhaltijoille. Yhteistä sopimusrekisteriä ei ole.

Sopimusehtojen seuraamisen varmistamiseksi tulee nykyistä selkeämmin nimetä sopimuksen seurannan vastuuhenkilö(t) jo sopimuksen hyväksymisen yhteydessä. Yhteinen sähköinen sopimusrekisteri erilaisine hälytys- ja herätetoimintoineen tehostaisi sopimusten seuranta merkittävästi. Järjestelmän hankinta on suunnitteilla.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä ja muista toimintaa vaikuttavista tekijöistä

Kirkkonummen kuntakonsernin onnistunut toiminta perustuu hyvään toiminnan suunnitteluun ja oikeisiin strategisiin valintoihin. Epäonnistuminen kunnan kehittämisen strategisesti merkittävissä hankkeissa ja investoinneissa tai tuotettujen palvelujen kohdentamisessa ja tuotantotapojen valinnassa ja toteuttamisessa vaikuttaisi negatiivisella tavalla Kirkkonummen kunnan toiminnalliseen ja taloudelliseen kehitykseen sekä kuntalaisten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Talousarvion vahvistamisen yhteydessä määritetään Kirkkonummen kuntastrategiasta johdetut sitovat vuositason tavoitteet. Tavoitemäärittelyllä pyritään Kirkkonummen kunnan kuntastrategian näkökulmiin ja päämääriin perustuen ohjaamaan kunnan toimintaa valitun strategian mukaisesti kunnan ja kuntalaisten kannalta parhaaseen suuntaan. Kunnan toiminta on useiden asioiden ja tapahtumien kokonaisuus ja yksittäisillä asioilla voidaan katsoa olevan harvoin niin suurta vaikutusta kunnan toimintaan tai talouteen, että asetettujen tavoitteiden saavuttaminen voisi merkittävästi vaarantua. Mikäli useita riskejä toteutuu samanaikaisesti tai lyhyellä aikavälillä, voi niillä olla negatiivinen vaikutus asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle.

Riskienhallinta onnistui tilinpäätösvuonna 2013 pääosin hyvin, vaikka talousarviossa asetettuja tavoitteita ei täysin saavutettukaan ja yksittäisiä riskejä toteutui. Tarttumalla havaittuihin riskitekijöihin ja toteuttamalla tarvittavia toimenpiteitä, onnistuimme varmistamaan sen, että Kirkkonummen kuntakonsernin toiminnassa ei toteutunut merkittäviä riskejä.

Kunnalla ei ole vireillä eikä tiedossa sellaisia sopimuserimielisyyksiä, joihin liittyisi olennaisia korvausvaateita.

Taloustilanteen vaikutus Kirkkonummen kuntakonsernille

Yleiset talouden kehitysnäkymät ovat erittäin epävarmat. Se, miten kuluttajien ja yritysten toiminta tulee muuttumaan ja miten se vaikuttaa kuntakenttään ja Kirkkonummen kuntaan, on erittäin haasteellista ennakoida. Kun valtiontaloutta tasapainotetaan ja tehdään lakimuutoksia, joilla kuntien velvoitteita lisätään samalla kun esimerkiksi valtionosuuksia pienennetään, on kuntatalous erityisissä haasteissa.

Palvelutuotantomme järjestämiskustannukset ovat viime vuosina olleet voimakkaassa kasvussa. Kunnan toimintamenot kasvoivat vuonna 2013 yhteensä 6,8 milj. euroa eli 3,2 prosenttia. Palvelutarpeiden lisääntyminen, väestömäärän kasvu jo vuosien ajan lähes kokonaan syntyvyyden kautta sekä heikentynyt työllisyystilanne aiheuttavat edelleen kustannuksille kasvupainetta.

Kunnanvaltuusto vahvisti kesällä 2011 talouden tasapainottamisohjelman vuosille 2012 – 2016. Tasapainottamisohjelman raja-arvot eivät toteutuneet tilinpäätösvuonna moniltakaan osin. Tulevina vuosina ja jo vuoden 2014 aikana kunnan talouden tasapainottamiseen on ryhdyttävä. Mikäli tulo-rahoitusta ja meno-kehitystä ei toimenpiteistä huolimatta saada riittävään tasapainoon, joudutaan entistä enemmän lisäämään ulkopuolista rahoitusta.

Kunnan perustehtävänä on palvelujen järjestäminen kuntalaisille. Edellytyksenä hyvälle palvelulle on niin oman tuotannon kuin ostopalveluiden saatavuuden ja laadun varmistaminen. Mikäli palvelutuotannon jatkuvuudessa ja laadussa on häiriöitä, voivat ne aiheuttaa palvelunsaajille merkittävääkin vahinkoa.

Vesihuoltoon, energihuoltoon ja eri tietojärjestelmiin kohdistuvat häiriöt voivat aiheuttaa pahimmassa tapauksessa vaaratilanteita. Palvelutuotannon häiriöiden vaikutukset voivat olla laajoja ja kohdistua laajemmalle taholle kuin ainoastaan palvelunsaajiin. Erilaisilla häiriöillä on usein myös kielteinen vaikutus kunnan julkisuuskuvaan sekä talouteen. Kun kielteiset vaikutukset kertautuvat, voivat haitat olla erittäin suuria ja pitkäaikaisia. Erityisesti tietojärjestelmiin kohdistuvat uhat muodostavat merkittävän riskin kunnan palvelutuotannolle. Keskeisen tietojärjestelmän toimintahäiriö heikentää merkittävästi kunnan palvelutuotannon tehokkuutta. Häiriö saattaa pahimmassa tapauksessa keskeyttää koko palvelutuotannon. Toisaalta kunnan hallussa olevien tietojen salassapito saattaa vaarantua. Tietoturvaan tuleekin jatkossa kiinnittää entistä enemmän huomiota.

TILIKAUDEN TULOS JA TOIMINNAN RAHOITTAMINEN

Tilikauden tuloksen muodostumista on kuvattu tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta rahoituslaskelmassa. Tarkastelussa on otettu huomioon vain kunnan ulkoiset tilitapahtumat.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

(1 000 euroa)	2011	2012	2013	Muutos %
Toimintatuotot	35 001,8	34 469,6	31 873,6	-7,5
Toimintakulut	-195 433,8	-211 089,9	-217 747,1	3,2
Toimintakate	-160 432,1	-176 620,3	-185 873,5	5,2
Verotulot	159 222,4	159 412,7	171 133,2	7,4
Valtionosuudet	25 009,0	23 702,1	23 251,4	-1,9
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	213,0	193,3	123,2	-36,3
Muut rahoitustuotot	1 816,6	566,6	432,9	-23,6
Korkokulut	-2 654,5	-2 429,7	-2 033,0	-16,3
Muut rahoituskulut	-109,8	-66,8	-104,2	56,1
Vuosikate	23 064,6	4 757,9	6 929,9	45,7
Poistot ja arvonalentumiset	-12 670,6	-13 110,9	-13 552,5	3,4
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Tilikauden tulos	10 394,0	-8 353,0	-6 622,6	-20,7
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	33,3	30,5	27,0	-11,4
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)				
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-36,9	-13,1	140,7	-1 178,0
Tilikauden yli-/alijäämä	10 390,4	-8 335,6	-6 454,9	-22,6
Tuloslaskelman tunnusluvut				
Toimintatulot/Toimintamenot, %	17,9	16,3	14,6	
Vuosikate prosenttia poistoista	182,0	36,3	51,1	
Vuosikate, €/asukas	620	127	183	
Asukasmäärä 31.12	37 192	37 583	37 913	

Tuloslaskelman toimintatuotot ja -kulut

Toimintatuottojen määrän muutos vuonna 2013 oli -7,5 % (2012: -1,5 %; 2011: +2,5 %) ja toimintakulujen muutos 3,2 % (2012: +8 %, 2011: +3,7 %). Toimintatuottojen pieneneminen vuoteen 2012 nähden selittyy sillä, että käyttöomaisuuden myyntivoitot olivat selvästi pienemmät. Myös maankäyttösopimuskorvausten vuotta 2012 merkittävästi pienempi kertymä vaikutti toimintatuottojen määrään. Toimintakulujen 3,2 %:n kasvu oli merkittävästi pienempi kuin vuoden 2012 8 %:n kasvu (2011: 3,7 % ja 2010: 2,8 %). Toimintakatteen kasvu oli 5,2 % (2012: 10,1 % ja 2011: 4,0 %).

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulojen kokonaiskertymä, 171,1 milj. euroa (2012: 159,4 milj. e; 2011: 159,2 milj. e; 2010: 154,6 milj. e), kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna peräti 11,7 milj. euroa eli 6,8 %. Kunnallisveron tuotto oli 10,4 milj. euroa edellisvuotta suurempi ja kiinteistöveron 1,1 milj. euroa.

Verotulojen kasvu johtuu osittain siitä että joulukuun 2013 ansio- ja pääomatuloverojen tilittävä määrä oli tavanomaista suurempi. Määrän kasvu johtui verovuoden 2012 jäännösverojen nopeutetusta tilittämisestä. Kirkkonummen kunnan kohdalla kyse oli 1,6 milj. eurosta. Ansio- ja pääomatuloverojen tammikuun tilitys 2014 oli vastaavasti saman verran vähemmän. Vuoden 2013 verotulon määrä ei ole tämän takia suoraan verrannollinen muihin vuosiin.

Verotulojen kasvu johtuu myös siitä että vuodelle 2013 nostettiin osa kiinteistöveroprosenteista.

Valtionosuuksia kertyi 23,3 milj. euroa, mikä oli 1,9 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuoden tulos

Verotulojen kasvusta johtuen verorahoitus (verotulot + valtionosuudet) parani vuoteen 2012 verrattuna 6,2 % (2012:-0,6 %; 2011: +3,6 %). Vuosikate parani hieman edelliseltä vuodelta mutta oli merkittävästi heikompina verrattuna vuoteen 2011. Vuosikate oli 7,0 milj. euroa (2012: 4,8 milj. e; 2011: 23,1 milj. e). Vuosikate ei riittänyt kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja. Vuoden tulos oli alijäämäinen -6,6 milj. euroa (2012: -8,4 milj. e; 2011: +10,4 milj. e) ja tilikauden alijäämä oli -6,5 milj. euroa kun otetaan huomioon poistoero ja rahastomuutokset (2012: -8,4 milj. e; 2011: +10,4 milj. e).

Rahoituslaskelma

Vuosikatteen, satunnaisten erien ja tulorahoituksen korjauserien yhteisvaikutus eli *omarahoitussosuus* oli vuoden 2013 rahoituslaskelmassa 4,8 milj. euroa (2012: vain 0,3 milj. e; 2011: 19,6 milj. e). Investointimenojen nettorahoitustarve oli 14,8 milj. euroa (2012: 14,2 milj. e; 2011: 16,5 milj. e). Heikon vuosikatteen johdosta toiminnan ja investointien rahavirta oli -7,3 milj. euroa (2012: -9,3 milj. e; 2011: +6,8 milj. e).

Pitkäaikaisten lainojen vähennys vuoden aikana oli 8,8 milj. euroa. Rahoitustarpeen kattamiseksi nostettiin 10,0 milj. euroa uutta lainaa. Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen yhteisvaikutus kunnan rahavaroihin oli -0,4 milj. euroa (2012: -0,5 milj. e; 2011: -1,1 milj. e).

Kunnan lainakanta oli vuoden lopussa 89,1 milj. euroa ja 2.351 euroa per asukas (2012: 88,1 milj. e, 2.345 e/as; 2011: 84,8 milj. e, 2.281 e/as).

Kunnan maksuvalmius heikkeni vuoden loppua kohti ja pitkäaikainen laina nostettiin joulukuussa. Kassan riittävyys oli tilivuoden lopussa 14 päivää (2012: 32 pv; 2011: 34 pv).

Rahoituslaskelman tunnusluvuista *lainanhoitokate* kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääomaan korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen korkojen ja lyhennysten maksamiseen, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo jää alle yhden, on kunnan lainanhoitokyky heikko. Lainanhoitokate oli 0,9 (2012: 0,6; 2011: 2,6).

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

(1 000 euroa)	2011	2012	2013
Toiminnan rahavirta			
• Vuosikate	23 064,6	4 757,9	6 929,9
• Satunnaiset erät			
• Tulorahoituksen korjauserät	-3 432,9	-4 408,8	-2 056,1
	19 631,7	349,1	4 873,8
Investointien rahavirta			
• Investointimenot	-17 643,4	-14 350,1	-15 021,4
• Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 109,1	172,7	234,1
• Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulot	3 717,5	4 508,1	2 615,2
	-12 816,8	-9 669,3	-12 172,1
Toiminnan ja investointien rahavirta	6 814,8	-9 320,2	-7 298,3
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
• Antolainasaamisten lisäykset	-1 494,3	-9,3	-64,9
• Antolainasaamisten vähennykset			
	-1 494,3	-9,3	-64,9
Lainakannan muutokset			
• Pitkäaikaisten lainojen lisäys		12 500,0	10 000,0
• Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 251,3	-8 993,9	-8 790,6
• Lyhytaikaisten lainojen muutos		-228,6	-203,7
	-7 251,3	3 277,5	1 005,7
Muut maksuvalmiuden muutokset			
• Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	29,8	127,2	1,7
• Vaihto-omaisuuden muutos	-30,3	-89,8	0,3
• Saamisten muutos	-5 052,3	2 695,3	4 046,3
• Korottomien velkojen muutos	5 858,4	2 854,8	1 876,4
	805,8	5 587,5	5 924,7
Rahoituksen rahavirta	-7 939,9	8 855,7	6 865,4
Rahavarojen muutos	-1 125,0	-464,5	-432,9
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	21 014,8	20 550,2	20 117,3
Rahavarat 1.1.	-22 139,8	-21 014,8	-20 550,2
	-1 125,0	-464,5	-432,9
Rahoituslaskelman tunnusluvut:			
Investointien tulorahoitus, %	139,5	33,6	46,9
Pääomamenojen tulorahoitus, %	91,2	20,5	29,3
Lainanhoitokate	2,6	0,6	0,9
Kassan riittävyys, pv	34	32	14

Kunnan tase ja sen tunnusluvut

Taseen loppusumma pieneni edellisvuoteen verrattuna 3,9 milj. euroa (2012: -2,6 milj. e ja 2011: +8,9 milj. e).

Vastaavaa

Pysyvien vastaavien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvo lisääntyi vuoden aikana 0,7 milj. euroa (2012: 0,5 milj. e ja 2011: 2,8 milj. e).

Vaihtuvissa vastaavissa rahat ja pankkisaamiset ryhmä pieneni vuoden aikana 0,4 milj. euroa, 20,3 milj. eurosta 19,9 milj. euroon (2012: 0,5 milj. euroa, 20,8 milj. eurosta 20,3 milj. euroon ja 2011: 1,1 milj. e, 21,9 milj. eurosta 20,8 milj. euroon).

Vastattavaa

Oman pääoman määrä väheni tilikauden alijäämän verran eli 6,5 milj. euroa. Vieraan pääoman määrä lisääntyi yhteensä 2,8 milj. euroa, pitkäaikainen vieras pääoma kasvoi 2,5 milj. euroa ja lyhytaikainen kasvoi 0,3 milj. euroa.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %. 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee huomattavan suurta velkarasitetta.

Kunnan omavaraisuusaste heikkeni 41,8 prosentista 39,6 prosenttiin. Vuotta aiemmin omavaraisuusaste heikkeni 45,1 prosentista 41,8 prosenttiin ja vuonna 2011 omavaraisuusaste koheni 42,0 prosentista 45,1 prosenttiin.

Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä lainojen takaisinmaksusta tulorahoituksella. Tunnusluvun arvo pieneni 1,1 prosenttiyksikköä edellisen vuoden 57,1 prosentista 56,0 prosenttiin (2012: suureni 3,2 prosenttiyksikköä edellisen vuoden 53,9 prosentista 57,1 prosenttiin ja 2011: pieneni 2,7 prosenttiyksikköä edellisen vuoden 56,7 prosentista 53,9 prosenttiin).

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Kunnan tunnusluvun arvo asukasta kohti laskettuna heikkeni 811 eurosta 635 euroon (2012: heikkeni 1.044 eurosta 811 euroon ja 2011: vahvistui 770 eurosta 1.044 euroon).

Kunnan tase

VASTAAVAA	2013	2012
PYSYVÄT VASTAAVAT	189 024,14	188 339,16
Aineettomat hyödykkeet	2 127,75	2 002,87
Aineettomat oikeudet	346,03	425,99
Muut pitkävaikutteiset menot	1 781,71	1 576,88
Aineelliset hyödykkeet	159 756,19	159 194,74
Maa- ja vesialueet	24 386,99	24 522,38
Rakennukset	85 117,22	86 484,86
Kiinteät rakenteet ja laitteet	46 784,83	45 358,32
Koneet ja kalusto	2 236,18	1 462,65
Muut aineelliset hyödykkeet	6,24	6,24
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 224,74	1 360,29
Sijoitukset	27 140,20	27 141,55
Osakkeet ja osuudet	25 156,67	25 167,28
Muut lainasaamiset	1 449,88	1 449,88
Muut saamiset	533,65	524,39
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	457,56	547,47
Valtion toimeksiannot	2,02	41,04
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	75,74	79,20
Muut toimeksiantojen varat	379,80	427,23
VAIHTUVAT VASTAAVAT	28 138,54	32 618,07
Vaihto-omaisuus	405,39	405,72
Aineet ja tarvikkeet	404,54	405,22
Valmiit tuotteet	0,85	0,49
Saamiset	7 615,80	11 662,10
<i>Pitkäaikaiset saamiset</i>	571,43	714,29
Muut saamiset	571,43	714,29
<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	7 044,37	10 947,82
Myyntisaamiset	4 243,44	6 225,91
Muut saamiset	2 089,85	3 332,87
Siirtosaamiset	711,08	1 389,04
<i>Rahoitusarvopaperit</i>	206,61	206,61
Osakkeet ja osuudet	206,61	206,61
Rahat ja pankkisaamiset	19 910,73	20 343,64
VASTAAVAA	217 620,24	221 504,70

VASTATTAVAA	2013	2012
OMA PÄÄOMA	84 589,88	91 044,74
Peruspääoma	59 989,99	59 989,99
Arvonkorotusrahasto	565,51	565,51
Edellisten kausien ylijäämä (+)/alijäämä(-)	30 489,23	38 824,84
Tilikauden ylijäämä(+)/alijäämä(-)	-6 454,86	-8 335,61
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	866,43	893,45
Poistoero	260,27	287,29
Vapaaehtoiset varaukset	606,16	606,16
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 825,02	4 053,96
Valtion toimeksiannot	2,34	41,04
Lahjoitusrahastojen pääomat	3 332,21	3 474,95
Muut toimeksiantojen pääomat	490,47	537,98
VIERAS PÄÄOMA	128 338,91	125 512,55
Pitkäaikainen	89 564,71	87 038,85
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	77 155,35	75 368,94
Lainat julkisyhteisöiltä	3 187,17	3 764,20
Saadut ennakot	1 661,98	1 328,14
Liittymismaksut ja muut velat	7 560,21	6 577,57
Lyhytaikainen	38 774,20	38 473,70
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 213,59	8 418,35
Lainat julkisyhteisöiltä	576,63	575,57
Saadut ennakot	8,04	3,00
Ostovelat	10 314,89	11 398,61
Muut velat	2 322,30	1 742,15
Siirtovelat	17 338,75	16 336,01
VASTATTAVAA	217 620,24	221 504,70
Omavaraisuus-%	39,6	41,8
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	56,0	57,1
Kertynyt ylijäämä 1000 €	24 034	30 489
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	634	811
Lainakanta 31.12. 1000 €	89 133	88 127
Lainat €/asukas	2 351	2 345
Lainasaamiset 31.12.	1 450	1 450
Asukasmäärä	37913	37583

Kokonaistulot ja –menot

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma on laadittu tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

	2011		2012		2013	
	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%
TULOT						
Varsinainen toiminta						
Toimintatuotot	35 001,8	15,7	34 469,6	14,9	31 873,6	13,4
Verotulot	159 222,4	71,5	159 412,7	69,0	171 133,2	72,1
Valtionosuudet	25 009,0	11,2	23 702,1	10,3	23 251,4	9,8
Korkotuotot	213,0	0,1	193,3	0,1	123,2	0,1
Muut rahoitustuotot	1 816,6	0,8	566,6	0,2	432,9	0,2
Satunnaiset tuotot						
Tulorahoituksen korjauserät						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot	-3 432,9	-1,5	-4 408,8	-1,9	-2 056,1	-0,9
Investoinnit						
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 109,1	0,5	172,7	0,1	234,1	0,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulot	3 717,5	1,7	4 508,1	2,0	2 615,2	1,1
Rahoitustoiminta						
Antolainasaamisten vähennykset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			12 500,0	5,4	10 000,0	4,2
Lyhytaikaisten lainojen lisäys			-228,6	-0,1	-203,7	-0,1
Oman pääoman lisäykset						
Kokonaistulot yhteensä	222 656,3	100,0	230 887,8	100,0	237 403,7	100,0
MENOT						
Varsinainen toiminta						
Toimintakulut	195 433,8	87,0	211 089,9	89,1	217 747,1	89,3
Korkokulut	2 654,5	1,2	2 429,7	1,0	2 033,0	0,8
Muut rahoituskulut	109,8	0,0	66,8	0,0	104,2	0,0
Satunnaiset kulut						
Tulorahoituksen korjauserät						
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot						
Investoinnit						
Käyttöomaisuusinvestoinnit	17 643,4	7,9	14 350,1	6,1	15 021,4	6,2
Rahoitustoiminta						
Antolainasaamisten lisäykset	1 494,3	0,7	9,3	0,0	64,9	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	7 251,3	3,2	8 993,9	3,8	8 790,6	3,6
Lyhytaikaisten lainojen vähennys						
Oman pääoman vähennykset						
Kokonaismenot yhteensä	224 587,1	100,0	236 939,8	100,0	243 761,3	100,0

YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	<i>Yhdistelty (kpl)</i>	<i>Ei yhdistelty</i>
Tytäryhteisöt Yhtiöt Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	4	-
Kuntayhtymät	9	-
Osakkuusyhteisöt	5	-
Yhteensä	17	-

Yhteisökohtainen erittely kunnan omistuksesta muissa yhtiöissä esitetään tilinpäätöslaskelmien liitetiedoissa.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut esitetään tilinpäätöksen tilinpäätöslaskelmien kohdalla.

KONSERNIN TOIMINNAHOJAUS

Konserniohjaus on kunnassa järjestetty kuntalain 25 a §:n mukaisesti. Konserniohjauksessa noudatetaan kunnanvaltuuston hyväksymää konserniohjetta. Tytäryhtiöiden yhtiökokousedustaja raportoi kunnanhallitukselle tytäryhteisöjen tilasta kun yhtiöiden toimintakertomukset on käsitelty yhtiökokouksessa.

TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Kunnanhallitus esittää tilikauden – 6 622 615,87 euron tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan aikaisemmin tehdystä poistoerosta poistoerohankkeiden tilikauden suunnitelmapoistoja vastaava määrä, 27 019,42 euroa,
- C.F. ja Maria von Wahlbergin rahastosta siirretään 140 741,00 euroa Eerikinkartanon maa- ja metsätilan negatiivisen toimintakatteen kattamiseksi
- tilikauden alijäämä, 6 454 855,45 euroa, siirretään taseen tilikauden yli-/alijäämättilille.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Tuloslaskelma	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	%	Kumul. ed. v. vast. ajank.	Ero edelliseen vuoteen	%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	51 559 135	53 236 149	-1 677 014	3,3%	51 060 240	2 175 909	4,3%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-245 225 822	-243 577 293	-1 648 529	-0,7%	-235 380 048	-8 197 245	3,5%
<i>Verrattuna alkuperäiseen talousarvioon</i>			6 888 471	2,9%			
TOIMINTAKATE	-193 666 687	-190 341 144	-3 325 543		-184 319 808		
VEROTULOT	167 624 000	171 133 163	-3 509 163	2,1%	159 412 681		
VALTIONOSUUDET	23 311 449	23 251 394	60 055	-0,3%	23 702 080		
<i>Verorahoitus (yhteensä)</i>		194 384 557			183 114 761	11 269 796	6,2%
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	-2 333 000	-1 581 166	-751 834		-1 736 626		
VUOSIKATE I	-5 064 238	2 462 247	-7 526 485		-2 941 672		
KÄYTTÖMAISUUDEN MYYNTIVOITOT	4 000 000	2 056 057	1 943 943		4 408 775		
MAANKÄYTTÖSOPIMUSKORVAUKSET	2 504 000	2 411 558	92 442		3 290 754		
<i>Yhteensä</i>		4 467 615	2 036 385		7 699 529		
VUOSIKATE II	1 439 762	6 929 862	-5 490 100		4 757 857		
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-15 746 748	-13 552 478	-2 194 270		-13 110 887		
TILIKAUDEN TULOS	-14 306 986	-6 622 616	-7 684 370		-8 353 030		
POISTOERON MUUTOS		27 019	-27 019		30 480		
RAHASTOJEN MUUTOS		140 741	-140 741		-13 056		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-14 306 986	-6 454 855	-7 852 131		-8 335 606		

Käyttötalousosa

Vuoden 2013 talousarvion käyttötalousosan toteutuneet toimintatulot olivat 1,7 milj. euroa ja 3,3 % suuremmat kuin muutetun talousarvion tuloarviot. Edelliseen vuoteen verrattuna muutos oli 2,2 milj. euroa ja 4,3 %.

Käyttötalousosan toteutuneet toimintamenot alittivat muutetun talousarvion määrärahat 1,6 milj. euroa eli 0,7 %. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintamenot ylittivät 6,9 milj. euroa eli 2,9 %. Edelliseen vuoteen verrattuna toimintamenot olivat 8,2 milj. euroa ja 3,5 prosenttia suuremmat.

Tuloslaskelmaosa

Verotulojen kokonaiskertymä 171,1 milj. euroa kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna peräti 3,5 milj. euroa eli 2,1 %. Valtionosuuksia kertyi 23,3 milj. euroa eli 0,3 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Verorahoituksen (verotulot + valtionosuudet) kokonaiskertymä oli 194,4 milj. euroa eli 6,2 % enemmän kuin edellisellä vuonna (2012: pieneni 0,6 %; 2011: kasvu 3,6 %; 2010: kasvu 10,6 %).

Käyttöomaisuuden myyntivoittoja ja maankäyttösopimuskorvauksia kertyi yhteensä 4,5 milj. euroa, 2,0 milj. euroa alkuperäistä talousarviota vähemmän. Myyntivoittoja kertyi 2,1 milj. euroa, 1,9 milj. euroa alle alkuperäisen talousarvion ja maankäyttösopimuskorvauksia 2,4 milj. euroa, 0,1 milj. euroa alle talousarvion.

Vuoden tulos

Vuosikate II oli 5,5 milj. euroa (2012: 4,8 milj. e; 2011: 23,1 milj. e; 2010: 21,9 milj. e). Vuosikate ei riittänyt kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja ja vuoden tulos oli alijäämäinen – 6,5 milj. euroa (2012: – 8,3 milj. e; 2011: +10,4 milj. e; 2010: +8,9 milj. e).

Investointiosa

Muutetun investointiosan menoista toteutui 67,9 % eli 15,0 milj. euroa ja nettomenoista 63,3 % eli 14,2 milj. euroa.

VUODELLE 2013 ASETETTUJEN SITOVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kunta- ja palvelustrategian toteuttamiseksi vuodelle 2013 asetettiin seitsemän kuntatason sitovaa tavoitetta.

KEHITTYVÄ KIRKKONUMMI HELSINGIN SEUDULLA (näkökulma)

Päämäärä: Tasapainoinen väestönkasvu ja -rakenne

Kriittinen menestystekijä

Eheä ja kokonaistaloudellinen yhdyskuntarakenne

Arviointikriteeri

Kirkkonummen kehityskuvan laatiminen vuosille 2015 - 2050

Tavoite 1	Tavoitetaso v. 2013
Kehityskuvan valmistuminen	Kirkkonummen kehityskuva hyväksytään valtuustossa syyskuussa 2013. <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Maankäytön kehityskuvan ja palveluverkkoselvityksen laatiminen käynnistyivät vuonna 2013 ja ne valmistuvat keväällä 2014.

Vastuu:

Kunnanhallitus / Konsernijaosto

Päämäärä: Tasapainoinen väestönkasvu ja -rakenne**Kriittinen menestystekijä**

Eheä ja kokonaistaloudellinen yhdyskuntarakenne

ArviointikriteeriAsuntotuotannon toteutuminen valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen maankäytön, asu-
misen ja liikenteen aiesopimuksen 2012 - 2015 mukaisesti

Tavoite 2	Tavoitetaso v. 2013 - 2015
Asuntotuotantotavoitteen; ARA -asuntotuotannon osuuden sekä tuotantotavoitteen edellyttämä asemakaa- voitetun kerrosalan toteuttaminen sopimuk- sen mukaisesti	keskimäärin 330 asuntoa/vuosi keskimäärin 20 % keskimäärin 30.000 kem2/vuosi <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Kunnassa valmistui 331 asuntoa vuonna 2013. Kerrostaloasuntojen määrä oli puolet tuotannosta. ARA –asuntotuotannon osuus oli 22 % asuntojen lukumäärästä. Asuntorakennusoikeutta syntyi 6.000 k-m2 vuonna 2013.

Vastuu:

Kunnanhallitus / Konsernijaosto

**Päämäärä: Seudullisesti kilpailukykyiset kaupalliset palvelut ja työpaikkaomavaraisuuden ke-
hitystä tukeva elinkeinorakenne****Kriittinen menestystekijä**

Yritystoimintaympäristön kehittäminen

Arviointikriteeri

Liiketila- ja teollisuustonttien tarjonnan ja kysynnän tasapaino

Tavoite 3	Tavoitetaso v. 2013 - 2015
Riittävä liiketila- ja teollisuustonttitarjonta	Keskimäärin 10 tonttiluovutusta/vuosi <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Vuoden 2013 aikana ei luovutettu yhtään tonttia.

Vastuu:
Kunnanhallitus / Konsernijaosto

UUDISTUVA PALVELUVERKKO (näkökulma)

Päämäärä: Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut

Kriittinen menestystekijä
Nuorten elämänhallinnan tukeminen

Arviointikriteeri
Nuorten yhteiskuntatakuun toteuttaminen

Tavoite 4	Tavoitetaso v. 2013
Suunnitelman laatiminen nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamiseksi.	Väliraportti huhtikuussa 2013 Suunnitelma valmis syyskuussa 2013 <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Kunnanhallitus on kokouksessaan 28.10.2013 § 467 päättänyt hyväksyä nuorten yhteiskuntatakuun suunnitelmaan loppuraportin valmistuneeksi ja antaa suunnitelman ja siihen sisältyvät toimenpideehdotukset talousarviotoimikunnalla arvioitavaksi vuoden 2014 talousarvion laadinnan yhteydessä.

Vastuu:
Kunnanhallitus

Arviointikriteeri
Koulutuksen ulkopuolella olevien 17-24-vuotiaiden osuus ikäluokasta

Tavoite 5	Tavoitetaso v. 2013
Ko. nuorten suhteellisen osuuden vähentyminen.	Vähentymä 2,4 prosenttiyksikköä vuoden 2010 tasosta (13,8 % → 11,4 %) <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Koulutuksen ulkopuolella oli 12,0 % nuorista 31.12.2012. Vuoden 2013 tietoja ei ole vielä saatavissa.

--	--

Vastuu:

Kunnanhallitus

Arviointikriteeri

18-24-vuotiaiden nuorisotyöttömien osuus työvoimasta

Tavoite 6	Tavoitetaso v. 2013
Ko. nuorten suhteellisen osuuden vähentyminen.	Vähentymä 1,1 prosenttiyksikköä vuoden 2011 tasosta (8,1 % → 7,0 %) <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Nuorisotyöttömiä oli 8,2 % 31.12.2012. Vuoden 2013 tietoja ei ole vielä saatavissa.

Vastuu:

Kunnanhallitus

TASAPAINOINEN TALOUS (näkökulma)**Päämäärä: Pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit****Kriittinen menestystekijä**

Toiminnan tuottavuuden lisääminen sekä vahvan veropohjan säilyttäminen

Arviointikriteeri

Tasapainoinen kuntatalous

Tavoite 7	Tavoitetaso v. 2013
<p>Kunnanvaltuuston vuonna 2011 vahvistaman talouden tasapainottamisohjelman päivittäminen</p> <p>Päivitettyyn tasapainottamisohjelmaan perustuvan toimenpideohjelman laatiminen</p>	<p>Tasapainottamisohjelman päivitys on tehty keväällä 2013</p> <p><u>Tilanne 31.12.2013:</u></p> <p>Kunnanhallitus käsitteli maaliskuussa talouden tasapainottamisohjelman ja päätti jatkotoimenpiteistä.</p> <p>Toimenpideohjelman laatiminen ennen vuoden 2014 talousarvion kunnanhallitus-käsittelyä</p> <p><u>Tilanne 31.12.2013:</u></p> <p>Perusturvalautakunta käsitteli toimenpideohjelman 16.4.2013.</p>

Vastuu:

Kunnanhallitus

KONSERNIYHTEISÖILLE ASETETTAVAT TAVOITTEET

Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy

Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy on Kirkkonummen kunnan omistama yleishyödyllinen vuokrataloyhtiö. Yhtiön toimintaperiaatteena on ylläpitää ja rakennuttaa laadukkaita ja edullisia vuokra-asuntoja, joissa asuvilla on viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö tarpeellisine palveluineen. Asunnot on rakennettu pääasiassa aravalainoilla ja kunnan tuella.

Kiinteistö Oy Kirkkonummen Männistönmuori

Kiinteistö Oy Kirkkonummen Männistönmuori on Kirkkonummen kunnan ja Senaattikiinteistöjen omistama vuokrataloyhtiö, jonka vuokratalo sijaitsee Upinniemessä. Yhtiön osakkeista kunta omistaa 149 kpl ja Senaattikiinteistöt 1 kpl.

As Oy Kirkkonummen Masalanhovi

Kirkkonummen kunta omistaa 56,2 % As Oy Kirkkonummen Masalanhovin osakekannasta. Yhtiön vuonna 1994 valmistunut 31 asuinhuoneistoa käsittävä asuintalo sijaitsee Masalassa.

Kiinteistö Oy Kirkkonummen keskustapysäköinti

Kirkkonummen kunta omistaa 64,7 % Kiinteistö Oy Kirkkonummen keskustapysäköinnin osakekannasta. Yhtiö omistaa Ervastintie 9:ssä sijaitsevan pysäköintitalon.

Tavoite	Tavoitetaso v. 2013
<p>Toiminta on järjestetty taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti siten, että yhtiöiden perustehtävän hoidon edellytykset turvataan.</p> <p>Yhtiöiden rakennuskannan ylläpito on järjestetty niin, että sen arvo säilyy.</p>	<p><u>Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - asuntojen käyttöaste on vähintään 98 % - luottotappioiden määrä tulokertymästä on enintään 0,5 % <p>Käyttöastetta seurataan kuukausittain, luottotappiot raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä.</p> <p><u>Tilanne 31.12.2013:</u> Asuntojen käyttöaste 97,13 %. Tavoite ei toteutunut. Luottotappioiden määrä tulokertymästä oli 0,6 %. Tavoite ei toteutunut.</p> <p>Yhtiön rakennuskannan korjaussuunnitelma ja toteutuma raportoidaan osavuosikatsaus-ten ja tilinpäätöksen yhteydessä.</p>

KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN

Käyttötalouden sitovuus

Kunnanvaltuusto on päättänyt, että kunkin toimielimen tehtävien yhteenlaskettu toimintatulojen ja -menojen erotus eli toimintakate on valtuuston nähden sitova. Käyttötalousosan tehtävien perusteluissa otsikon ”Toiminnalliset tavoitteet” alla esitetyt tavoitteet ovat valtuuston nähden sitovia.

Käyttötalousosan perustelujen tunnusluvut ovat ohjeellisia, mutta niiden oleellisista poikkeamisista on raportoitava osavuosikatsauksissa ja vuosikertomuksessa.

Käyttötalousosan toteutuminen toimielimittäin

Toimielin	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Tarkastuslautakunta					
Toimintatulot				600	-600
Toimintamenot	-74 298		-74 298	-75 207	909
Toimintakate (S)	-74 298		-74 298	-74 607	309
Kunnanhallitus					
Toimintatulot	3 008 555		3 008 555	2 452 353	556 202
Toimintamenot	-11 746 453		-11 746 453	-11 172 473	-573 980
Toimintakate (S)	-8 737 898		-8 737 898	-8 720 120	-17 778
Perusturvalautakunta					
Toimintatulot	9 499 502	107 000	9 606 502	9 536 477	-982 187
Toimintamenot	-96 464 819	-6 107 000	-102 571 819	-102 362 622	1 183 420
Toimintakate (S)	-86 965 317	-6 000 000	-92 965 317	-92 826 145	201 233
Sivistyslautakunta					
Toimintatulot	883 000		883 000	950 101	-67 101
Toimintamenot	-10 856 826	-250 000	-11 106 826	-10 983 870	-122 956
Toimintakate (S)	-9 973 826	-250 000	-10 223 826	-10 033 769	-190 057
Suomenkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta					
Toimintatulot	4 533 000		4 533 000	5 057 397	-524 397
Toimintamenot	-57 961 708	-1 100 000	-59 061 708	-59 007 467	-54 241
Toimintakate (S)	-53 428 708	-1 100 000	-54 528 708	-53 950 070	-578 638
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta					
Toimintatulot	679 000		679 000	886 574	-207 574
Toimintamenot	-14 366 200		-14 366 200	-14 114 707	-251 493
Toimintakate (S)	-13 687 200		-13 687 200	-13 228 133	-459 067

Liikuntalautakunta					
Toimintatulot	718 750		718 750	818 841	-100 091
Toimintamenot	-2 932 333	-140 000	-3 072 333	-3 163 054	90 721
Toimintakate (S)	-2 213 583	-140 000	-2 353 583	-2 344 213	-9 370
Nuorisolautakunta					
Toimintatulot	265 402		265 402	272 839	-7 437
Toimintamenot	-1 444 005		-1 444 005	-1 412 173	-31 832
Toimintakate (S)	-1 178 603		-1 178 603	-1 139 334	-39 269
Yhdyskuntatekniikan lautakunta					
Toimintatulot	445 000		445 000	519 368	-74 368
Toimintamenot	-6 874 994	394 213	-6 480 781	-6 431 797	-48 984
Toimintakate (S)	-6 429 994	394 213	-6 035 781	-5 912 429	-123 352
Rakennus- ja ympäristölautakunta					
Toimintatulot	618 825		618 825	668 206	-107 375
Toimintamenot	-1 149 855		-1 149 855	-1 170 417	111 349
Toimintakate (S)	-531 030		-531 030	-502 211	3 974
Palvelutuotannon lautakunta					
Toimintatulot	30 834 001	-220 000	30 614 001	31 416 503	-802 502
Toimintamenot	-32 271 670	-1 334 213	-33 605 883	-33 339 427	-266 456
Toimintakate (S)	-1 437 669	-1 554 213	-2 991 882	-1 922 924	-1 068 958
Eerikinkartanon johtokunta					
Toimintatulot	191 100		191 100	206 163	-15 063
Toimintamenot	-549 661		-549 661	-346 903	-202 758
Toimintakate (S)	-358 561		-358 561	-140 740	-217 821
Toimielimet yhteensä					
Toimintatulot	51 676 135	-113 000	51 563 135	53 236 149	-2 284 334
Toimintamenot	-236 692 822	-8 537 000	-245 229 822	-243 577 293	281 764
Toimintakate	-185 016 687	-8 650 000	-193 666 687	-190 341 144	-2 002 570

TARKASTUSLAUTAKUNTA

TARKASTUSTOIMI

Talousarvion toteutuminen

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Tarkastustoimi					
Toimintatulot				600	-600
Toimintamenot	-74 298		-74 298	-75 207	909
Toimintakate (S)	-74 298		-74 298	-74 607	309

S = valtuustoon nähden sitova taso (sitovuustason ylitys alleviivattu)

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2013 aikana kahdeksan kertaa.

KUNNANHALLITUS

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Luottamushenkilöhallinto					
Toimintatulot				49 507	-49 507
Toimintamenot	-856 287		-856 287	-787 400	-68 887
Toimintakate	-856 287		-856 287	-737 893	-118 394
Varaukset ja projektit					
Toimintatulot	80 000		80 000	12 673	67 327
Toimintamenot	-1 521 509		-1 521 509	-1 192 358	-329 151
Toimintakate	-1 441 509		-1 441 509	-1 179 684	-261 824
Konsernihallinto					
Toimintatulot	570 861		570 861	169 987	400 874
Toimintamenot	-6 764 072		-6 764 072	-6 864 342	100 270
Toimintakate	-6 193 211		-6 193 211	-6 694 355	501 144
Sisäiset palvelut					
Toimintatulot	2 357 694		2 357 694	2 220 186	137 508
Toimintamenot	-2 604 585		-2 604 585	-2 328 373	-276 212
Toimintakate	-246 891		-246 891	-108 186	-138 704
Yhteensä					
Toimintatulot	3 008 555		3 008 555	2 452 353	556 202
Toimintamenot	-11 746 453		-11 746 453	-11 172 473	-573 980
Toimintakate (S)	-8 737 898		-8 737 898	-8 720 120	-17 778

LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO

Talousarvion toteutuminen

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Luottamushenkilöhallinto					
Toimintatulot				49 507	-49 507
Toimintamenot	-856 287		-856 287	-787 400	-68 887
Toimintakate	-856 287		-856 287	-737 893	-118 394

Kunnanvaltuusto

Valtuusto kokoontui vuoden aikana kymmenen (10) kertaa ja käsitteli 174 asiaa. Valtuutetut tekivät vuoden aikana 9 valtuustoaloitetta ja kunnanhallitus vastasi 22 valtuustoaloitteeseen.

Kunnanvaltuuston merkittävimmät päätökset 2013

Jäsenten valinta luottamustoimielimiin

Lokakuussa 2012 pidettyjen kunnallisvaalien tuloksen perusteella tammikuussa 2013 valtuusto valitsi jäsenet luottamustoimielimiin poliittisten ryhmien neuvotteleman paikallaan mukaisesti. Kunnanhallitus ja lautakunnat valitsivat sitten osaltaan jäsenet alaisiin toimielimiin.

Kunnan lausunnot kuntarakennelakiluonnoksesta, metropolialueen esiselvityksestä, kuntarakennelain mukaisen erityisen kuntajakoselvityksen asettamisesta sekä metropolihallintoa koskevan lainsäädännön valmistelusta

Valtuusto sai useissa kokouksissa vuoden aikana lausua kunnan kannan merkittäviin kuntarakenne- ja hallintomalliesityksiin. Lausunnoissaan Kirkkonummi korosti kunnan tahtoa ja kykyä säilyä itsenäisenä kuntana mutta myös yhteistyöhaluaan naapurikuntiensä kanssa. Konkreettisenä toimenpiteenä käynnistyi kuntien vapaaehtoinen selvitys Espoon ja Kauniaisten kaupunkien sekä Kirkkonummen ja Vihdin kuntien keskinäisistä yhteistyö- ja kuntaliitosmahdollisuuksista.

Sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteisen asiakastietojärjestelmän hankintayhteistyö

Tämän ns. Apotti-hankkeen tavoitteena on hankkia ajanmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen tietojärjestelmä korvaamaan nykyinen pirstaleisen järjestelmämalli. Valtuusto hyväksyi Kirkkonummen kunnan osalta hankintayhteistyösopimuksen toukokuussa 2013.

Upinniemen koulun lakkauttaminen

Upinniemen koulun toiminta lakkautettiin 1.8.2013 alkaen ja sen oppilaaksiottoalue yhdistettiin Kantvikin koulun oppilaaksiottoalueeseen.

Sepänkangas III asemakaava-alueen omakotitonttien vuokrausperusteiden hyväksyminen

Valtuusto päätti toukokuussa 2013 vuokrausperusteista osalle Sepänkankaan omakoti-alueen tonteista. Aiemmin tontinluovutukset perustuivat yksinomaan myyntiin.

Talous- ja palkkahallintopalveluiden liikkeenluovutus-, henkilöstön siirto- ja palvelusopimusten hyväksyminen

Valtuusto vahvisti talous- ja palkkahallinnon palvelutoiminnan siirron Kunnan Taitoa Oy:lle 1.10.2013 alkaen. Ulkoistuksen myötä 12 kunnan työntekijää siirtyi uuden työnantajan palvelukseen.

Vammaispoliittinen ohjelma

Valtuustossa marraskuussa 2013 hyväksytty Kirkkonummen vammaispoliittinen ohjelma 2014-2025 koostuu vammaisille henkilöille tarjottavien palvelujen kuvauksista sekä niihin liittyvistä kehittämistavoitteista.

Haja-asutusalueiden vesihuollon kehittämisen yleisperiaatteet sekä vesiosuuskuntien avustusperiaatteet

Valtuusto täsmensi joulukuussa vesiosuuskuntahankkeiden tukikriteerejä sekä toimintalueiden määräämisperiaatteita. Avustettavien hankkeiden tulee täyttää sekä avustusperiaatteiden että haja-asutusalueiden vesihuollon kehittämisen yleisperiaatteissa osuuskuntahankkeille asetetut vaatimukset.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus kokoontui vuoden aikana 29 kertaa ja käsitteli 545 asiaa.

Toiminnan painopisteet

Kunnanhallituksen tehtävänä on johtaa kunnan hallintoa ja toimintaa kunnanvaltuuston hyväksymien yleisten tavoitteiden ja suuntaviivojen puitteissa. Tavoitteena on, että kuntalaisten saatavilla on hyvät peruspalvelut kokonaistaloudellisesti edulliseen hintaan.

Kunnanhallituksen tehtäväkenttään kuuluvat erityisesti

- rakennushankkeita ja hankkeiden ohjausta koskevat asiat
- kunnan taloutta koskevat asiat
- lausunnon antaminen kehittämishankkeista
- maankäyttöä ja tontteja koskevat asiat
- kaavavalmistelu/ kaavavalmistelu kunnanvaltuustolle
- seudullisen yhteistyön ohjaaminen
- henkilöstöasiat

Hallinto ja talous*Riskienhallinta, vakuutusturva*

Fennia Keskinäinen Vakuutusyhtiö aloitti kunnan vakuutusyhtiönä 1.1.2013 alkaen toistaiseksi niin, että lakisääteinen tapaturmavakuutus siirtyi Fenniaan 1.4.2013 alkaen ja muu vakuutusturva 1.1.2013 alkaen.

Henkilöstöpolitiikka

Kunnanhallitus ja -valtuusto käsittelivät ja hyväksyivät Kirkkonummen kunnan henkilöstö- ja taloushallinnon 12 henkilön siirron Taitoan kesäkuussa.

VARAUKSET JA PROJEKTIT

Talousarvion toteutuminen

Tehtävät	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Varaukset ja projektit					
Toimintatulot	80 000		80 000	12 673	67 327
Toimintamenot	-1 521 509		-1 521 509	-1 192 358	-329 151
Toimintakate	-1 441 509		-1 441 509	-1 179 684	-261 824

Tehtävän käyttövarausmäärärahoihin sisältyy kunnanhallituksen alainen uudelleensijoituspankki (vakanssimäärärahavaraus 70.000 €). Uudelleensijoituspankista voidaan osoittaa myös mm. tilapäiset, nopeat toimialojen sijaistarpeet tai muut erityiset lisätarpeet.

Käyttövarausmäärärahoja ovat mm.

- Kunnanhallituksen käyttövarat 32.000 €
 - Kunnanvaltuuston käyttövarat 20.000 €
 - Kunnanjohtajan käyttövarat 12.014 €
 - Henkilöstön keskitetty koulutus 30.551 €
 - Uudelleensijoituspankki (vakanssimäärärahavaraus) 70.000 €
 - KuEL eläkemenoperusteinen kohdistamaton 178.383 €
 - Järjestöjen tukeminen 60.000 €
 - Kirkkonummen palvelukeskussäätön tuki 208.000 €
- sopimuksen mukainen yleisavustus (150.000€)
- toimitila-avustus (58.000€)
- Hallisopimusten toteuttaminen 80.000 €
 - Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, toimintatuki 150.000 €
 - Vesihuoltoavustukset 350.000 €

KONSERNIHALLINTO**Talousarvion toteutuminen**

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Konsernihallinto					
Toimintatulot	570 861		570 861	169 987	400 874
Toimintamenot	-6 764 072		-6 764 072	-6 864 342	100 270
Toimintakate	-6 193 211		-6 193 211	-6 694 355	501 144

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen**Kuntastrategian näkökulma ja tavoite**

Uudistuva palveluverkko / Tehokkaat palvelujen järjestämistavat ja toimivat prosessit

Tavoite 1 / tavoitetaso 2013

Kunnan henkilöstö-, talous- ja yleishallinnon henkilöstön verkostomaisen yhteistyön lisääminen ja kehittäminen. Uuden kunnantalon hallinnollisten toimintojen turvaaminen nykyisen hallintohenkilöstön toimesta sekä käyttöönottoon liittyvä hallinnon yhtenäisten toimintatapojen kehittäminen.

Siirtyminen mahdollisimman paperittomaan hallintoon kunnan virka- ja työntekijäorganisaatiossa.

Optimoidaan edelleen eri toimielinten hallintoprosessit, arvioidaan prosessien sujuvan hallinnan ja kulun edellyttämät henkilöstöresurssit ja muodostetaan po. palveluja tuottava tehokas yhteistoimintaorganisaatio.

Mittari/seurantatapa

Kunnan henkilöstö-, talous- ja yleishallinnon henkilöstö ja henkilöstö tarve määritellään ja yhteistyömallit suunnitellaan. Konsernihallinnon tehtäväkuvaukset ja toimenkuvat arvioidaan uudelleen. Hallintopoolin toiminta vakiinnutetaan. Koko toimintaorganisaatiossa on toimiva asianhallinta, arkistointi ja toimintojen ohjaus.

Tavoitteet ovat toteutuneet vuoden loppuun mennessä ja niistä on raportoitu kunnanhallitukselle viimeistään joulukuussa 2013.

Eteneminen laaditun projektisuunnitelman mukaisesti. Jatketaan hallinnon uudistamista v. 2013 aikana. Uudet verkostomaiset yhteistyö- ja toimintatavat suunnitellaan toimialojen välisenä yhteistyönä.

Tilanne 31.12.:

Henkilöstö- ja taloushallinnon tiettyjen toimintojen siirto Kunnan Taitoa Oy:lle toteutettiin 1.10.2013. Yhteistyötä poikkihallinnollisesti on jatkettu esim. hallintoryhmässä. Konsernihallinnon tehtäväkuvauksia uudelleen arvioidaan "Kirkkonummen kunnan hallinnon toimintamallin kehittäminen" konsulttityön ohella.

Siirtyminen mahdollisimman paperittomaan hallintoon kunnan virka- ja työntekijäorganisaatiossa on valmisteltu mm. ohjeistamalla toimielin-

	<p>kokousprosessien henkilökuntaa hyödyntämään paperittomia mahdollisuuksia. Toimielinten enemmistö ovat siirtyneet sähköiseen kokousmalliin.</p> <p>Hallinnon uudistamista on jatkettu muun muassa KPMG raportin perusteella. Uusia yhteistyö- ja toimintatapoja suunnitellaan toimialojen välisenä yhteistyönä.</p>
--	---

Kuntastrategian näkökulma ja tavoite Sitoutunut ja osaava henkilöstö / Tavoitteisiin ja yhteistyöhön sitoutunut hyvinvoiva henkilöstö	
Tavoite 2 / tavoitetaso 2013 <p>Työhyvinvoinnin kehittämishjelma toteutetaan koko kunnassa ja esimiesten / työhyvinvointikon-sulttitoiminnan ansiosta sairauslomapäivät vä-henevät.</p> <p>Työtyytyväisyysmittauksen tulokset ja siitä synty-neet tavoitteet (minimi 1 kpl) sekä tavoitteiden edistyminen raportoidaan osavuotiskatsaukses-sa.</p> <p>Tulos- ja kehityskeskustelujen prosenttimäärä nousee.</p>	Mittari/seurantatapa <p>Sairauslomapäivien keskimääräinen lukumäärä selviää henkilöstökertomuksesta, luvun täytyy olla pienempi kuin vuonna 2012.</p> <p><u>Tilanne 31.12.</u> Sairauslomapäivien keskimääräinen lukumäärä vuonna 2012 oli 14,5. Ajettu tilasto kertoo, että 1.1. – 31.12.2013 tilanne oli 13,5 sairausloma-päivää.</p> <p>Työtyytyväisyysmittaus ja Kiva kysely toteutetaan vuorovuosin ja vuonna 2013 on Kiva kyselyn vuoro. Koska kysely on ensimmäinen, työstetään vuonna 2012 työhyvinvointikyselyn perusteella saatuja kehittämiskohteita.</p> <p><u>Tilanne 31.12.</u> Kiva-kyselyn vastaukset toimitettiin 14.8. toimi-alajohtajille. Kyselyn vastausprosentti jäi alhai-seksi noin 19 %.</p> <p>Kyselyssä vain 42 – 43 % prosenttia 129 esimie-hestä ilmoitti jatkaneensa työtyytyväisyysmittaus-ten tulosten työstämistä. Vastausprosentti oli teh-tyihin kyselyihin nähden alhainen. Asiasta on muistutettu esimieskirjeessä esimiehiä. Paras toimiala oli sivistystoimi 52 prosentilla.</p> <p>Vakituisen henkilöstön kanssa käytyjen tulos- ja kehityskeskustelujen prosenttimäärä selvitetään kyselyn avulla v. 2013. Vuonna 2013 käytyjen keskustelujen määrä on prosentuaalisesti suu-rempi kuin vuonna 2012.</p> <p><u>Tilanne 31.12.</u> Kyselyjen perusteella viimevuoden tulos- ja kehi-tyskeskusteluprosentti oli 72,1 % (vastanneiden</p>

	<p>suorat alaiset). Vastausprosentti kyselyihin oli alhainen. Vuonna 2012 vastaavana aikana prosenttimäärä oli 77,2. Asiasta muistutettiin esimieskirjeessä esimiehiä.</p> <p>Kh 80 % Pt 51 % Si 82 % Yk 56 % Yht. 72 %</p>
--	---

<p>Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Kehittyvä Kirkkonummi Helsingin seudulla / Yrityksille suunnattujen palvelujen saavutettavuuden lisääminen</p>	
<p>Tavoite 3 / Tavoitetaso v. 2013</p> <p>Aloittavien ja toimivien yritysten neuvonnan kehittäminen yhteistyössä palveluja tarjoavien tahojen kanssa. Uusyritysneuvonnan palvelujen hankinta kunnan yrittäjien käyttöön.</p>	<p>Mittari/Seurantatapa</p> <p>YritysEspoon neuvonnan asiakasmäärät ja yrityshautomojen toimenpiteissä mukana olevien yrittäjien määrän kasvu verrattuna vuoden 2012 tilanteeseen. Tavoitteena asiakasmäärän kasvu.</p> <p><u>Tilanne 31.12.</u> Vuonna 2013 asiakaskäyntien määrä (1360 kpl) kasvoi reilulla kolmella sadalla (lisäys 33 %) Espoon seudun uusyrityskeskuksessa verrattuna vuoteen 2012. Yritysneuvonnan tukemana yrityksiä perustettiin koko toiminta-alueella kaikkiaan 355 vuonna 2013, mikä on 22 kpl enemmän kuin edellisvuonna. Perustetuista yrityksistä 45 aloitti toimintansa Kirkkonummella. Edellisenä vuonna tämä luku oli 33. YritysEspoon toteuttamaa yritysneuvontaa on nykyisin saatavilla myös kunnantalolla keskimäärin noin kaksi kertaa kuukaudessa loma-aikojen ulkopuolella. Palvelun laadusta saatu palaute on ollut pääsääntöisesti positiivista.</p> <p>Vuonna 2013 Spinno yrityshautomon asiakasmäärät (n. 150 kpl) pysyivät samalla tasolla vuoteen 2012 verrattuna.</p>

<p>Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Kehittyvä Kirkkonummi Helsingin seudulla / Yritysten toimintaedellytysten parantaminen</p>	
<p>Tavoite 4 / Tavoitetaso v. 2013</p> <p>Elinkeinopoliittisen ohjelman toteuttaminen. Omien toimenpiteiden lisäksi kunta osallistuu yhteistyökumppaneidensa toimenpiteisiin, joissa hyödynsaajina ovat yrittäjät ja työvoima.</p>	<p>Mittari/Seurantatapa</p> <p>Toimenpiteisiin osallistuvien hyödynsaajien kohderyhmän suuruus verrattuna vuoden 2012 tilanteeseen. Tavoitteena kohderyhmän kasvattaminen.</p> <p><u>Tilanne 31.12.</u> Yhteydenpito yrittäjähdistyksen suuntaan oli ak-</p>

tiivista vuonna 2013. Kansallisena Yrittäjän päivänä 5.9. pidettiin kunnantalolla Yrittäjäilta. Tilaisuudessa kunnanjohtaja, kuntapäätäjät ja yrittäjät sitoutuivat tiivistämään yhteistyötä mm. uuden elinkeino-ohjelman laatimisessa sekä yritysvaikutusten arviointien käytön oton valmistelussa.

Kunnan- ja elinkeinotoimenjohtajan aamukahvitilaisuuksia Kirkkonummen yrittäjien kanssa pidettiin kunnantalolla viisi kertaa vuonna 2013. Tilaisuuksissa oli paikalla keskimäärin 15 - 20 henkilöä.

Syksyllä järjestettiin alueen matkailuyrittäjille sidosryhmäyhteistyössä asiantuntijaseminaari kunnantalolla. Loppuvuodesta kunnantalolla toteutettiin myös yrittäjäyyskasvatustapahtuma, jonka järjesti kunnan uusi yrittäjäyyskasvatustyöryhmä yhteistyössä Kirkkonummen yrittäjien kanssa.

Kirkkonummi on lisännyt yhteistyötään Espoon Matkailu Oy:n kanssa vuoden 2013 aikana. Lähtökohtana oli syventää yhteistyötä alueen matkailumarkkinoinnissa ja luoda yhteistyöverkostoja kirkkonummelaisten ja espoolaisten matkailutoimialan yritysten välille mm. tuotevalikoiman ja laadun kehittämisessä sekä yhteismarkkinoinnissa. Osana yhteistyötä Kirkkonummi hyödyntää ostopalveluna Espoon Matkailu Oy:n kehittämää www.visitespoo.fi markkinointikanavaa ja matkailuyrityksille suunnattuja markkinointipaketteja.

Tiedusteluja myynnistä olevista tonteista tuli noin 20 yrittäjältä. Alustavia tontin myyntineuvotteluja käytiin viiden yrittäjän kanssa. Valmiina olevien pk-yrityksille sopivien tonttien myyntivaranto oli eri syistä varsin rajallinen vuonna 2013.

SISÄISET PALVELUT**Talousarvion toteutuminen**

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Sisäiset palvelut					
Toimintatulot	2 357 694		2 357 694	2 220 186	137 508
Toimintamenot	-2 604 585		-2 604 585	-2 328 373	-276 212
Toimintakate	-246 891		-246 891	-108 186	-138 704

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja tavoite	
Tasapainoinen talous / Pitkällä aikavälillä tulot kattavat toimintamenot, poistot ja investoinnit	
Tavoite 1 / tavoitetaso 2013	Mittari/seurantatapa
Koulujen virtualisointi ja koulujen työasemien vaihtaminen ThinClient-tyyppisiksi	Uusien opetusmenetelmien käyttöönotto. Toimivat ja nopeat työasemat oppilaskäytössä vuoden 2013 loppuun mennessä.
	<u>Tilanne 31.12.:</u> Koulujen oppilaskoneet ovat ThinClient tyyppisiä päätteitä.

Kuntastrategian näkökulma ja tavoite	
Tasapainoinen talous / Pitkällä aikavälillä tulot kattavat toimintamenot, poistot ja investoinnit / toiminnan tehostaminen ja kustannustehokkuus	
Tavoite 2 / tavoitetaso 2013	Mittari/seurantatapa
Toimintaprosessien ja kokonaisarkkitehtuurin kuvaaminen. Selkeät ja tuotteistetut asiakaslähteiset palvelut.	Toimitusten vasteajat. Asiakaspalvelun toteutuminen, tikettien ja palvelupyyntöjen läpimenoaika
	<u>Tilanne 31.12.:</u> Yhdyskuntatekniikassa ja perusturvassa on aloitettu kokonaisarkkitehtuuri kuvaukset. Tikettijonot ovat lyhentyneet huomattavasti, joulukuun lopussa 10 avointa tikettiä, palvelupyyntöjen vasteajat ovat hyvät.

Kuntastrategian näkökulma ja tavoite Tasapainoinen talous / Pitkällä aikavälillä tulot kattavat toimintamenot, poistot ja investoinnit. Turvallisuu- den ja käytettävyyden ylläpitäminen	
Tavoite 3 / tavoitetaso 2013 Tavoitteena on <ul style="list-style-type: none"> • tietoturvakoulutus koko henkilökunnalle • kohdistetut asiakaslähtöiset tietotekniikkakoulutukset • riskien ennakointi ja palautumissuunnitelmat 	Mittari/seurantatapa Kaikkien kunnan tietojärjestelmien parissa työs- kentelevien on suoritettava tietoturvakoulutusoh- jelma <u>Tilanne 31.12.:</u> Kunnan verkossa olevat käyttäjät ovat suoritta- neet tietoturvakoulutuksen. Uudet työntekijät suo- rittavat kurssin heti työsuhteen alussa.

Kuntastrategian näkökulma ja tavoite Tasapainoinen talous / Pitkällä aikavälillä tulot kattavat toimintamenot, poistot ja investoinnit Sähköi- nen asiointi	
Tavoite 4 / tavoitetaso 2013 Alueverkon käytön tehostaminen; Adsl – yhteyksien korvaaminen nopeammilla kiinteillä / langattomilla ratkaisuilla. Kuntalaisille sähköisiä palveluita - palvelualusta	Mittari/seurantatapa Vuoden 2013 loppuun mennessä on Adsl- yhteyksistä on korvattu nopeammilla yhteyksillä 70 %. Keskeisten asiakaspalvelujärjestelmien palvelu- katalogin kehittäminen sekä käyttöaste <u>Tilanne 31.12.:</u> Linjanopeuksia on nostettu lähes kaikissa toimi- pisteissä korkeimmalle mahdolliselle tasolle. Sähköisiä lomakkeita kuntalaisten käyttöön on tehty.

PERUSTURVALAUTAKUNTA

Talousarvion toteutuminen

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Hallintopalvelut					
Toimintatulot				13 403	-13 403
Toimintamenot	-1 294 579	-15 000	-1 309 579	-1 317 456	7 877
Toimintakate	-1 294 579	-15 000	-1 309 579	-1 304 053	-5 526
Sosiaalipalvelut					
Toimintatulot	3 929 799		3 929 799	3 600 711	329 088
Toimintamenot	-14 511 578	-1 145 000	-15 656 578	-15 361 523	-295 055
Toimintakate	-10 581 779	-1 145 000	-11 726 779	-11 760 812	34 033
Terveyspalvelut					
Toimintatulot	1 601 782		1 601 782	1 721 595	-119 813
Toimintamenot	-14 746 935	-227 000	-14 973 935	-14 979 088	5 153
Toimintakate	-13 145 153	-227 000	-13 372 153	-13 257 492	-114 660
Erikoissairaanhoido					
Toimintatulot					
Toimintamenot	-30 606 155	-3 000 000	-33 606 155	-33 811 297	205 142
Toimintakate	-30 606 155	-3 000 000	-33 606 155	-33 811 297	205 142
Toimintakyvyn tukipalvelut					
Toimintatulot	268 680	107 000	375 680	454 084	-78 404
Toimintamenot	-14 825 829	-1 080 000	-15 905 829	-15 890 117	-15 712
Toimintakate	-14 557 149	-973 000	-15 530 149	-15 436 033	-94 116
Ikäihmisten hyvinvointi- palvelut					
Toimintatulot	3 699 241		3 699 241	3 746 683	-47 442
Toimintamenot	-20 479 743	-640 000	-21 119 743	-21 004 142	-115 601
Toimintakate	-16 780 502	-640 000	-17 420 502	-17 257 269	-163 043
Yhteensä					
Toimintatulot	9 499 502	107 000	9 606 502	9 536 477	70 026
Toimintamenot	-96 464 819	-6 107 000	-102 571 819	-102 363 622	-208 196
Toimintakate (S)	-86 965 317	-6 000 000	-92 965 317	-92 827 145	-138 170

Perusturva jatkoi vuonna 2013 hankintayhteistyötä Helsingin, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkien sekä HUS:n ja KL –Kuntahankintojen kanssa sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteisen asiakastietojärjestelmän (APOTTI) aikaansaamiseksi. Kesäkuussa tehtiin päätökset pyynnöstä osallistumishakemusten jättämiseen ja joulukuussa 2013 toimittajien valinnasta neuvotteluihin. Perusturvan henkilöstö osallistui vuoden aikana eri foorumeissa hankkeen valmisteluun.

Kirkkonummen kunta osallistui vuonna 2013 ensimmäistä kertaa THL:n aikuisväestön hyvinvoinnin ja terveydentilaa koskevaan kyselyyn (ATH). Kyselyn tulokset valmistuivat loppuvuodesta 2013. Tulosten mukaan kirkkonummelaiset ovat pääosin terveempiä ja kokevat terveytensä paremmaksi kuin suomalaiset keskimäärin. Kuitenkin joka neljäs kirkkonummelaisista kokee saaneensa

tarpeeseensa nähden riittämättömästi terveyskeskuslääkärintalvueluita, suomalaisista keskimäärin joka kolmas.

Yksinäiseksi ATH-tutkimustulosten perusteella itsensä kokee noin joka kymmenes 75 vuotta täyttänyt kirkkonummelainen, mutta huomioitava on että myös nuorilla yksinäisyyden kokemukset ovat yhtä yleisiä. Koko Suomen tasolla iäkkäiden yksinäisyyden kokeminen on hieman yleisempää kuin Kirkkonummella.

Työkykynsä heikentyneeksi kokee jopa noin joka viides 20–54-vuotias suomalainen. Kirkkonummelaisnaisilla tilanne on hieman parempi kuin suomalaisilla keskimäärin. Mitä vähemmän koulutusta sitä yleisempää heikentynyt työkyky on. Peräti joka viides kirkkonummelainen ei usko jaksavansa työskennellä eläkeikään asti, suomalaisista näin kokee keskimäärin noin joka neljäs. Iäkkäillä arjesta selviytymisen ongelmat ovat yleisiä: arkiaskareissa selviämässä suuria vaikeuksia kokee noin joka viides yli 75-vuotiaista kirkkonummelaisista, suomalaisista keskimäärin noin joka neljäs.

Vuodelle 2013 on ollut leimallista kuntarakenteen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteeseen ja rahoitukseen liittyvät kansalliset uudistukset sekä niiden keskeneräisyys. Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteeseen ja rahoitukseen liittyviin muutoksiin on otettu kantaa eri yhteyksissä perusturvalautakunnassa.

Syksyllä 2013 käynnistyi neljän kunnan yhdistymiseen ja/tai tiiviimpään yhteistyöhön tähtäävä selvitystyö (EKKV).

Kotihoidon mobiili- ja toiminnanohjausjärjestelmän hankinta toteutettiin vuonna 2013 erillisellä investointimäärärahalla. Hankkeen tuotantokäyttö alkaa vuonna 2014.

Perusturvan toimialalla on tehty prosessien kuvaus- ja dokumentointityötä sekä prosessien arviointia ja kehittämistä perusturvan toimialan muodostamisesta lähtien eli vuodesta 2009 alkaen. Jo aiemmin suun terveydenhuollossa on tehty prosessityötä, jota on hyödynnetty systemaattisesti mm. perehdyttämisessä sekä käytännön työssä ja sen kehittämisessä.

Perusturvan toimialan prosessien kehittäminen ja kuvaaminen sekä prosessityön koordinointi on ollut myös vuoden 2013 talousarvioon kirjattu perusturvan hallintopalvelujen toiminnan painopistealue. Prosessien kuvaamisessa on hyödynnetty QPR Process Designer –ohjelmaa, jonka avulla useampia keskeisiä perusturvan prosesseja on saatu kuvattua. Erityisesti prosessikuvauksia on hyödynnetty kehittämistyön apuvälineenä, jolloin kehittämiskohteena olevia prosesseja on voitu havainnollistaa prosessikuvausten avulla.

Perusturvan toimialalta viisi työyhteisöä osallistui kunnan CAF – Hyvä työyhteisö/prosessien kehittäminen kilpailuun. Kaksi työyhteisöä (kuntoutumisyksikkö Toimari ja suun terveydenhuolto) palkittiin onnistuneesta prosessien kehityttämistyöstä.

Oman kunnan talouden haasteet ja niihin liittyvät sopeuttamistoimenpiteet ovat heijastuneet vahvasti vuoden 2013 toimintaan. Perusturvan vuoden 2013 talousarvio oli noin 1,101 miljoonaa euroa alle vuoden 2012 tilinpäätöksen, mikä oli erittäin haasteellinen lähtökohta vuoden 2013 palveluiden järjestämisen ja muiden velotteiden toteuttamisen näkökulmasta. Kunnanvaltuuston vuotta 2013 koskevassa talousarviopäätöksessä ei linjattu palvelutasoon tehtäviä laajoja supistuksia. Jo alkuvuodesta nähtiin, että perusturvan toimialan ja perusturvalautakunnan käytettävissä olevin toimenpitein ei voida toimintaa sopeuttaa annettuihin määrärahoihin. Perusturvalautakunta informoi tilanteesta kunnanhallitusta 16.4.2013 kokouksessaan. Tuolloin käytettävissä olevin tiedon näytti siltä, että perusturvan toimintakate ylittyy noin 4,6 miljoonaa euroa. Samassa yhteydessä lautakunta informoi kunnanhallitusta toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt yllityksen minimoimiseksi.

Loppukesästä perusturvan ylitysarvioksi ennakoitiin 7,3 miljoonaa euroa. Ylityksen kasvu edelliseen arvioon johtui erikoissairaanhoidon laskutuksen voimakkaasta noususta. Kevään ennuste perustuivain noin hieman yli miljoonan euron ylitysarvioon erikoissairaanhoidossa. Kesän lopussa ylitykseksi ennakoitiin 3,8 miljoonaa euroa. Valtuustolle syksyllä esitetty määrärahan korotusesitys pohjautui tähän arvioon.

Perusturvalautakunta on käsitellyt vuoden 2013 aikana useaan kertaan toimintaan ja talouteen liittyviä asioita sekä tehnyt erilaisia sopeuttamistoimenpiteitä. Osa päätöksistä on kohdistunut vuoteen 2013 ja osa vuosiin 2014-2015.

Perusturvan toimialan vuoden 2013 määrärahat ylittyivät arvioitua vähemmän eli vain n. 5,665 miljoonaa euroa. Ylityksestä n. 3,073 miljoonaa euroa aiheutui erikoissairaanhoidosta ja noin 2,592 miljoonaa euroa omasta toiminnasta. Oman toiminnan ylitys jäi tehtyjen sopeuttamistoimenpiteiden johdosta lähes miljoonaa euroa alkuperäistä arviota pienemmäksi.

Perusturvan toimintakate kasvoi vuonna 2013 n. 5,2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2012-2011 toimintakate kasvoi 8,6 %. Vuosien 2009-2010 toimintakatteen kasvu oli 1,9 % ja 2010-2011 vain 0,8 %.

Perusturvan oman toiminnan toimintakate kasvoi vuoteen 2012 verrattuna ainoastaan 3,8 %. Sen sijaan erikoissairaanhoidon toimintakatteen kasvu oli 7,7 %. Perusturvan toimintamenojen kasvu jäi vain 3,1 prosenttiin ilman erikoissairaanhoidoa. Toimintatulot vähenivät vuoteen 2012 nähden 0,8 prosenttia lähinnä toimeentulotuen menojen ja valtionosuuksien vähennyttä.

Hallintopalveluiden tulosalue**Talousarvion toteutuminen**

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Hallintopalvelut					
Toimintatulot				13 403	-13 403
Toimintamenot	-1 294 579	-15 000	-1 309 579	-1 317 456	7 877
Toimintakate	-1 294 579	-15 000	-1 309 579	-1 304 053	-5 526

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä		
Uudistuva palveluverkko / Tehokkaat palvelujen järjestämistavat ja toimivat prosessit		
Tavoite 1 / Tavoitetaso 2013	Mittari/seurantatapa	Toteuma 31.12.2013
Hallintopalvelut laativat koko toimialalle prosessityön systematisointisuunnitelman.	Suunnitelma ja aikataulu on käsitelty lautakunnassa huhtikuun loppuun mennessä. Keskeisimmät toimialan prosessikuvaukset ovat valmiina vuoden loppuun mennessä.	Tavoite on suunnitelman ja aikataulun käsittelyn osalta toteutunut. Perusturvalautakunta käsitteli prosessien systematisointisuunnitelmaa kokouksessaan 16.4.2013, jolloin se merkitsi suunnitelman aikatauluineen tiedoksi. Tavoite on toteutunut osittain. Prosessikuvauksia löytyy jo kaikilta perusturvan tulosalueilta, mutta kaikkia perusturvan keskeisimpiä toimintoja ei ole vielä kuvattu. Työtä jatketaan vuoden 2014 aikana.

Sosiaalipalveluiden tulosalue

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Sosiaalipalvelut					
Toimintatulot	3 929 799		3 929 799	3 600 711	329 088
Toimintamenot	-14 511 578	-1 145 000	-15 656 578	-15 361 523	-295 055
Toimintakate	-10 581 779	-1 145 000	-11 726 779	-11 760 812	34 033

Sosiaalipalveluiden tulosalueen toimintakate ylittyi alkuperäiseen talousarvioon nähden n. 1,2 miljoonaa euroa. Talousarvio ylittyi työmarkkinatuen kuntaosuuden ja lastensuojelun ostopalveluiden osalta. Työmarkkinatuen kuntaosuuteen käytettiin 40,5 % enemmän varoja (965 000 €) vuoden 2013 aikana kuin edellisellä vuonna.

Korotettuun talousarvioon nähden määrärahat ylittyivät vain n. 65 000 euroa. Tulosalueen toimintakate kasvoi vuoteen 2013 nähden 7,2 prosenttia.

Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärä oli vuonna 2013 yhteensä 641 lasta ja lukumäärä kasvoi edellisestä vuodesta (2012) yhteensä 181 lapsella. Lastensuojeluilmoituksia vastaanotettiin vuoden aikana yhteensä 778 (sisältää myös ennakkolliset lastensuojeluilmoitukset ja pyynnöt lastensuojelutarpeen selvittämiseksi).

Lastensuojelun sijoitusten määrä on niinkään kasvanut edellisestä vuodesta 1209 sijoitusvuorokaudella. Ostopalveluvuorokausia oli vuoden 2013 aikana yhteensä 14 409 kpl, kun vuonna 2012 hoitovuorokausien määrä oli 13 200 kpl.

Suoritteet / tunnusluvut

SOSIAALIPALVELUT	TP 2012	TA 2013	TP 2013	TOT %	Muutos %	TA ylitys/-alitus
Toimeentulotuki, ruokakuntia	1 589	1 570	1 524	97,1	-4,3	-46
Lastensuojelu						
Avohuollon tukitoimenpiteiden piirissä olevat lapset	402	500	589	117,8	31,7	89
Jälkihuollon piirissä olevat nuoret	56	49	53	108,2	-5,7	4
Lastensuojelun ostopalvelut, hoitovrk:t	13 718	14 400	14 409	100,1	4,8	9
Lastensuojelun perhehoito, hoitovrk:t	14 214	13 800	13 477	97,7	-5,5	-323
Työmarkkinatuki, saajia	179	160	229	143,125	21,8	69

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Tasapainoinen talous / Uudistuva palveluverkko		
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa	Toteuma 31.12.2013
<p>Lastensuojelu Lastensuojelutarpeen selvitys lain mukaisesti alle kolmessa kuukaudessa</p> <p>Jokaiselle uudelle lastensuojelun asiakkaalle on nimetty vastuusosiaalityöntekijä viikon kuluessa asiakkuuden alkamisesta.</p> <p>Perhehoitoa lisätään ja vahvistetaan.</p>	<p>100 prosentille lastensuojelun ilmoituksista tehdään lastensuojelun tarpeen selvitys kolmessa kuukaudessa.</p> <p>100 prosentilla asiakkuudessa olevista lapsista on vastuusosiaalityöntekijä.</p> <p>Hoitovuorokausien määrä perhehoidossa on vähintään 70 prosenttia (vuonna 2011 66 prosenttia) suhteessa ammatillisiin perhekoteihin ja laitoshoitoon sijoitettuihin.</p> <p>Perhehoitajien määrä lisääntyy viidellä vuoden aikana (8/2012 27).</p>	<p>86 %:ssa lastensuojeluilmoituksista on lastensuojelun tarpeen selvitys tehty kolmen kuukauden aikana. Tavoite on näin ollen melkein toteutunut.</p> <p>6 lasta oli ilman vastuusosiaalityöntekijää 31.12.2013.</p> <p>Kaikista hoitovuorokausista 48 % on perhehoidon hoitovuorokausia.</p> <p>Syyskuussa 2013 käynnistyi uusi Pride-koulutus, jossa on mukana 6 perhettä. Uusia perhehoitajia on käytettävissä yhteensä 9 perhettä (Pride-koulutuksen tuloksena 6 uutta), mutta lapsia perheisiin ei ole vielä sijoitettu.</p>
<p>Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013 Asiakkaiden aktivointi ja elämänhallinnan parantaminen palveluohjauksen ja asiakastapaamisten avulla</p> <p>Aikuissosiaalityön toimintakatteen kasvun hillitseminen</p>	<p>Mittari/Seurantatapa</p> <p>100 prosentille alle 25-vuotiaista aktivointiehdon täyttävistä nuorista, jotka ovat olleet yli kolme kuukautta toimeentulotuen asiakkuudessa, tehdään aktivointisuunnitelma.</p> <p>Palvelusuunnitelmien määrä on vähintään 100 (2011 20 kpl ja 8/2012 25 kpl)</p> <p>Tavoitetaso: 2013 toimintakatteen kasvu korkeintaan seitsemän prosenttia (kasvu 2009–2010 8,9 prosenttia ja 2010–2011 10,7 prosenttia)</p>	

	<p>44 kpl nuorten aktivointisuunnitelmaa vuoden 2013 aikana. TE-toimiston kanssa yhteistyö alkanut aktiivisena vasta kesän 2013 jälkeen TE-toimiston muuton ja uudelleen organisoinnin johdosta. Aktivointiehdon täyttäviä nuoria 31.12.2013 22 kpl. 31.8.2013 28 kpl.</p> <p>80 %:lle aktivointiehdon täyttävälle nuorille asiakkaille on vuonna 2013 tehty aktivointisuunnitelma, joten tavoite ei täysin toteutunut.</p> <p>Palvelusuunnitelmia 67 kpl koko vuoden aikana, joten tavoite ei toteutunut. Suunnitelmien määrä on kuitenkin lisääntynyt vuodesta 2012 merkittävästi ja lokakuusta 2013 aktivointisuunnitelmien osalta säännöllinen ja aktiivinen yhteistyö TE-toimiston kanssa. Toimari osallistuu aktiivisesti yli 25-vuotiaiden aktivointisuunnitelmien kirjaamiseen.</p> <p>Aikuissosiaalityön toimintakatteen kasvu oli 3,6 % eli tavoite toteutui.</p>
--	---

Terveyspalvelujen tulosalue

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Terveyspalvelut					
Toimintatulot	1 601 782		1 601 782	1 721 595	-119 813
Toimintamenot	-14 746 935	-227 000	-14 973 935	-14 979 088	5 153
Toimintakate	-13 145 153	-227 000	-13 372 153	-13 257 492	-114 660

Suoritteet / tunnusluvut

Terveystoiminta	TP 2012	TA 2013	TP 2013	TOT %	Muutos %	TA ylitys/ alitus
Terveystoiminta						
Neuvolakäynnit yht. terveydenhoitajilla	17 608	16 700	19 205	115,0	8,3	2505
Neuvolakäynnit yhteensä lääkäriillä	5 503	6 000	5 437	90,6	-1,2	-563
Käynnit kouluterveydenhoitajalla	12 112	12 300	13 314	108,2	9,0	1014
Käynnit koululääkäriillä	2 356	2 550	2 297	90,1	-2,6	-253
Vastaanotto toiminta						
Hoitajakäyntejä vastaanotoilla, sis. Päivystyksen	24 834	22 800	22 558	98,9	-10,1	-242
Lääkärikäyntejä vastaanotoilla	41 085	39 514	41 331	104,6	0,6	1817
Suun terveydenhuolto, asiakkaita	13 943	15 000	14 883	99,2	6,3	-117

Terveyspalvelujen tulosalueen toimintakate pieneni vuoteen 2012 verrattuna. Osin pienennystä selittää laboratoriopalveluiden muuttunut kirjaamistapa. Toimintakate ylitti alkuperäisen talousarvion vain 45 000 eurolla.

Vastaanoton lääkärikäyntien määrät pysyivät ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Lääkärikäynnit lisääntyivät hieman neuvola- ja kouluterveydenhuollossa. Uusi koululääkärivirka saatiin käyttöön maaliskuussa 2013, mutta rekrytointivaikeuksien ja täyttökiellon takia lääkärivirkoja oli täyttämättä vuoden 2013 aikana kaikkiaan 12 kuukauden lääkäriresurssin verran. Vastaanoton hoitajakäynnit näyttivät tilastossa vähentyneen, mutta tilastointia muutettiin kesällä 2012 AvoHilmo-ohjeiden mukaiseksi. Hoitajakäyntiä ei tilastoida erikseen silloin, kun potilas käy sekä hoitajalla että lääkäriillä. Aikaisemmin vastaavasta käynnistä tilastoitui kaksi käyntiä. Täyttökiellon takia syksyllä 2013 oli yksi sairaanhoitajan ja yksi palvelusihteerin vakanssi täyttämättä.

Terveystoimintapalveluissa käynnit nousivat yli kymmenellä prosentilla, mikä on ollut tavoitteiden mukaista, ja terveydenhoitopalveluihin lisättiin lääkäriresursseja. Suun terveydenhuollossa käyntien ja asiakkaiden määrä kasvoi kuusi prosenttia edellisvuodesta. Tähän vaikutti se, että kesäloma-aikana voitiin hyödyntää vapaana olevia tiloja ja palkata henkilöstöä purkamaan jonoja.

Suun terveydenhuolto osallistui valtakunnalliseen Hyvä vastaanotto –hankkeeseen, jonka mukaisesti toimintaa tehostettiin muun muassa lisäämällä suuhygienistien kliinistä työaikaa ja kehittämällä työnjakoa entisestään. Puolivuotiaiden ryhmäneuvolatoiminta käynnistettiin suuhygienistien ja terveydenhoitajien yhteistyönä Keskustan, Masalan ja Veikkolan neuvoloissa. Ensimmäistä lastaan odottavat vanhemmat kutsutaan suuhygienistien terveysneuvontakäynnille, joka on osa terveydenhoitajan suorittamaan laajaa terveystarkastusta.

Suun terveydenhuollon jonot purettiin vuoden 2013 loppuun mennessä ja kiireettömään hoitoon sai ajan kahden viikon sisällä. Vuoden 2012 lopussa jonossa oli yhteensä 859 potilasta ja vuoden

2013 lopussa jonossa oli enää 43 potilasta. Lain mukainen välitön yhteydenaanti ajanvaraukseen ei toteutunut tavoitteiden mukaisesti tulosyksikön talousarvioon vuodelle 2013 esittämän vakanssilisäyksen jäätyä toteutumatta. Koko henkilöstö osallistui perusturvan sekä suun terveydenhuollon omaan potilasturvallisuuskoulutukseen.

Toiminnan muutokset

Ulkoiset muutokset

Koululääkärin virka saatiin 1.3.2013 alkaen, mutta rekrytointivaikeuksien vuoksi virkaa ei saatu täytettyä kuin osaksi vuotta.

Lakisääteiset työttömien terveystarkastukset aloitettiin pilotilla kunnan työllistämisyksikkö Toimarissa. Toiminnassa hyödynnettiin keväällä 2013 kuntaan hankittua Duodecimin sähköistä terveystarkastusta. Sähköinen terveystarkastus antaa neuvoja omahoitoon. Työttömien terveystarkastuksen prosessia kehitettiin moniammatillisessa työryhmässä ja toimintamallin toimeenpano aloitetaan keväällä 2014. Työttömien terveystarkastus pitää sisällään paitsi varsinaisen terveystarkastuksen ja terveysneuvonnan myös työ- ja toimintakyvyn arvon.

Potilasturvallisuustyöryhmä laati potilasturvallisuussuunnitelman ja sen pohjalta järjestettiin henkilökunnalle koulutusta. Potilasturvallisuuden auditoinnit aloitettiin.

Terveyskeskuksella on opetusterveyskeskussopimus HUSin ja Helsingin yliopiston kanssa. Terveyskeskuksessa on nimetyt kouluttaja- ja ohjaajalääkärit koulutusvaiheessa oleville lääkäreille. Terveyskeskuksessa työskentelevistä lääkäreistä 1/3 on koulutusvaiheessa olevia lääkäreitä. Lääketieteen kandidaattien opetusta terveysasemalla jouduttiin resurssipulan vuoksi supistamaan. Tämä seikka voi jatkossa aiheuttaa haasteita rekrytoinnissa.

Siirtyminen valtakunnalliseen Potilastiedon arkistoon (KANTA) vaati runsaasti sekä asiantuntijalääkärin että muiden työntekijöiden työaikaa. Siirtyminen valtakunnalliseen Potilastiedon arkistoon tapahtuu vuoden 2014 aikana. Terveyspalveluissa siirtyminen vaati koko henkilökunnan kouluttamisen potilastietojen rakenteiseen kirjaamiseen sekä Potilastiedon arkiston vaatimiin uusiin toimintamalleihin. Lisäksi Potilastiedon arkistoon liittyminen vaati kunnan osalta monen tietosuojan ja tietoturvan liittyvien asioiden valmistelua. Vuonna 2013 valmisteltiin myös kuntalaisten Potilastiedon arkistoon liittyvän tiedottamiseen liittyvä suunnitelma.

Kansalliseen rokotusohjelmaan lisättiin HPV-rokotus ja syksyllä 2013 aloitettiin perusopetuksen yhdeksännen luokan tytöistä. Uudet suositukset äitiysneuvolaan julkaistiin lokakuussa 2013. Kirkkonummella siirrytään uuteen käyntirunkoon vuoden 2014 alussa. HUS-hoitoketjukokouksessa erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välillä, naisten- ja lastentautien tulosyksikön ja perusterveydenhuollon hoitoketjukokouksissa työstettiin valmiiksi ohjeet muun muassa maahanmuuttajaperhe äitiyshuollossa, päivitettiin päihdeäitien hoitoketjuprosessi sekä vastasyntyneen hoitoketju Hyks-alueella.

Apotti-hankkeen eri työryhmiin osallistui useita henkilöitä, ja se vei paljon työaikaa. Tavoitteena on yhtenäistää hankkeessa mukana olevien organisaatioiden toimintamalleja ja -tapoja.

Vuoden 2013 alusta ensihoito siirtyi sairaanhoitopiirien vastuulle. Kirkkonummella ensihoidon tehtävät hoitaa Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos (LUP). Ensihoitotehtävien määrä Kirkkonummella vuonna 2013 oli 3 059 kpl (2012/3 162) Siirtokuljetuksista Kirkkonummella on sopimus HUS-logistiikan kanssa. Siirtokuljetus määrä vuonna 2013 oli 763 kpl (2012/702)

Sisäiset muutokset

Toukokuussa 2013 käynnistettiin terveystalouden tulosalueella sijaispoolikokeilu, jonka on tarkoitus jatkaa 31.12.2014 asti. Kokeilun lopussa arvioidaan toiminnan vakinaistamisen tarve.

Kirkkonummen kunnassa vuonna 2008 aloitettu Mies40 – hanke päättyi vuonna 2012 ja vuoden 2013 aikana valmistui Mies 40 -loppuraportti.

Keskustan terveysaseman epäkäytännölliset ja ahtaat tilat vaikeuttivat työskentelyä. Sisäilmaongelmien aiheuttamien oireiden takia työterveyshuolto on kieltänyt tietyiltä työntekijöiltä työskentelyn osassa työtiloista, mikä edelleen vaikeutti työn organisointia.

Keväällä 2013 otettiin käyttöön Duodecimin sähköinen terveystarkastus ja -valmennus. Sähköinen työkalu antaa kuntalaisille mahdollisuuden huolehtia terveydestään halutessaan myös netin kautta. Mikäli asiakas toivoo, hänellä on edelleen mahdollisuus terveystarkastukseen myös hoitajan vastaanotolla. Henkilökunnalle järjestettiin koulutustilaisuus syksyllä ja yleisötilaisuus suunniteltiin toteutettavaksi alkuvuodesta 2014.

Mahdollisuus sähköisen asiointiin on ollut Pegasos-potilaskertomusjärjestelmässä jo usean vuoden ajan. Asiointimäärät ovat olleet vielä pieniä, mutta aktiivisella tiedottamisella pyritään koko ajan lisäämään sähköisen asiointin käyttäjämääriä. Keväällä 2013 Masalan terveysasemalla koulutettiin lääkäreitä ja hoitajia käyttämään tehokkaammin sähköistä asiointia potilaiden hoidossa. Masalan kokemusten perusteella käynnistimme syksyllä 2013 koko terveysaseman toiminnan tehostamisen, johon liittyi kaikkien lääkäreiden ja hoitajien kouluttaminen sekä kuntalaisten tiedottamissuunnitelma.

Terveyskeskus on ollut mukana Rohto-kehittämistoiminnassa vuodesta 2008 ja vuonna 2013 THL myönsi "Vuoden kehittäjä 2013" –tittelin Kirkkonummen terveyskeskuksen kehittäjätiimille. Vuoden 2013 aikana pidettiin sisäisiä ROHTO-koulutuksia esimerkiksi haavanhoidosta, virtsatietulehduksista ja sukupuolitaudeista sekä valtimotautien riskeistä.

Kirkkonummen terveyskeskus on ollut mukana Kaste-hankkeessa, jossa on vahvistettu yhteistyötä sosiaali- ja terveystalouden välillä yhteisten koulutusten avulla. Hanke päättyi lokakuussa 2013 ja sen aikana saatiin luotua uusia koulutusyhteistyömuotoja sekä selkiytettiin sosiaali- ja terveystalouden yhteisiä prosesseja. Hanke toteutettiin yhteistyössä toimintakyvyn tukipalveluiden ja sosiaalipalveluiden tulosalueiden kanssa.

Toiminnan painopistealueiden mukaisina toimenpiteinä lääkärikoulutusten aiheissa on painotettu geriatrisen osaamisen lisäämistä (esimerkiksi ikääntyvän hampaiston ongelmia, iäkkäiden diabeteksen hoidon erityispiirteitä). Kroonisten sairauksien hyvän hoidon toteuttamisen helpottamiseksi olemme tehneet ja jalkauttaneet hoitopolun astman hoidosta. Diabeteksen hoitopolku tehtiin, ja sen esittely tapahtuu alkuvuodesta 2014.

Uusien diabeetikkojen ryhmätoiminta on aloitettu syksyllä. Hoitajan vetämässä ryhmässä käydään läpi varhaisvaiheen II-typin diabeetikon liittyvä elämäntapaohjaus ja hoito. Jalkaterapeutti on ohjannut diabeetikkoja pitämällä pienen riskin diabeetikoille yleisöluentoja säännöllisesti. Suuren riskin potilaat käyvät yksilökäynneillä. Opiaatti-riippuvaisten korvaushoidossa otettiin niin sanotut lääkekellot käyttöön valituilla potilailla. Korvaushoitoon on turvallisuussyistä varattu enemmän hoitajaresursseja ja hoito on sujunut vuonna 2013 hyvin. Korvaushoidossa on edelleen vaihtelevasti 14 - 15 potilasta. Astman hoitopolun kouluttamisen myötä hoitajien astmaohjauskäytännöt ovat tehostuneet ja työnjako lääkäreiden ja hoitajien välillä on selkiytynyt.

Hyvä vastaanotto-hankkeen (vuosina 2010 - 2011) jäljiltä on edelleen seurattu jonotusaikoja kaikkien ammattilaisten vastaanotoille sekä tehty kaksi kertaa vuodessa päivystyksen toiminnan seuranta. Vastaanottojen henkilökunnan työtyytyväisyyttä seurataan kaksi kertaa vuodessa kyselyllä

Lokakuussa alkaneet YT-neuvottelut vaikeuttivat henkilöstön saatavuutta rekrytointikiellon takia. Vuokralääkäreitä ei ole käytetty päiväaikaisessa toiminnassa viime syksystä lähtien.

Terveystieteiden palveluissa kolme terveydenhoitajaa kävi koulutuksen synnytyksen jälkitarkastuksista ja ryhtyi tekemään viime vuoden loppupuolella tiettyjen kriteereiden mukaan synnytyksen jälkitarkastuksia tiettyjen sovittujen ohjeiden mukaan. Varhaista vuorovaikutusta tukeva VAVU –työmenetelmäkoulutus käynnistyi neuvolassa työskenteleville terveydenhoitajille, joilta kyseinen koulutus vielä puuttui. Varhaista vuorovaikutusta tukeva haastattelu on tarkoitettu erityisesti raskaana olevien naisten, synnyttäneiden äitien ja pienten lasten sekä heidän perheidensä kanssa toimivien työntekijöiden käyttöön. Haastattelun tehtävänä on auttaa tunnistamaan ja ottamaan puheeksi raskauteen, synnytykseen ja vauvaan liittyviä mielikuvia, huolia ja mahdollisia vaikeuksia. Haastattelu auttaa perheen voimavarojen, tuen tarpeen ja saatavilla olevan tuen kartoittamisessa sekä ratkaisujen etsimisessä.

Asetuksen mukaisten terveystarkastusten toteutumisen seuranta on vielä kehitteillä. Potilastietojärjestelmä Pegasoksesta ei saatu vielä kaikkia tilastoja asetuksen mukaisten terveystarkastusten toteutumisesta.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lukuja tarkastellessa on huomioitava, että terveystarkastukset jakautuvat koko lukuvuodelle ja vuositasolla tilastojen tarkastelussa voi olla eroavaisuuksia. Koulut ovat erikokoisia ja tarkastukset tehdään lukuvuoden aikana. Välillä tarkastuksia on enemmän syksyllä ja toisinaan tarkastukset painottuvat enemmän kevätlukukaudelle. Rekrytointivaikeuksien johdosta muun muassa Veikkolan alueelle on syyslukukaudella saatu vasta joulukuusta 2013 lääkäripalvelua kouluille.

Koulu- ja päiväkotilasten erityisruokavalio ohjeita työstettiin yhteistyössä ruokapalvelun kanssa. Tavoite oli siirtyä suositusten mukaiseen allergiaohjelmaan ja päivittää erityisruokavalio-ohjeita vastaamaan valtakunnallisia ohjeita, jotka korostavat terveyden tukemista ja siten vähentää turhat erityisruokavaliot kunnassa.

Kouluterveyskysely toteutettiin keväällä. Kunnan omat tulokset eivät olleet käytettävissä vuoden 2013 aikana.

Teemavuosi ”Unta palloon” käynnistyi syksyllä 2013 jatkuen seuraavat kaksi vuotta.

Terveystieteiden palveluiden ja suun terveydenhuollon sairauspoissaolot vähenivät hieman ja vastaanotolla lisääntyivät hieman.

Toiminnalliset tavoitteet

<p>Kuntastrategian näkökulma ja päämäärät Uudistuva palveluverkko/Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut</p> <p>Terveydenhuoltolain ja Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto sekä ehkäisevän suun terveydenhuoltoasetuksen mukaisten tavoitteiden toteutuminen</p>	
<p>Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013</p> <p>Neuvola asetuksen mukaiset tarkastukset toteutuvat 100 %</p> <p>Lain mukainen potilaan kiireettömään hoitoon pääsy on alle kolme kuukautta, suun terveydenhuollossa kuusi kuukautta. Kunnan oma tavoite on kiireettömään hoitoon pääsy on yksi kuukausi.</p> <p>Lain mukainen välitön yhteydenosaanti toteutuu vastaanotto toiminnassa ja suun terveydenhuollossa</p>	<p>Mittari/Seurantatapa Toteuma 31.12.2013</p> <p>Neuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastusten määrän suhde tavoitteisiin (arvioidaan vuositasolla)</p> <p>Tarkastukset ovat pääosin toteutuneet. Terveystarkastusten tilastoinnin seurannassa on edelleen kehittämisen varaa.</p> <p>Kiireetön hoitoon pääsy: odotusaika lääkärin vastaanotolle ja suun terveydenhuoltoon</p> <p>Vastaanotto: Koko vuoden keskimääräinen odotusaika kiireettömälle lääkäriajalle</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskustassa n 17 päivää (2012 17) • Masala 10 päivää (2012 7) • Veikkolassa n 20 päivää(2012 29). <p>Suun terveydenhuolto: Suun terveydenhuollossa kiireettömään hoitoon ei vuoden lopussa ollut enää jonoa. Ajan sai kahden viikon sisällä.</p> <p>Välittömän yhteydenosaannin toteutumista seurataan operaattoriseurannalla.</p> <p>Vastaanotto</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskustassa 92 % • Masala 87 % • Veikkolassa 88 % <p>puheluista vastattiin viiden minuutin sisään Keskimääräinen odotusaika puhelimesta vuonna 2013 oli 113 s. Takaisinsoittopyyntöjä oli 1 759. Vastattuja puheluita oli yhteensä 40 500</p> <p>Suun terveydenhuolto: Suun terveydenhuollossa välitön yhteydenosaanti ei toteutunut, 76 % puheluita vastattiin tavoitteen, viiden minuutin mukaisesti (alin joulukuu 67 % ja ylin heinäkuu 94 %).</p>

<p>Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Kehittyvä Kirkkonummi Helsingin seudulla/Väestön hyvä elämä</p> <p>Sähköisiä palveluita käytetään omaan hoitoon liittyvissä asioissa</p>	
<p>Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013</p> <p>Sähköinen asiointi määrää voidaan arvioida</p>	<p>Mittari/Seurantatapa Toteuma 31.12.2013</p> <p>Vastaanotossa sähköisesti asioivien potilaiden määrä/vuosi</p> <p>Vastaanotoilla ja neuvoloissa on 1990 henkilöä rekisteröitynyt sähköisen asioinnin piiriin. 1.1.2013 sähköisen asioinnin piirissä oli 1321 henkilöä. Kasvua vuoden aikana 50 %.</p> <p>Suun terveydenhuollossa potilastietojärjestelmään liittyvää Kansalaisen ajanvarausta on käyttänyt 1 817 henkilöä vuoden 2013 aikana ajanvarausten siirtoihin sekä perumisiin. Käyttö on lisääntynyt 7 % edellisvuodesta.</p>

<p>Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Sitoutunut ja osaava henkilöstö/Kuntaorganisaation ja työyhteisön toimivuus</p> <p>Toimivat yhteistyökäytännöt tulosalueiden kesken ja potilasturvallisuuden parantaminen</p>	
<p>Tavoite 3 / Tavoitetaso v. 2013</p> <p>Potilasturvallisuutta parannetaan tulosyksiköiden suunnitelmien mukaisesti</p>	<p>Mittari/Seurantatapa Toteuma 31.12.2013</p> <p>Tulosyksiköissä on tehty potilasturvallisuuden auditoinnit ja niiden pohjalta parannussuunnitelmat</p> <p>Vastaanoton koko henkilöstö osallistui potilasturvallisuuskoulutukseen. Auditointi aloitettiin vastaanotto toiminnassa. Ensiavun auditoinnissa arvioitiin käsihygieniää, perehdytys suunnitelmaa ja laiterekisteriä eikä puutteita potilasturvallisuudessa havaittu.</p> <p>Suun terveydenhuollossa koko henkilöstö osallistui potilasturvallisuuskoulutukseen ja tulosyksikössä perehdytettiin myös suun terveydenhuollon potilasturvallisuuden erityispiirteisiin. Auditointi tehdään keväällä 2014.</p>

Erikoissairaanhoido**Talousarvion toteutuminen**

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Erikoissairaanhoido					
Toimintatulot					
Toimintamenot	-30 606 155	-3 000 000	-33 606 155	-33 811 297	205 142
Toimintakate	-30 606 155	-3 000 000	-33 606 155	-33 811 297	205 142

Toiminnan muutokset

Erikoissairaanhoidon toimintakate kasvoi 2,4 milj. euroa eli 7,7 %. Kasvua selittää avohoitokäyntien lisääntyminen 7,8 %:lla ja yksikkökustannukset nousu 4 %:lla. Psykiatrian hoitopäivät kasvoivat 19,4 %, mutta yksikköhinta laski 2,1 %. Somaattisten hoitajaksojen määrä laski 3,0 %, mutta kustannukset kasvoivat keskimääräisten yksikköhintojen kasvaessa 11,5 %. Kalliimpien hoitojen kustannukset katetaan osittain kalliin hoidon tasausjärjestelmän kautta.

Toimintakyvyn tukipalveluiden tulosalue

Talousarvion toteutuminen

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Toimintakyvyn tukipalvelut					
Toimintatulot	268 680	107 000	375 680	454 084	-78 404
Toimintamenot	-14 825 829	-1 080 000	-15 905 829	-15 890 117	-15 712
Toimintakate	-14 557 149	-973 000	-15 530 149	-15 436 033	-94 116

Suoritteet / tunnusluvut

Kuntoutuspalvelut	TP 2012	TA 2013	TP 2013	TOT %	Muutos %	TA ylitys/-alitus
Käynnit erityistyöntekijöillä yht.	12 909	13 300	10118	76,1	-27,6	-3182
Ostopalveluterapiakäynnit	5 083	5 000	4449	89,0	-14,3	-551
Mielenterveyspalvelut , käynnit erityistyöntekijöillä	1 092	1 000	1656	165,6	34,1	656
Nuorten hyvinvointiasema, käynnit yhteensä		1 800	599	33,3	100,0	-1201
Päihdehuolto						
A-klinikka, käyntejä	2 534	2 700	3067	113,6	17,4	367
Kuntoutuskeskus, hoitopäiviä (hoitopaikkoja 9)	1 919	2 400	1628	67,8	-17,9	-772
Päihdehuollon ostopalvelut:						
Avohoidon käyntejä	1 156	1 400	1158	82,7	0,2	-242
Hoitopäiviä	1 929	3 000	857	28,6	-125,1	-2143
Perheneuvola						
Perheneuvonta, kunnan oma, käyntejä	2 428	3 100	3704	119,5	34,4	604
Perheneuvola, asiakkaita	286	320	622	194,4	54,0	302
Kehitysvammaisten erityishuolto:						
Oma työkeskus, toimintapäiviä	8 538	8 000	9178	114,7	7,0	1178
Kehitysvammaisten asumispalvelut, asumisvrk	19 919	22 000	23884	108,6	16,6	1884
Kehitysvammaisten laitoshoido, hoitovrk	3 303	4 000	3604	90,1	8,4	-396
Lakisääteinen vammaishuolto:						
Palveluasuminen, asiakkaita (sis. Mielent.kunt.)*	73	71	75	105,6	2,7	4
edellisestä mielenterveyskuntoutujia			31			
Kuljetustuki (vpl), asiakkaita	755	700	804	114,9	6,1	104
Ikäihmisten kuljetuspalvelut (shl asiakkaita)	128	120	161	134,2	20,5	41
Henkilökohtainen apu, asiakkaita	-	85	93	109,4	-	8
Omaishoidontuki alle 65v asiakkaat	-	100	93	93,0	-	-7

TOIMINNAN MUUTOKSET

Toimintakyvyn tukipalveluiden toimintakate kasvoi vuoden 2012 tilinpäätökseen nähden 10,4 prosenttia. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintakate ylittyi 870 000 euroa.

Kuntoutuspalvelut

Kuntoutuspalveluiden vuoden 2012 ostopalvelumäärärahoja leikattiin 30 000 eurolla, joita ei kuitenkaan palautettu vuoden 2013 talousarvioon. Joulukuussa 2012 kirjoitettiin tästä johtuen useita maksusitoumuksia alkaviksi vasta vuoden 2013 puolella. Nuo maksusitoumukset ovat nyt alkaneet toteutua, mikä näkyy lähes 56,3 prosentin kasvuna käyntien määrissä (kustannukset ovat myös kasvaneet). Kuntoutuspalveluiden johtajan lopetettua työt Kirkkonummen kunnassa

lokakuussa 2013 vastaavalle fysioterapeutille delegoitiin hänen tehtävänsä puoleksi vuodeksi eteenpäin.

Kaikkien kuntoutuspalveluiden terapienpalveluiden tilannetta vaikeutti lääkinnällisen kuntoutuksen määrärahojen niukkuus loppuvuodesta 2013, jolloin uusia maksusitoumuksia ei käytännössä pystytty kirjoittamaan kuin äärimmäisissä tapauksissa, ja paineet kohdistuivat omaan toimintaan, jossa olemassa olevilla resursseilla ei pystytty vastaamaan kaikkiin vaikeasti vammautuneiden ja pitkäaikaissairaiden kuntoutujien terapiantarpeeseen.

Apuvälinepalveluissa koettiin vuoden 2013 aikana lukuisia muutoksia. Muun muassa palkattiin uusi välinehuoltaja, jonka vakanssi lainattiin kuntouttavaan työtoimintaa pajaohjaajan paikalle ja toimenkuvaksi tuli vastata apuvälinehuollosta, -pesuista ja kuljetuksista sekä kuntoutujien ohjaamisesta. Samalla edellä mainitut palvelut siirtyivät Toimarin remontoimiin tiloihin kunnan varikkoalueelle Munkinmäkeen. Osa varastoitavista ja koteihin kuljetettavista apuvälineistä voitiin varastoida näihin tiloihin keskustan terveyskeskuksen käytäviltä. Apuvälineiden avulla pyritään tukemaan kuntalaisten kotona selviytymistä mahdollisimman pitkään sairaudesta tai toimintakyvyn vajeesta huolimatta.

Fysioterapiapalveluissa koettiin sekä henkilöstövaihdoksia että ikääntyneiden palveluista kahden fysioterapeutin siirtyminen kuntoutuspalveluiden henkilöstöön. Kunnan tiukan taloustilanteen johdosta yhdessä täydessä vakanssissa oli kahden kuukauden ajan täyttökielto ja seuraavan kolmen kuukauden ajan fysioterapeutti puolikkaalla työajalla. Kuntalaisten kotona selviytymisen tukemisella sekä fyysisen työkykyisyyden säilymisen tukemisella on ollut vahva painoarvo niin avo- ja sairaala- ja laitospalveluissa terapiaa antavien kuin kotikäyntejä tekevien terapeuttien työssä.

Puheterapiapalveluissa vuoden 2013 aikana tapahtui useita henkilöstömuutoksia: Helmikuussa aloitti uusi ruotsinkielinen puheterapeutti edellisen lopetettua kunnassamme elokuussa 2012, kolmesta suomenkielisestä puheterapeutista kaksi siirtyi muualle töihin helmi-maaliskuussa ja seuraajat aloittivat työnsä touko-heinäkuussa. Elokuun loppuun mennessä heistä vakainainen oli siirtynyt hoitovapaalle ja toinen siirtynyt muualle töihin. Marras-joulukuussa aloitti kaksi uutta seuraajaa. Joulukuun alussa ruotsinkielinen puheterapeutti siirtyi muuhun kuntaan ja rekrytointi saatiin käynnistää joulukuun puolivälissä hakuajan päättyessä vasta vuoden 2014 puolella. Edellä mainituilla muutoksilla on luonnollisesti vaikutusta asiakastapaamisten määriin.

Toimintaterapiapalveluissa yhteistyö vammaispalvelun kanssa esimerkiksi asunnonmuutostyöarvioineen on merkittävä tukimuoto apuvälineiden lisäksi kotona selviytymiselle liikunta- ja toimintakyvyn heikennyttyä. Lasten toimintaterapiassa arviointi- ja ohjauksen viedä merkittävän osan työajasta.

Terveyssosiaalityössä toinen työntekijöistämme siirtyi kunnassa uusiin tehtäviin, jolloin kolmen kuukauden ajan yksi terveyssosiaalityöntekijä vastasi akuutteihin asiakaspyyntöihin ja toukokuussa uuden työntekijän perehdytykseen.

Mielenterveyspalvelut

Aikuisten mielenterveyspalvelujen käyntien määrän merkittävä kasvu jatkui vuonna 2013 (+ 34 %). Henkilöstöresurssi on koko toimintavuoden 2013 ollut kolme henkilöä ja osittain suoritteiden kasvu selittyy tällä. Suoritemäärien kasvu olisi todennäköisesti ollut toteutunutta suurempi mutta toimintaa on jonkin verran haitannut tilaongelma ja siihen liittyvä muutto toisiin, toiminnan kannalta ei aivan optimaalisiin tiloihin.

Perheneuvolassa on vuoden 2013 aikana ollut käytössä aiempaa enemmän henkilöstöresurssia (kaksi psykologia, kaksi perheneuvoja ja konsultoiva psykiatrinen sairaanhoitaja), lisäksi 2.9 aloitti kolmas psykologi. Osin tähän mutta myös 2012 aloitettuihin toimintatapojen muutoksiin liittyen

käyntien (+ 34 %) ja asiakkaiden (+ 54 %) määrät ovat jatkaneet huomattavaa kasvuun. Uutena toimintamuotona 2013 on ollut vastaanottotoiminta Veikkolassa. Kontaktoitumista, liittymistä ja verkostoitumista muihin toimijoihin (muun muassa varhaiskasvatus, neuvola, koulu ja lastensuojelu) on jatkettu. Koulua konsultoiva psykiatrinen sairaanhoitaja on koko vuoden jatkanut yhteistyön rakentamista kouluun ja muihin toimijoihin päin. Palvelun käyttö ei kuitenkaan ole lähtenyt liikkeelle toivotulla tavalla.

Nuorten hyvinvointiasema on jäänyt kauas asetetuista suoritettavista tavoitteista (mitattuna käynneillä). Käyntien määrä vastaa 34 % - ia tavoitteista. Osin tämä selittyy tilaongelmiin liittyvillä lisääntyneillä poissaoloilla ja vuoden aikana tapahtuneilla muutoilla, joissa tiimi oli joitain kuukausia hajallaan. Hyvinvointiasema on vuoden 2013 aikana tehnyt toimintojensa uutteraa markkinointia ja monella tavalla pyrkinyt verkottumaan potentiaalisten yhteistyökumppaniensa kanssa. Siihen nähden käyntimäärien heikko kehitys on yllättävää.

Mielenterveyspalveluissa on tehty mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden laaja kartoitus syksyllä 2013. Kartoituksen avulla on saatu tarkempaa tietoa asumispalveluiden tuottajista, asiakkaiden nykyisistä palveluista sekä tulevaisuuden tarkoituksenmukaisista palvelun tarpeista. Kartoituksen perusteella mielenterveyskuntoutujien palveluja kehitetään jatkossa kustannustehokkaasti ja asiakkaiden tarpeita vastaaviksi.

Päivätoimintakeskus Ankkurin toiminta vuonna 2013 on noudattanut pääosin vakiintuneita muotojaan. Tämä siitä huolimatta että erikoissairaanhoitajantyöpanos vuoden aikana on ollut ajoin osin, ajoin kokonaan irrotettuna mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden selvittämiseen. Toimintapäivien määrä on hieman vuotta 2012 suurempi (+ 49, yhteensä 2030 päivää). Vuonna 2013 on toteutettu toiminnan jalkautumista kotikäyntien muodossa.

Päihdepalvelut

Nissnikun kuntoutuskeskuksen hoitopäivien määrä on vähentynyt viime vuoden vastaavaan aikaan nähden. Nissnikun kuntoutuskeskuksen hoitopäivien muutoksen poikkeama vuoteen 2012 menee osittaisen satunnaisvaihtelun piiriin, mutta suurin ero syntyy kuntoutuskeskuksen rakenteisiin ja remontteihin liittyvien seurauksien johdosta. Nissnikun kuntoutuskeskuksen muuttoremontin ajaksi väistötiloihin aiheutti kevään 2013 ja kesän ajalle suoritteiden romahtamisen lähes olemattomiin. Kuntoutuskeskus oli suljettuna kolme viikkoa ja toiminnan käynnistäminen väliaikaisissa tiloissa vei aikaa muutamia viikkoja ennen kuin toiminta saatiin normalisoitua. Remontin alkamisajankohdan siirtyminen useammalla kuukaudella aiheutti myös asiakaskatoa. Remontin piti alun perin alkaa maaliskuussa, mutta remontti käynnistyi vasta elokuussa 2013.

A-klinikalla toiminta on ollut vakaata ja siellä ryhmätoimintojen kehittäminen on mahdollistanut A-klinikan käyntimäärien hienoisen nousun. Toiminnan tehostaminen ryhmätoimintoja lisäämällä on siis onnistunut tavoitteiden mukaisesti.

Päihdepalvelujen ostopalveluissa avohoidon käyntien määrä on pysynyt suunnilleen vuoden 2012 tasolla. Käynnit koostuvat pääosin Espoon Vinkin ja Selviämishoitoaseman käynneistä. Selviämishoitoaseman käynneissä on mukana poliisivankilan ja putkakäyntien lukumäärä.

Päihdepalvelujen ostopalveluiden hoitopäivissä näkyy osin sama kuin Nissnikun kuntoutuskeskuksen tilastossa, eli alkuvuosi on ollut hiljaisempi kuin edellisinä vuosina. Toisaalta hoitopäivien määrällinen pienuus on mahdollistanut muutamien kalliimpien huumehoitajaksojen ostamisen Järvenpään sosiaalisairaalasta. Hoitopäivien lasku selittyy osin myös A-klinikan avopalveluiden toiminnan tehostumisena sekä laitoshoidon pääsyn kriteerien tarkentumisena.

Kuntouttava työtoiminta

Työllistymisyksikkö Toimarin suoritteet on ylitetty vilkastuneen aktivoinnin takia. TE-toimiston organisaatiomuutokset vaikuttivat työttömien aktivointiin niin, että yhteistyömalli saatiin sovittua syksyllä 2013. Sosiaalityöntekijöiden lisäksi myös Toimarin työntekijät voivat tehdä aktivointisuunnitelmia, joiden mukaan asiakkaat siirtyvät kuntouttavaan työtoimintaan. Päivittäiset asiakasmäärät ovat kasvaneet tasaisesti koko vuoden ajan 45 asiakkaasta 70 asiakkaaseen. Syksyllä aktivoinnin painopistealueena on ollut maahanmuuttajien aktivointi, kielikoulutuksen järjestäminen ja työllistymisedellytysten parantaminen. Nuorten Pilotihankkeessa on haastattelut tehty, mutta muu toiminta jää vuodelle 2014.

Uusina pajatoimintoina ovat aloittaneet ATK-paja ja yhteistyössä Kuntoutuspalveluiden kanssa käynnistetty Apuvälinehuolto.

Vammaispalvelut

Vammaispalveluissa suurin kustannusten nousu on tapahtunut kehitysvammaisten ostopalveluissa, jossa kustannukset ovat palvelun kysynnän kasvun myötä kasvaneet noin 720 000 euroa. Vuoden 2012 kesällä otettiin käyttöön Etevan Amandantiella sijaitseva uusi asumisyksikkö, johon on muuttanut useampi siihen asti vanhempiensa luona asunut kehitysvammaisen henkilö, jolloin kunnan maksamien asumispalvelujen piiriin tuli useampia uusia asiakkaita. Kunnan maksamien kehitysvammaisten asumispalveluvuorokausien kokonaismäärä onkin kasvanut vuodesta 2012 vuoteen 2013 3 965 asumisvuorokaudella (vuonna 2013 yhteensä 23 884 asumisvuorokautta, vuonna 2012 yhteensä 19 919 asumisvuorokautta), josta Amandantien yksikön käyttöönotto selittää merkittävän osan. Prosentuaalisesti tämä kasvu tarkoittaa 19,9 % kasvua. Myös laitoshoidossa kustannukset ovat kasvaneet ja laitosvuorokausien määrä on kasvanut vuoden 2012 tasosta (3 303 vuorokautta) yli yhdeksän prosenttia 3 604 vuorokautteen vuoden 2013 aikana. Vaikka laitosvuorokausien määrä onkin pieni verrattuna asumisvuorokausien määrään, tarkoittaa yhdenkin asiakkaan lisäys useamman kymmenen tuhannen euron vuotuista kustannusten lisäystä palvelun kalleudesta johtuen.

Toinen merkittävä kohde, jossa kustannukset kasvoivat vuoden 2013 aikana, on vammaisten henkilökohtainen avustajatoiminta, jossa kustannukset kasvoivat vuoden 2013 aikana noin 195 000 euroa. Prosentuaalisesti kasvu tarkoittaa 16,6 prosentin kasvua. Kustannusten kasvua selittää lisääntyneen palvelutarpeen lisäksi se, että henkilökohtaisen avustajatoiminnan järjestämisessä on vuotta 2012 enemmän jouduttu turvautumaan ostopalveluihin kunnalle edullisempaan työnantajamalliin nähden. Vuonna 2013 23,4 prosentin henkilökohtaisesta avusta järjestettiin ostopalvelujen avulla, kun vuonna 2012 vastaava luku oli vielä 15,7 prosenttia. Ostopalveluihin joudutaan turvautumaan tilanteissa, joissa vammaisen henkilö ei itse kykene suoriutumaan työnantajavelvoitteista, eikä työnantajamalli tästä syystä tule hänen kohdallaan kyseeseen.

Kuljetuspalveluista on laadittu pysyväisohjeet sekä vammaispalvelulain- että sosiaalihuoltolain mukaisiin kuljetuspalveluihin. Kuljetuspalvelupäätökset on siirretty palvelusihteeriltä sosiaalityöntekijöille, jolloin kokonaisvaltainen palvelutarpeen arviointi päätösten perusteena on vahvistunut. Lisäksi käytössä on ollut monialainen arviointiryhmä.

Huolimatta siitä, että vammaispalvelulain mukaisten asiakkaiden 2013 tekemien taksimatkojen määrä (44 170) on jopa aavistuksen laskenut vuoden 2012 tasosta (44 342), ovat kustannukset kuitenkin nousseet vuoden 2013 aikana noin 80 000 euroa. Kustannusten nousu johtuu yksittäisten matkojen keskimääräisten hintojen kasvusta. Vuonna 2013 yksittäinen vammaispalvelulain perusteella tehty taksimatka maksoi keskimäärin 28,4 euroa, kun se vuonna 2012 maksoi vielä 26,5 euroa / matka. Yksittäisen matkan hinnan kasvu johtui puolestaan siitä,

että matkat olivat vuonna 2013 edellistä vuotta keskimääräistä pidempiä (14,9 kilometriä / matka vuonna 2013, 13,8 kilometriä / matka vuonna 2012).

Vammaispalvelun henkilöstössä on ollut runsaasti vaihtuvuutta vuoden 2013 aikana ja työntekijöiden osalta tilanne tasaantui vasta loppukesästä. Johtava sosiaalityöntekijä vaihtui vuoden aikana kahdesti ja loppuvuonna johtavan tehtäviä on hoitanut sosiaalipalvelupäällikkö oman työnsä ohella. Henkilöstöhaasteista huolimatta toimintaa on kehitetty aktiivisesti.

Asiakastietojen ja palvelusuunnitelmien kirjaamista tietojärjestelmään on täsmennetty ja kehitetty, mikä parantaa sekä asiakkaiden että työntekijöiden oikeusturvaa.

Vammaispalvelun sosiaalityöntekijöillä (x3) oli vuoden 2013 aikana 683 asiakasta, joista uusia asiakkaita oli 69. Uusien asiakkaiden suuri määrä johtuu osittain kuljetuspalvelupäätösten siirrosta sosiaalityöntekijöille, jolloin asiakkuudet kirjautuvat samaan tietojärjestelmään muiden asiakkaiden kanssa. Sosiaalityöntekijät tekivät vuoden 2013 aikana yhteensä 908 päätöstä.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kuntastrategian näkökulma ja päivämäärä	
Uudistuva palveluverkko / Tehokkaat palvelujen järjestämistavat ja toimivat prosessit	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2012-2013	Mittari/Seurantatapa
Toimintakyvyn tukipalvelut eri kehittämissuunnitelmien laatiminen:	Vuoden 2012 huhtikuun loppuun mennessä aikataulutetut etenemissuunnitelmat valmiina
Kuntoutuspalveluiden kehittämissuunnitelma Kuntouttava työtoiminta: työllistymisstrategia "Mielenterveys- ja päihdepalvelut vuosina 2009 – 2020" –asiakirjan päivitys Vammaispoliittinen ohjelma	Vuoden 2012 loppuun mennessä väliraportointi.
	Vuoden 2013 huhtikuun loppuun mennessä strategiat valmiit.
	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntoutuspalveluiden kehittämissuunnitelma 13.6.2012, • Mielenterveys- ja päihdepalvelut vuosina 2009 – 2020" –asiakirja 26.8.2013. • Vammaispoliittinen ohjelma 19.9.2013.(13.6 PTL:n kokouksessa siirretty 19.9). • Kuntouttava työtoiminta: Työllistymisstrategian osalta toteutuu kuntouttavan työtoiminnan osalta. Asiakirja siltä osin valmis 13.6.2013.
	Työllistymisstrategian tekemiseen tullut ulkoinen muutos (kunnanhallitus): Vuonna 2013 selvitetään mahdollisuutta muuttaa työllistymisyksikkö Toimarin toimintaa osin tai kokonaan sosiaaliseksi yritykseksi.
	Tavoite on toteutunut.

Tulosyksikkö: Vammaispalvelut Kuntastrateginen näkökulma ja päämäärä Tasapainoinen talous	
Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2012-2013 Vammaispalvelujen kustannukset eivät kasva yli 7,5 prosenttia vuoden 2013 aikana edelliseen vuoteen verrattuna ilman erityishuoltoa. (vv.2009/2010 kasvu 10,7 % ja vv. 2010-2011 kasvu 8,6 %)	Mittari/Seurantatapa Vammaispalvelujen kustannusten prosentuaalinen kasvu vuoteen 2012 verrattuna Toteuma 31.12.2014 Vammaispalvelujen kustannukset nousivat vuoden 2013 aikana noin 9,2 % ilman erityishuoltoa. Suurimpana kasvun syynä oli henkilökohtaisen avustajatoiminnan kustannusten 16,6 % kasvu. Tavoite ei toteutunut.

Ikäihmisten hyvinvointipalveluiden tulosalue

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Ikäihmisten hyvinvointi- palvelut					
Toimintatulot	3 699 241		3 699 241	3 746 683	-47 442
Toimintamenot	-20 479 743	-640 000	-21 119 743	-21 004 142	-115 601
Toimintakate	-16 780 502	-640 000	-17 420 502	-17 257 269	-163 043

Suoritteet / tunnusluvut

Kotona-asumista tukevat palvelut:	TP 2012	TA 2013	TP 2013	TOT %	Muutos %	TA ylitys/-alitus
Säännöllisen kotihoidon asiakkaita	341	465	349	75,1	2,3	-116
Tilapäisen kotihoidon asiakkaita	389	360	362	100,6	-7,5	2
Omaishoidon tuen piirissä, asiakkaita	99	105	113	107,6	12,4	8
Ympärivuorokautinen hoiva:						
Oma toiminta:						
Tehostettu palveluasuminen, hoivapaikat	66	69	69	100,0	4,3	0
Laitoshoido, omat (Lehmuskart. muutos 2012)	69	68	66	97,1	-4,5	-2
Ostopalvelut:						
Tehostettu palveluasuminen, hoivapaikat	69	66	63	95,5	-9,5	-3
Laitoshoidon pitkäaikaishoitopaikat	2	2	2	100,0	0,0	0
Terveyskeskussairaala (50 paikkaa)						
Tk-sairaala, hoitojakson pituus	19	19	21	110,5	9,5	2
Intervallipaikkoja	11	9	9	100	-22,2	0
Päiväasiakaspaikkoja	16	15	12	80	-33,3	-3

Ikäihmisten hyvinvointipalvelujen tulosalueen toimintakate on pienentynyt edellisestä vuodesta 1,0 %. Alkuperäiseen talousarvioon nähden ylitys on n. 433 000 euroa. Ylityksestä merkittävä osa johtuu asiakaspalveluiden ostoista, majoitus- ja ravitsemuspalveluista ja sosiaali- ja terveyspalveluista (esim. laboratorion palvelut). Laboratorion palveluiden ylitys johtuu siitä syystä, että kirjaamiskäytännössä tehtiin muutos kesken vuotta. Ko. määrärahat olivat varattu terveyspalveluiden tulosalueelle, mutta laskut kirjattiin ikäihmisten palveluiden tulosalueelle.

Ikäihmisten hyvinvointipalveluissa on talouden tasapainottamiseksi tehty syksyllä 2013 monia eri toimenpiteitä kuten esimerkiksi ehostetun palveluasumisen paikkojen vähentäminen. Asiakaspalveluiden ostoihin on sen myötä koko vuoden aikana kulunut edellistä vuotta hieman vähemmän rahaa. Kotihoidon kriteerejä tarkennettiin 1.10.2013 alkaen. Osa tehdyistä sopeuttamistoimenpiteistä alkaa vaikuttaa vasta vuonna 2014.

Vuoden käyttösuunnitelmatavoite sairauspoissaolojen vähentämisestä on onnistunut ja on tuonut suuren säästön henkilöstömenoissa. Henkilöstömenot ovat olleet huomattavasti edellistä vuotta pienemmät, vaikka palkat ovat nousseet edellisestä vuodesta sopimuskorotusten myötä. Sairauspoissaolojen vähentäminen on tapahtunut yksiköittäin tehtävien työhyvinvointisuunnitelmien pohjalta. On pyritty keskittymään hoitotyössä merkittäviin asioihin kuten ergonomia-asioihin ja vuorotyöhön liittyviin tekijöihin. Lehmuskartanossa on toteutettu johtamisjärjestelmän muutos, joka on havaittu toimivaksi. Työntekijöitä on kannustettu osallistumaan pyöräilykisaan, jossa Vols-koti on kunnostautunut erityisesti. Työhyvinvointi on kulkenut mukana kehittämistyössä, ei aina omana erillisenä asianaan. Sairauspoissaolojen

vähenneminen näkyy kaikkien yksiköiden lyhyissä poissaoloissa. Kokonaispoissaolojen määrä on vähentynyt erityisesti Lehmuskartanossa, jossa lähtötaso oli korkein.

Hoitotarvikkeiden käytön järkevöittämisellä on myös pyritty taloustilannetta korjaamaan. Hoitotarvike- ja lääkekulujen vertailua vaikeuttaa keskusvaraston osalta vuoden 2012 aikana käyttöön otettu varastolisä ja lääkekeskuksen rivimaksu loppuvuodesta 2013 alkaen. Nämä ovat nostaneet kustannuksia tuotteita tilaavissa yksiköissä mutta toisaalta tuoneet koko tulosalueelle tuottoja muiden tulosalueiden tilausten osalta.

Haasteita talousarviossa pysymiselle on aiheuttanut sisäisen laskutuksen haasteellisuus erityisesti ravitsemuspalveluiden osalta, joka ikäihmisten ympärivuorokautisissa palveluissa on merkittävä menoerä. Tähän ei tulosalueen omilla toimilla ole pystytty vaikuttamaan. Matkakustannuksissa sairaankuljetusten siirtyminen HUS-logistiikkaan on vähentänyt laitosten ambulanssikuljetuskustannuksia mutta sen sijaan sosiaalihuoltolain mukaisten taksimatkojen asiakasmäärien kasvu näkyy ja on nostanut matkustus- ja kuljetuspalveluiden kokonaiskustannukset budjetoitua suuremmiksi. Tähän ei talousarvion laadintavaiheessa ole osattu varautua. Sosiaali- ja terveystalouden laskutus on muuttunut laboratoriokustannusten osalta. HUSLAB on 2013 alkaen kohdistanut laskutuksensa kustannuspaikoittain, kun aiemmin koko lasku meni terveystalouteen. Tästä johtuen ko. määrärahat ovat terveystaloudessa alittuneet. Terveystaloudessa osalta tämä on taloudellisesti merkittävä muutos, yli 70 000 euroa vuonna 2013.

Kotihoidon kehittämistavoitteiden mukaisesti tilapäisiä asiakkuuksia on vähennetty, ja resurssi on suunnattu säännöllisiin asiakkuuksiin. Loppuvuoden aikana myös kattavuus on kotihoidossa jonkin verran kasvanut. Käyntimäärien kasvu kotihoidossa on jatkunut edelleen, nyt jo neljättä vuotta peräkkäin, kotihoidossa tehtyjen rakenteellisten uudistusten myötä. Vakansseja ei tänä aikana ole kotihoitoon tullut lisää. Kasvu on ollut pääosin kotisairaanhoidon lisääntymistä ensimmäistä kasvuvuotta lukuun ottamatta. Tämä kertoo asiakkaiden kunnan heikkenemisestä ja hoidettavuuden lisääntymisestä. Kotihoidossa on vuonna 2013 käytetty 150 000 euroa mobiilitoiminnanohjausjärjestelmän ja sähkölukitusten hankkimiseen, jolla on tarkoitus tuoda lisää asiakastyöaikaa ja vähentää mm. turhaa matkustamista. Järjestelmä otetaan käyttöön 2014 alkupuolella ja sen käyttöönoton myötä laskutus voidaan siirtää aikaperusteiseksi nykyisen käyntiperusteisen laskutuksen sijaan. Kotihoidon uusittu kriteeristö hyväksyttiin lautakunnassa syksyllä 2013 ja kriteerit tulivat voimaan 1.10.2013. Tilan puutteen vuoksi mielenterveys- ja päihdeasioissa ikäihmisiä tukeva seniorikahvilatoiminta jouduttiin keskeyttämään syksyllä 2013.

Sairaalan hoitojakson pituus on kasvanut osastolla ympärivuorokautista hoivapaikkaa jonottavien takia. Jolkbyn ryhmäkoti on avautunut elokuussa mutta sinne on ollut hankalaa löytää oikeanlaisia asiakkaita. Osa niistä, jotka siellä pärjäisivät, on kieltäytynyt ryhmäasumisesta ja toisaalta osa ryhmäasumiseen sijoitetuista ei kuitenkaan lopulta ole siellä pärjännyt vaan on jouduttu siirtymään tuetumpaan asumismuotoon. Omaishoidon kattavuus yli 75-vuotiaiden kohdalla on hiukan pienentynyt mutta koko ikäihmisten osalta omaishoidon piirissä on enemmän asiakkaita kuin aiemmin. Kasvu on painottunut väestönkasvun mukaisesti 65-74-vuotiaisiin.

Sairaalan sakkomaksupäivät eivät ole kasvaneet. Automaattisen sammutusjärjestelmän puuttumisen vuoksi ylipaikkojen käytöstä on vuodeosastoilla kokonaan luovuttu. Joulukuussa runsas läheteiden määrä, kesällä supistettu tehostetun palveluasumisen ostopalveluiden paikkamäärä ja Metsäpirtin lakkauttamisen tuoma kahden vanhainkotipaikan lakkautus, sekä YT-neuvotteluiden aiheuttama henkilökuntavaje kotihoidossa johtivat loppuvuodesta osastojen ruuhkautumiseen. Tilannetta purettiin ennen joulua kahdella väliaikaisesti lisätyllä tehostetun palveluasumisen paikalla. Ruuhka on osastolla jatkunut alkuvuonna 2014 mutta jonkin verran lievempänä. Pitkäaikaispaikkojen vähenneminen on pidentänyt vuodeosastolla jonottajien osastolla oloa ennen jatkohoitopaikan järjestymistä. Tämä on näkynyt hoitojaksojen keskimääräisen keston kasvuna ja paradoksaalisesti myös kotiutusprosentin kasvuna. Yli 3 kuukautta osastolla olleiden

hoitopäivien määrä on kasvanut 1800 hoitopäivää vuodesta 2012, nousu on 60 %. Yli 3kk osastolla olleet vievät laskennallisesti noin 13 sairaansijaa. Keskimääräinen pitkäaikaispaikkaa odottavien lukumäärä osastoilla on vuonna 2013 ollut 10.

Sijaispoolissa on otettu käyttöön myös kuntarekryn sijaisosio, joka on helpottanut sijaisten rekrytointia silloin, kun poolista ei ole saatu sijaista. Loppuvuoden yt-neuvottelut hankaloittivat ympärivuorokautisten yksiköiden toimintaa ja työvuorosuunnittelua. Poolia käytettiin joulukuussa osittain helpottamaan työvuorolistojen puotosvuoroja.

Tulosalueen esimiehet ovat työstäneet uutta johtamisorganisaatiota koko loppuvuoden 2013 ajan palvelutalon johtajan irtisanouduttua. Tämän tuloksena on muokattu johtamisen työnjakoa ja esimiesten osaamisalueita pyritään jatkossa entistä enemmän hyödyntämään koko tulosalueen käyttöön ja myös taloudellista vastuuta on täsmennetty. Uudessa johtamisorganisaatiossa on yksi esimies aiempaa vähemmän. Uuden johtamisorganisaation käyttöönottoa on suunniteltu alkuvuodelle 2014.

Kaikissa yksiköissä toimintaan on vaikuttanut rakenteisen hoitokertomuksen käyttöönotto kesällä 2013. Tämä on vaatinut runsaasti kouluttamista ja suunnitelmallisuutta. Rakenteiseen kirjaamiseen siirtyminen on edellytys tietojen käytettävyydelle jatkossa e-kanta – järjestelmän kautta. Tulosalueen henkilöstö on osallistunut Apotti-hankkeen muutospajojen työskentelyyn.

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Tehokkaat palvelujen järjestämistavat ja toimivat prosessit	
Tavoite 1 / Ikäihmisten palveluiden strategian mukaisiin kattavuuksiin tähtääminen asteittain vuoteen 2015 mennessä. (suluissa tilanne 30.4.2012)	
Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Säännöllisen kotihoidon piirissä on vähintään 10,7 % 75 vuotta täyttäneistä (10,69 %)	Säännöllisen kotihoidon piirissä(%) olevien 75 vuotta täyttäneiden % -osuus vastaavasta ikäluokasta ajankohdan poikkileikkauksena. Toteuma 31.12.2013 10,89 % yli 75-vuotiaista kuntalaisista oli säännöllisen kotihoidon piirissä. <i>Tavoite toteutui</i>
Omaishoidon piirissä on vähintään sama määrä yli 75-vuotiaita kuin 30.4.2012 (4,94 %)	Omaishoidon piirissä olevien % -osuus 75-vuotiaista kirkkonummelaisista ajankohdan poikkileikkauksena. Toteuma 31.12.2013 4,83 % 75 vuotta täyttäneistä oli omaishoidon piirissä. Omaishoidon kriteerit eivät ole muuttuneet. Omaishoidon absoluuttinen kasvu on kohdistunut enemmän alle 75-vuotiaisiin ikäihmisiin. <i>Tavoite ei täysin toteutunut.</i>
Tehostetussa palveluasumisessa asuu korkeintaan 6,4 % 75 vuotta täyttäneistä kirkkonummelaisista. (6,36 %)	Tehostetussa palveluasumisessa olevien % -osuus yli 75-vuotiaista kirkkonummelaisista ajankohdan poikkileikkauksena Toteuma 31.12.2013 5,73 % 75 vuotta täyttäneistä kirkkonummelaisista asui tehostetussa palveluasumisessa. <i>Tavoite toteutui.</i>

Laitoshoidossa on alle 3,5 % yli 75-vuotiaista kirkkonummelaisista. (3,79 %)	Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien % -osuus yli 75-vuotiaista kirkkonummelaisista ajankohdan poikkileikkauksena Toteuma 31.12.2013 3,16 % 75 vuotta täyttäneistä asui laitoksessa. <i>Tavoite toteutui.</i>
---	--

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Talousarvion toteutuminen

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Hallinto- ja toimistopalvelut					
Toimintatulot				757	-757
Toimintamenot	-2 131 584		-2 131 584	-2 147 039	15 455
Toimintakate	-2 131 584		-2 131 584	-2 146 282	14 698
Opetustoimen yhteiset toiminnot					
Toimintatulot	181 000		181 000	166 592	14 408
Toimintamenot	-4 542 307	-200 000	-4 742 307	-4 521 739	-220 568
Toimintakate	-4 361 307	-200 000	-4 561 307	-4 355 148	-206 160
Vapaa sivistystyö, taiteen perusopetus ja kulttuuri					
Toimintatulot	647 000		647 000	720 895	-73 895
Toimintamenot	-2 255 934		-2 255 934	-2 416 972	161 038
Toimintakate	-1 608 934		-1 608 934	-1 696 077	87 143
Kirjastotoimi					
Toimintatulot	55 000		55 000	61 858	-6 858
Toimintamenot	-1 927 001	-50 000	-1 977 001	-1 898 120	-78 881
Toimintakate	-1 872 001	-50 000	-1 922 001	-1 836 262	-85 739
Yhteensä					
Toimintatulot	883 000		883 000	950 102	-67 102
Toimintamenot	-10 856 826	-250 000	-11 106 826	-10 983 870	-122 956
Toimintakate (S)	-9 973 826	-250 000	-10 223 826	-10 033 769	-190 058

Sivistyslautakunnan talousarvio toteutui valtuuston talousarviossa vahvistaman toimintakatteen puitteissa.

HALLINTO- JA TOIMISTOPALVELUT

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Hallinto- ja toimistopalvelut					
Toimintatulot				757	-757
Toimintamenot	-2 131 584		-2 131 584	-2 147 039	15 455
Toimintakate	-2 131 584		-2 131 584	-2 146 282	14 698

OPETUSTOIMEN YHTEISET TOIMINNOT**Talousarvion toteutuminen**

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Opetustoimen yhteiset toiminnot					
Toimintatulot	181 000		181 000	166 592	14 408
Toimintamenot	-4 542 307	-200 000	-4 742 307	-4 521 739	-220 568
Toimintakate	-4 361 307	-200 000	-4 561 307	-4 355 148	-206 160

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset toimintaan**Ulkoiset muutokset**

Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tukitoimia on kehitetty perusopetuslain muutosten myötä (2010) niin, että kouluvaikeuksien tunnistus ja tukitoimien järjestäminen tapahtuu mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja lapsen lähikoulussa. Avustajapalvelut ja oppilashuollon tuki kuuluvat jo yleisen tuen tukimuotoihin, ja niiden tulisi olla jokaisen koululaisen saatavilla. Tehostetun ja erityisen tuen tasolla nämä tukimuodot ovat käytössä säännöllisemmin ja yhdistettynä muihin tukimuotoihin.

Oppilashuollon laki on astumassa voimaan 1.8.2014. Vuonna 2013 oppilashuollon toiminnassa ennakotiin lain mukanaan tuomia muutoksia. Laki edellyttää, että oppilas ja opiskelija saavat keskustella psykologin tai kuraattorin kanssa seitsemän päivän sisällä pyynnöstä. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu pitää järjestää samana tai seuraavana päivänä. Lain myötä psykologi- ja kuraattoripalvelut laajenevat toiselle asteelle. Laki siirtää työn painopistettä nykyisestä korjaavasta työstä ennaltaehkäisevään työhön ja nykyisestä yksilökeskeisestä työstä yhteisölliseen työhön. Jos oppilashuoltohenkilöstön asiakaspohja on 1000 oppilasta/työntekijä tai sen yli, oppilashuoltotyön painopiste on akuuttien ongelmatilanteiden hoitamisessa ennaltaehkäisevän työn sijasta. Jos ennaltaehkäisevää työtä ei ehditä tehdä, niin ongelmat kasautuvat ja vaikeutuvat.

Sisäiset muutokset

Kevään 2013 avustajaresurssi oli 2 339 viikkotyötuntia eli 93,5 koulunkäyntiavustajaa. Syyslukukauden alusta 1.8.2013 koulunkäyntiavustajaresurssi laskettiin 1 919 viikkotyötuntiin eli 77 koulunkäyntiavustajaan. Vähennys oli 420 viikkotyötuntia eli 17 koulunkäyntiavustajaa. Vähennyksestä huolimatta koulunkäyntiavustajien palkkamäärärahojen ennakotiin ylittävän Valtuusto myönsi loppuvuodesta 2013 200 000 euron lisämäärärahan, jonka sivistyslautakunta ohjasi oppilashuollolle. Koulukuraattorien asiakaspohja oli vuonna 2013 745 oppilasta tai opiskelijaa/työntekijä ja koulupsykologien asiakaspohja oli 997 oppilasta/työntekijä. Kunnassa on asetettu tavoitteeksi, että oppilaille toteutuu yhtenäinen oppimispolku varhaiskasvatuksesta perusopetuksen loppuun jokaiselle oppilaalle yksilöllisten oppimisedellytysten mukaisesti.

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Tasapainoinen talous/ pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit	
Tavoite /Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Tehokkaasti järjestetyt koulukuljetuspalvelut/ <ul style="list-style-type: none"> Koulukuljetusten tuottavuus paranee vuoden 2012 tasoon verrattuna 	Sijoitetulla taloudellisella panoksella aikaansaatu kuljetussuoritteiden (kuljetettu oppilas) määrän suhteellinen muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 (vertailu kiinteähintaisin kustannuksin) <u>Toteuma 31.12.2013</u> Koulukuljetusten tuottavuus heikkeni -4 %, tavoiteltu tuottavuustaso jäi saavuttamatta.

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Sitoutunut ja osaava henkilöstö / palvelujen tuotantotarpeisiin ja -tapoihin vastaaminen	
Tavoite 2/Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Ennaltaehkäisevän oppilastyön mahdollistama resurssointi.	Koulukuraattori- ja psykologivakanssien määrä ja täyttöaste <u>Tilanne 31.12. 2013:</u> Koulukuraattori- ja psykologivakanssien määrä ja täyttöaste 100 %, resurssi kyettiin järjestämään niin, että määrälliset tavoitteet saavutettiin. Tavoiteltu taso saavutettiin.

Tunnusluvut/ suoritteet**OPETUSTOIMEN YHTEISET TOIMINNOT**

Tunnusluvut / Opetustoimen yhteiset	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	Tilanne 31.12.2013
Koulukuljetukset; Kuljetusetuud. piirissä olevat opp.	1 408	1 383	1417	1427	1 379
Koulukuljetukset; Kustannukset euroa / oppilas	1 173	1 283	1040	1190	1 124
Oppilashuollon kustannukset euroa / oppilas	503	444	453	398	493

Vapaa sivistystyö**Talousarvion toteutuminen**

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Vapaa sivistystyö					
Toimintatulot	647 000		647 000	720 895	-73 895
Toimintamenot	-2 255 934		-2 255 934	-2 416 972	161 038
Toimintakate	-1 608 934		-1 608 934	-1 696 077	87 143

Toiminnalliset tavoitteet**Musiikkiopisto****Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä**

Tasapainoinen talous/ pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit

Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013

Tehokkaasti toimiva musiikkiopisto
- musiikkiopiston tuottavuus paranee
vuoden 2012 tasoon verrattuna

Mittari/Seurantatapa

Tuottavuuden muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 eli taloudellisella nettopanoksella tuotettujen suoritteiden(tuotetut opetustunnit) määrän suhteellinen muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 (vertailu kiinteähintaisin kustannuksin)

Toteuma 31.12.2013

Musiikkiopiston tuottavuus parani +5%, tavoiteltu tuottavuustaso saavutettiin.

Kansalaisopisto**Toiminnalliset tavoitteet****Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä**

Tasapainoinen talous/ pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit

Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013

Tehokkaasti toimiva kansalaisopisto
-kansalaisopiston tuottavuus paranee
vuoden 2012 tasoon verrattuna

Mittari/Seurantatapa

Tuottavuuden muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 eli taloudellisella nettopanoksella tuotettujen suoritteiden(tuotetut opetustunnit) määrän suhteellinen muutos vuodesta 2012

	vuoteen 2013 (vertailu kiinteähintaisin kustannuksin) <u>Toteuma 31.12.2013</u> Kansalaisopiston tuottavuus parani +1%, tavoiteltu tuottavuustaso saavutettiin.
--	---

Kuvataidekoulu

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Tasapainoinen talous/ pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Tehokkaasti toimiva kuvataidekoulu /kuvataidekoulun tuottavuus paranee vuoden 2012 tasoon verrattuna	Tuottavuuden muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 eli taloudellisella nettopanoksella tuotettujen suoritteiden(tuotetut opetustunnit) määrän suhteellinen muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 (vertailu kiinteähintaisin kustannuksin)
	<u>Toteuma 31.2.2013</u> Kuvataidekoulun tuottavuus parani +13%, tavoiteltu tuottavuustaso saavutettiin.

Kulttuuripalvelut

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset toimintaan

Sisäiset muutokset

Kirkkonummi-päivät toteutettiin kulttuuritoimen koordinoimana ilman kulttuuritoimen kustantamaa järjestötoria. Uuden toimintamallin toimivuudesta koottiin osajärjestäjiltä palautetta. Palautekyselyyn vastasi 35 järjestäjätahoa, joiden järjestämiin osatapahtumiin oli osallistunut yli 9000 kävijää. 80% vastaajista piti Kirkkonummi-päiviä oman toiminnan kannalta hyödyllisenä, 71% ilmoitti tapahtuman vastanneen odotuksia ja 88% ilmoitti kiinnostuksensa järjestelyihin myös tulevaisuudessa. Negatiivisena palautteessa mainittiin etenkin ison yhteisen toritapahtuman ja markkinatoiminnan puute.

Ulkoiset muutokset

Museoviraston harkinnanvaraisen valtionavustuksen tuella Ragvaldsin museoalueella toteutettiin Kasvitarhan ystävien käsityötaitoihin painottuva jatko projekti Tai-tai-taidatko, joka toi alueelle uutta toimintaa ja kävijöitä.

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Kehittyvä Kirkkonummi Helsingin seudulla / Väestön hyvä elämä	
Tavoite /Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Elinvoimainen paikalliskulttuuri <ul style="list-style-type: none"> Kansalaisjuhlat, paikalliskulttuuri- ja museotoiminnan kävijämäärä vähintään 1.000 kävijää. 	Kansalaisjuhlien, paikalliskulttuuri- ja museotoiminnan kävijämäärä <u>Toteuma 31.12.2013 :</u> 1812 kävijää, tavoiteltu kävijätaso saavutettiin.

Tunnusluvut/ suoritteet**VAPAA SIVISTYSTYÖ, TAITEEN PERUSOPETUS
JA KULTTUURI**

	TP	TP	TP	TA	Tilanne
Tunnusluvut / Vapaa sivistystyö	2010	2011	2012	2013	31.12.2013
Musiikkiopisto; kust. (netto) euroa / opetustunti	46	41	46	44	45
Musiikkiopisto: oppilas/opiskelija määrä	276	274	274	275	274
Kansalaisopisto; kust. (netto) euroa / opetustunti	48	42	51	46	52
Kansalaisopisto: oppilas/opiskelija määrä	8 530	8 628	503	8500	7919
Kuvataidekoulu; kust. (netto) euroa / opetustunti	57	50	49	59	49
Kuvataidekoulu: oppilas/opiskelija määrä	257	257	280	260	364
Kulttuuritoimi; kust. (netto) euroa / asukas	9	8	10	9	10

Kirjastotoimi

Talousarvion toteutuminen

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Kirjastotoimi					
Toimintatulot	55 000		55 000	61 858	-6 858
Toimintamenot	-1 927 001	-50 000	-1 977 001	-1 898 120	-78 881
Toimintakate	-1 872 001	-50 000	-1 922 001	-1 836 262	-85 739

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset toimintaan

Sisäiset muutokset

Kävijämäärä (fyysiset ja elektroniset käynnit) on noussut 5,4 %. Lainaus on laskenut 1,6 % supistetuista aineistomäärärahoista johtuen. Aineistohankintaa vähennettiin 27 %. Itsepalvelu pääkirjastossa parani uuden palautusautomaatin myötä.

Ulkoiset muutokset

Svenska kulturfondenin avustuksella (3 000 €) on toteutettu ruotsinkielistä lastenohjelmaa.

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Tasapainoinen talous/Pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Taloudellisesti ja tehokkaasti toimivat kirjastopalvelut /	
<ul style="list-style-type: none"> Kirjaston tuottavuus paranee vuoden 2012 tasoon verrattuna 	Tuottavuuden muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 eli taloudellisella panoksella (10.000 €) tuotettujen suoritteiden(toteutuneet lainamäärät) määrän suhteellinen muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 (vertailu kiinteähintaisin kustannuksin) <u>Toteuma 31.12.2013:</u>
<ul style="list-style-type: none"> Kirjaston taloudellisuus on koko maan keskiarvoa (taloudellisuusluku 1,37) ta- 	Kirjaston tuottavuus parani +7%, tavoiteltu tuottavuustaso saavutettiin.

loudellisemmalla tasolla

Toteuma 31.12.2013:

Toteutunut taloudellisuusluku vuoden 2013 lopussa 1,12, ja tavoiteltu taloudellisuustaso saavutettiin (mitä pienempi taloudellisuusluvun arvo on, sen taloudellisempaa toiminta ko. arviointitavalla on.)

Tunnusluvut/ suoritteet

KIRJASTOTOIMI	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	Tilanne 31.12.2013
Tunnusluvut / Kirjastotoimi					
Kustannukset euroa / asukas	50	48	54	50	50
Lainojen määrä	755 695	735 000	784 187	750 000	771 451
Kävijämäärä	584 359	605 000	616 710	585 000	650 019

SUOMENKIELINEN VARHAISKASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Talousarvion toteutuminen

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Suomenkielinen lasten päivähoido					
Toimintatulot	3 691 000		3 691 000	3 306 249	384 751
Toimintamenot	-26 063 850	-700 000	-26 763 850	-25 768 140	-995 710
Toimintakate	-22 372 850	-700 000	-23 072 850	-22 461 891	-610 959
Suomenkielinen koulutoimi					
Toimintatulot	842 000		842 000	1 751 148	-909 148
Toimintamenot	-31 897 858	-400 000	-32 297 858	-33 239 327	941 469
Toimintakate	-31 055 858	-400 000	-31 455 858	-31 488 179	32 321
Yhteensä					
Toimintatulot	4 533 000		4 533 000	5 057 397	-524 397
Toimintamenot	-57 961 708	-1 100 000	-59 061 708	-59 007 467	-54 241
Toimintakate (S)	-53 428 708	-1 100 000	-54 528 708	-53 950 070	-578 638

Arvio tulojen kertymästä ja määrärahojen riittävyydestä

Lautakunnan toimintakate alitti valtuuston talousarviossa vahvistaman toimintakatteen (huomioiden talousarviomuutokset).

SUOMENKIELINEN LASTEN PÄIVÄHOITO

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Suomenkielinen lasten päivähoido					
Toimintatulot	3 691 000		3 691 000	3 306 249	384 751
Toimintamenot	-26 063 850	-700 000	-26 763 850	-25 768 140	-995 710
Toimintakate	-22 372 850	-700 000	-23 072 850	-22 461 891	-610 959

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset toimintaan

Sisäiset muutokset

Väestösuunnitteen toteutuma 31.12.2013 oli 3231 0-6-vuotiasta. Vuoden 2013 talousarvion ennuste 0-6-vuotiaista 31.12.2013 oli 3426 lasta. Arvio lasten määrästä v. 2013 jäi siis 195 alle arvion. Vuoden 2012 toteutuma oli 31.12. yhteensä 3309 0-6-vuotiasta lasta, joten 0-6-vuotiaiden lasten määrä

on laskenut v. 2012 verrattuna 78 lapsella. Tämä on merkittävä käänne edellisiin vuosiin verrattuna. Päivähoidon käyttäjiä on kuitenkin ollut enemmän kuin v. 2012 lopussa sekä kunnallisessa että yksityisessä päivähoitossa, lisäystä yhteensä 37 lasta. Tämä vaikuttaa siihen, että 0-6-vuotiaiden suhteellinen osuus kodin ulkopuolisessa hoidossa on kasvanut 61 %:sta 64 %:iin v:sta 2012 vuoteen 2013 verrattuna.

Piennarkujan päiväkodin ja päiväkodin sivupisteiden Metsätorppa I ja Metsätorppa II toiminta päättyi 31.7.2013. Henkilöstö siirtyi pääosin Masalan uuteen päiväkotiin 1.8.2013 alkaen.

Höstsolin ryhmäperhepäiväkodin toiminta päättyi 31.7.2013. Henkilöstö siirtyi päiväkoteihin 1.8.2013 alkaen.

Masalan uuden päiväkodin tilat valmistuivat kesäkuussa ja toiminta käynnistyi elokuussa 2013.

Piennarkujan päiväkodin tiloissa käynnistyi Piennarpihan asukaspuistotoiminta 2.9.2013. Palvelu on heti tavoittanut asiakkaat ja palvelun avoimuus on huoltajien mielestä parasta, mitä kunta voi kotona lastaan hoitaville lapsiperheille tarjota. Piennarpiha on avoinna arkisin klo 9-16 välillä.

Käyttäjiä on ollut keskimäärin 44 alle kouluikäistä lasta/päivä ja vaihteluväli 15-116 lapsikäyttäjää/pv. Aikuisikäyttäjiä on ollut keskimäärin 29 aikuisikävijää/pv ja vaihteluväli 8-119/pv. Huoltajien

Kerhotoimintaa laajennettiin Keskustan Kolsarin päiväkodin pilotoinnin jälkeen Masalaan, Köpaksen päiväkotiin ja Veikkolaan Koskentorin päiväkotiin elokuussa 2013. Kerholapsia oli vuoden 2013 yhteensä 58 lasta, joista 2-vuotiaiden osuus oli 41%.

Perhepäivähoidon johtamisessa siirryttiin yhdistelmävirkoihin; päiväkodin johtajat vastaavat alueen perhepäivähoidosta. Muutos koskee Masalan ja Veikkolan perhepäivähoitoa.

Erityispäivähoidossa ryhmien lisäresursseina määrää vähennettiin 20,5 ryhmäavustajaan (vähennys 17 ryhmäavustajaa) ja kahteen sairaanhoidolliseen lähihoitajaan

Suomenkielisen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunnan päätöksen mukaisesti 1.1.–31.7.2013 välisenä aikana lisäresursseina oli kaksi lähihoitajaa, joilla oli sairaanhoidollista osaamista sekä kaksi lastentarhanopettajaa lapsille, joilla on erityisen tuen tarve.

Puheterapiaa on ostettu ostopalveluna muun kielisten lasten puheterapia-arvioineihin sekä puheterapiaan.

Intohimoa työhön –hanke 2012-2014 päättyy v. 2014 ja loppuseminaari on 3.4.2014. Hankkeessa päivähoidon esimiesten kontekstuaalisen johtamisen koulutus ja valmennus päättyi 13.4.2013.

Hankkeessa on kehitetty työkaluja työhyvinvoinnin sekä varhaiskasvatuksen substanssin johtamiseen. Johtajuuden työkaluja on otettu käyttöön ja implementoitu hankkeen edetessä.

Yhtenä tavoitteena hankkeessa on ollut työhyvinvoinnin kehittäminen ja sen tuloksena sairauspoissaolojen vähentäminen. Tavoitteessa on tunnuslukujen perusteella onnistuttu hyvin. Hanke alkoi 2012 ja sairauspoissaolot ovat vähentyneet v:sta 2010 vuoteen 2013 verrattuna keskimäärin 5,47 sairauspoissaolopäivää/hlö. Tämän lisäksi käyttöön otettu TYHY2 kysely, jonka tuloksena 68% vastaajista (n 326) kokee työhyvinvointinsa joko erittäin hyväksi tai hyväksi.

Yksityisen hoidon tuen kuntalisää korotettiin 1.3.2013 alkaen 10 %:lla yksityiseen perhepäivähoitoon. Kotihoidon tuen kuntalisää korotettiin 1.3.2013 alkaen 10 %:lla kaikista kuntalisää saavista lapsista.

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Tasapainoinen talous/ pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit	
Tavoite 1/Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
<p>Tehokkaasti toimivat päivähoitopalvelut</p> <p>- kunnallisen päivähoiton tuottavuus paranee vuoden 2012 tasoon verrattuna</p>	<p>Tuottavuuden muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 eli taloudellisella panoksella (10.000 €) tuotettujen suoritteiden (tuotetut hoitopäivät) määrän suhteellinen muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 (vertailu kiinteähintaisin kustannuksin)</p> <p><u>Toteuma 31.12.2013:</u> Kunnallisen päiväkotihoidon tuottavuus parani +1 %, perhepäivähoidon tuottavuus Parani +4%. Kokonaisuutena kunnallisen päivähoiton tuottavuus parani +1 %, tuottavuuden muutoksia koskevat tavoitteet saavutettiin.</p>

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Sitoutunut ja osaava henkilöstö/Palvelujen tuotantotarpeisiin ja tapoihin vastaaminen	
Tavoite 2/ Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
<p>Pedagogisesti osaava ja riittävä kasvatushenkilöstö päivähoidossa</p> <ul style="list-style-type: none"> Vakinaisen kasvatushenkilöstön kelpoisuusaste 100 % kunnallisessa päivähoidossa Henkilöstön vaihtuvuus on alle 10 % Henkilöstön poissaolopäivien suhteellinen osuus alittaa vuoden 2012 tason. Lasten ja päiväkotien kasvatushenkilöstön suhdeluku on enintään 4,0 alle 3-vuotiaiden osalta ja enintään 7 yli 3-vuotiaiden osalta. Perhepäivähoidossa aikuisen ja lasten välisen suhdeluvun asetuksen mukainen suhdeluku toteutuu 	<p>Kelpoisuusehdot täyttävien kasvatushenkilöiden suhteellinen osuus koko kasvatushenkilöstöstä yli viisi (5) kuukautta kestävässä palvelussuhteissa. <u>Toteuma 31.12.2013:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> pk:n lastentarhaopettajista 79% kelpoisuusehdot täyttäviä lähihoitajista 81% kelpoisuusehdot täyttäviä erityispäivähoidossa 100% kelpoisuusehdot täyttäviä perhepäivähoitajista 30%:lla alan ammatillinen tutkinto <p>Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuusaste on alle 10 %. <u>Toteuma 31.12.2013:</u> vaihtuvuus 12,8 % (lähtövaihtuvuus 8,1%)</p> <p>Henkilöstön poissaolopäivien ja henkilötyövuoden työpäivien suhdeluku v. 2013 verrattuna vuoteen 2012. <u>Toteuma 31.12.2013:</u> sairauspoissaoloja v. 2013 oli keskimäärin 16,31 sairauspoissaolopäivää/hlö, kun taas v. 2012 sairauspoissaolopäiviä oli keskimäärin 17,14 pv/hlö.</p> <p>Lasten ja henkilöstön toteutunut suhdeluku alle ja yli 3-vuotiaiden osalta. <u>Toteuma 31.12.2013:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Suhdelukua tarkasteltiin vk 15 ja 43 kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa 7:n mittauspisteen avulla/pv. Viikolla 15 suhdeluku oli jokaisessa päiväkodissa vähintään päivähoitoasetuksen 6 §:n mukainen eli 4 alle 3-vuotiasta/1 kasvatushenkilö ja 7 yli 3-vuotiasta/1 kasvatushenkilö (keskimäärin koko päivän aikana). Yksittäisiä suhdeluvun alituksia mittausviikolla tapahtui 16 kunnallisessa ja 3 yksityisessä päiväkodissa keskimäärin kolmena päivänä mittausajankohdissa klo 7.45, 15.00 ja 15.30. Viikolla 43 suhdeluku oli jokaisessa päiväkodissa vähintään päivähoitoasetuksen 6 §:n mukainen. Yksittäisiä suhdeluvun alituksia mittausviikolla tapahtui 14 kunnallisessa ja 3:ssa yksityisessä päiväkodissa päivittäin mittausajankohdissa klo 14.30, 15.00 ja 15.30. Perhepäivähoidossa suhdeluku toteutuu, lapsilukumäärä 3,9 lasta / hoitaja. Suhteutettuna lasten iän mukaan (huomioitu alle 3-vuotiaat kertoimella 1,75) 4,7 lasta / hoitaja.

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Uudistuva palveluverkko/ Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut Hallitusohjelman tavoite	
Tavoite 3/ Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Turvallinen varhaiskasvatus <ul style="list-style-type: none"> Turvallisuustaso kunnallisissa päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa on vähintään hyvällä tasolla 	Asiakaskyselyssä turvallisuuden osalta arvioitu taso <u>Toteuma 31.12.2013:</u> Asiakaskysely toteutettiin kunnallisissa päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa vk:lla 15-16. Yleisarvosana kouluarvosanalla, miten turvallisuudesta on huolehdittu oli 8,7 (ka)

Tunnusluvut/ suoritteet**SUOMENKIELINEN LASTEN PÄIVÄHOITO**

	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	TP 2013
Tunnusluvut / Suomenkielinen lasten päivähoito					
0-6 vuotiaiden lukumäärä 31.12 (suomenkieliset).	3 413	3 319	3 309	3 426	3231
Päivähoidossa olevat lapset % ikäluokasta 0-6-vuotiaat	62	64	61	63	64
Lapsia kunnallisessa päivähoitossa	1 727	1 708	1 661	1 808	1677
Lapsia yksityisessä päivähoitossa	375	398	354	350	375
Kunnallisen päivähoiton nettokust. euroa /lapsi	7 946	8 242	8 905	8 364	8876
Lapsia kotihoidontuen piirissä 31.12. (S+R)	873	860	915	860	794
Päivähoidon nettokust. euroa / ikäluokasta 0-6-v (S+R)/lapsi	6 254	6 309	6 740	6 632	6904
0-6-vuotiaiden määrä (S+R)	4 047	3 965	3 948	4 079	3949

Suomenkielinen koulutoimi

Talousarvion toteutuminen

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Suomenkielinen koulutoimi					
Toimintatulot	842 000		842 000	1 751 148	-909 148
Toimintamenot	-31 897 858	-400 000	-32 297 858	-33 239 327	941 469
Toimintakate	-31 055 858	-400 000	-31 455 858	-31 488 179	32 321

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset toimintaan

Sisäiset muutokset

Pedagogiset asiakirjat on uudistettu yhteistyössä Nurmijärven kunnan kanssa ja ne otetaan käyttöön Helmi-hallinto-ohjelmassa lukuvuoden 2014-15 aikana. Jokaisella peruskoululla on nimetty ohjaava opettaja, jonka tehtävänä on kollegoidensa tukeminen kolmiportaisen tuen käytössä ja pedagogisten asiakirjojen työstämisessä. Syyslukukaudella 2013 on yksi laaja-alaisista erityisopettajista työskennellyt ns. kunnan ohjaavana opettajana 4 h /vko. Hän on järjestänyt kunnan sisäistä koulutusta erityisopetuksessa työskenteleville opettajille. Kelpo-hankerahoilla on kouluille hankittu materiaalia ja välineistöä opetuksen havainnollistamiseen ja monipuolistamiseen. Uudet erityisluokanopettajavirat on sijoitettu Heikkilän kouluun, Veikkolan kouluun ja Kirkonkylän kouluun.

Kunnan linjauksen mukaisesti koululaisten iltapäivätoiminta huolehditaan sekä kunnan omana että yksityisenä palvelutuotantona. Heikkilän koulun ip-toiminta siirtyi vuoden 2013 alusta Kansallinen Lastenliitto ry:lle. IP-paikka kyettiin tarjoamaan kaikille erityisen tuen oppilaille ja lähes kaikille ensimmäisen luokan oppilaille. Sen sijaan toisen luokan oppilaiden kohdalla palvelun kysyntä ylitti palvelun tarjonnan.

Suomenkielinen opetustoimi on saanut lisäävustusta koululaisten kerhotoiminnan kehittämiseen. Avustuksen turvin 1-6 vuosiluokkien koulut ovat pystyneet tarjoamaan oppilaille monipuolista kerhotoimintaa. Lisäksi kunta sai lisäävustuksen monikulttuurisen kerhotoiminnan kehittämiseen.

Kirkkoharjun koulun valmistavan luokan opettaja toimii opetustyön ohella monikulttuurisen toiminnan koordinaattorina lukuvuoden 2013 -2014. Koordinoinnin lisäksi koordinaattorin tehtäviin on kuulunut yhteistyökäytänteiden kehittäminen varhaiskasvatuksen ja kansalaisopiston kanssa.

Yleisopetuksen opettajille ja koulusihteereille järjestettiin koulutusta monikulttuurisesta toiminnasta ja hallinnon prosesseista. Oman äidinkielen opetukseen ilmoittautumisenlomake uusittiin.

Kirkkonummen suomenkielinen opetustoimi osallistui aktiivisesti KuumaTVT-hankkeeseen sekä johdon että opetushenkilöstön osalta. Opettajille ja rehtoreille järjestettiin monipuolista koulutusta. Opetustoimi on mukana kehittämässä uutta sähköistä oppimisalustaa, joka on tarkoitus ottaa käyttöön elokuussa 2014.

Kouluihin (Veikkolan koulu, Laajakallion koulu ja Kirkonkylän koulu vuonna 2014) asennettiin langattomat verkot, jotka mahdollistavat monipuolisen päätelaitteiden käytön ja BYOD-periaatteen toteuttamisen opetuksessa.

Luokkahuoneet varustettiin interaktiivisilla dataprojektoreilla, dokumenttikameroilla ja äänentoistolaitteilla sekä laitteistoa ohjaavalla päätelaitteella. Koulujen jo olemassa olevat vastaavien laitteiden ohjelmistot päivitettiin tarpeen mukaan. Koulut varustettiin koulun oppilasmääräisessä langattomilla päätelaitteilla. Lisäksi Porkkalan lukio hankki OKM:n myöntämällä avustuksella opetuskäyttöön tarkoitettuja päätelaitteita.

Upinniemen koulu lakkautettiin elokuun 2013 alusta. Valtuusto päätti yhdistää Kirkonkylän koulun ja Kirkkoharjun koulut vuosiluokista 1. – 9. muodostuvaksi yhtenäiseksi peruskouluksi vuoden 2014 alusta.

Suomenkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta päätti uudistaa perusopetuksen oppilaaksi-ottoperiaatteet vuoden 2014 alusta.

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Tasapainoinen talous/ pitkällä aikavälillä tulot kattavat toimintamenot, poistot ja investoinnit	
Tavoite 1/ Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Tehokkaasti toimiva esiopetus-, perusopetus ja lukiokoulutus	
- esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tuottavuus paranee vuoden 2012 tasoon verrattuna	Tuottavuuden muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 eli taloudellisella panoksella (10.000 €) tuotettujen suoritteiden (opettajien oppilaiden määrä) määrän suhteellinen muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 (vertailu kiinteähintaisin kustannuksin)
	<u>Toteuma 31.12.2013:</u> Esiopetuksen tuottavuus parani +1%, perusopetuksen tuottavuus heikkeni -7% ja lukiokoulutuksen tuottavuus parani +7%. Suomenkielisen opetustoimen osalta tuottavuutta koskeva tavoite jäi kokonaisuudessaan saavuttamatta.

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Uudistuva palveluverkko/ Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut	
Tavoite 2/ Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Tehokas ja kattava opetus / koulutus	
<ul style="list-style-type: none"> • kaikki esiopetusikäiset osallistuvat esiopetukseen 	Esioppilaidensuhteellinen osuus (%) esiopetusikäisten ikäluokasta <u>Toteuma 31.12.2013:</u> Esioppilaista 97 % osallistui esiopetukseen.
<ul style="list-style-type: none"> • Perusopintonsa päättävien oppilaiden määrä = 100 % 	Peruskoulun päättötodistuksen saaneiden suhteellinen osuus 9. vuosiluokan oppilasmäärästä <u>Toteuma 31.12.2013:</u> Päättötodistuksen saaneiden osuus 100%.
<ul style="list-style-type: none"> • Lukio-opintojen läpäisyyn 	Opintonsa vuonna 2013 päättävien määrä verrattuna lukio-

tehostaminen verrattuna vuoteen 2010.	pintojensa lukuvuonna 2010-2011 aloittaneiden määrään. <u>Toteuma 31.12.2013:</u> toteuma 124/136 = 91,2 % (vertailuajankohtana 78,8 %), tavoiteltu taso saavutettiin.
---------------------------------------	---

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Uudistuva palveluverkko/ Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut	
Tavoite 3/ Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
<p>Oppilaat / opiskelijat saavat riittävästi tukea opintojen suorittamiseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden määrä on pienempi kuin vuonna 2010. • Opintonsa keskeyttäneiden lukiolaisten määrä on pienempi kuin vuonna 2011. 	<p>Erityisen tuen päätöksen saaneiden määrä vuonna 2013 verrattuna vuoteen vuonna 2010</p> <p><u>Toteuma 31.12.2013:</u> Uusia erityisen tuen päätöksiä ja päätösten purkuja on tehty 31.12.2013 mennessä niin, että erityisen tuen päätöksen saaneiden osuus on 309/3988 = 7.7 %. Vastaava luku 20.9.2010 oli 378/3845 = 9.8 %.</p> <p>Opintonsa keskeyttäneiden lukumäärä vuonna 2013 verrattuna opintonsa keskeyttäneiden lukumäärään vuonna 2011 <u>Toteuma 31.12.2013:</u> Keskeyttäneitä 11 (2013), 9 (2011)</p>

Tunnusluvut/ suoritteet

	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	TP 2013
SUOMENKIELINEN KOULUTOIMI					
Tunnusluvut / Suomenkielinen koulutoimi					
<i>Esiopetus</i>					
Esiopetus: oppilasmäärä	492	528	470	509	628
<i>Peruskoulu</i>					
Peruskoulu: oppilasmäärä	3 794	4 021	3 915	4 041	3 991
Kustannukset euroa / oppilas	6 081	5 855	6 585	6 406	6 341
<i>Lukiokoulutus</i>					
Lukiokoulutus: oppilasmäärä (päivälukio)	491	464	480	490	480
Kustannukset euroa / oppilas	5 857	6 113	6 288	6 329	6484

RUOTSINKIELINEN VARHAISKASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Ruotsinkielinen lasten päivähoido					
Toimintatulot	626 000		626 000	648 264	-22 264
Toimintamenot	-5 298 000		-5 298 000	-4 888 632	-409 368
Toimintakate	-4 672 000		-4 672 000	-4 240 369	-431 632
Ruotsinkielinen koulutoimi					
Toimintatulot	53 000		53 000	238 310	-185 310
Toimintamenot	-9 068 200		-9 068 200	-9 226 075	157 875
Toimintakate	-9 015 200		-9 015 200	-8 987 765	-27 435
Yhteensä					
Toimintatulot	679 000		679 000	886 574	-207 574
Toimintamenot	-14 366 200		-14 366 200	-14 114 707	-251 493
Toimintakate (S)	-13 687 200		-13 687 200	-13 228 133	-459 067

Lautakunnan toimintakate toteutui pienempänä kuin valtuuston talousarviossa päättämä toimintakate.

RUOTSINKIELINEN LASTEN PÄIVÄHOITO

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Ruotsinkielinen lasten päivähoido					
Toimintatulot	626 000		626 000	648 264	-22 264
Toimintamenot	-5 298 000		-5 298 000	-4 888 632	-409 368
Toimintakate	-4 672 000		-4 672 000	-4 240 369	-431 632

Muutosten vaikutus toimintaan

Ulkoiset muutokset

Ruotsinkielisen päivähoidon ja opetuksen palveluiden toimintaa on vaikea ennustaa, koska ruotsinkielisiksi rekisteröityjen lasten määrä on pienempi kuin lasten todellinen määrä ikäryhmissä. Verrattaessa esiopetuksessa olevia lapsia lukuvuonna 2012–2013 ja 2013–2014 lasten määrä on ollut 12 % ja 13 % korkeampi kuin ennusteessa.

Sisäiset muutokset

1.1.2013 alkaen perhepäivähoitajan oma lapsi/omat lapset voidaan sijoittaa kunnallisina päivähoitolapsina hoitajan omaan ryhmään. Ruotsinkielisessä päivähoitossa yhden perhepäivähoitajan kaksi lasta ovat hoidossa hoitajan omassa ryhmässä 1.1.2013 alkaen.

Ruotsinkielisessä päivähoitossa ja esiopetuksessa ryhmävustajien määrää on vähennetty 5:stä 2:een kevästä 2013 syksyyn 2013, koska taloudelliset resurssit eivät riitä enempään. Ryhmävustajien tarve on kuitenkin yhtä suuri toimintavuonna 2013–2014 kuin aiemmin.

Yksityisen perhepäivähoidon kuntalisää korotettiin 10 % 1.3.2013 alkaen.

Kotihoidontuen kuntalisää korotettiin 10 % 1.3.2013 alkaen.

Mahdollisuuksia käynnistää kerhotoiminta ruotsinkielisessä päivähoitossa selvitettiin syksyllä 2013. Prästgårdsbackens daghemissä suunnitellaan käynnistettäväksi yksi ryhmä ja Hommas daghemissä yksi ryhmä syksyllä 2014.

Tunnusluvut

RUOTSINKIELINEN LASTEN PÄIVÄHOITO

Tunnusluvut / Ruotsinkielinen lasten päivähoito	TP 2011	TP 2012	TA 2013	TP 2013
0-6-vuotiaiden lukumäärä (ruotsinkieliset)	706	639	653	618
Päivähoitossa olevat lapset %-ikäluokasta 0-6-vuotiaat	74	72	75	75
Lapsia kunnallisessa päivähoitossa	369	330	352	329
Lapsia yksityisessä päivähoitossa	150	129	140	136
Kunnallisen päivähoiton nettokust. euroa /lapsi	9 189	9 537	9 307	9 164
Lapsia kotihoidon tuen piirissä (S+R)	813	915	860	794
Päivähoidon nettokust. euroa / ikäluokasta 0-6 v (S+R)/lapsi	6 422	6 686	6 632	6 904
0-6-vuotiaiden määrä (S+R)	3 965	3 948	4 079	3849

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Tasapainoinen talous/ Pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/seurantatapa
<p>Tehokkaasti toimivat päivähoitopalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> kunnallisen päivähoidon tuottavuus parantuu verrattuna vuoden 2012 tasoon 	<p>Tuottavuuden muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 eli taloudellisella panoksella (10 000 €) aikaansaatu suoritteiden (hoitopäivät) suhteellinen muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 (vertailu kiintein kustannuksin) <u>Toteutuma 31.12.2013:</u></p> <p>Ruotsinkieliset kunnalliset päiväkodit: Tuottavuus parani +6 %</p> <p>Ruotsinkielinen perhepäivähoito: Tuottavuus parani +9 %.</p> <p>Kunnallisen päivähoidon tuottavuus parani verrattuna vuoden 2012 tasoon 6 %. Tavoite saavutettiin.</p>

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Sitoutunut ja osaava henkilöstö / Palvelujen tuotantotarpeisiin ja -tapoihin vastaaminen	
Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013	
<p>Pedagogisesti pätevä ja riittävä kasvatushenkilöstö päivähoidossa</p> <ul style="list-style-type: none"> Vakituisen kasvatushenkilöstön pätevyysaste 100 % Henkilöstön vaihtuvuus < 10 % 	<p><u>Toteutuma 31.12.2013:</u> Pätevien lastentarhanopettajien osuus 80 %. Pätevien lähihoitajien osuus 55 %. Pätevien erityislastentarhanopettajien osuus 100 %. Pätevien perhepäivähoitajien osuus 25 %.</p> <p>Tällä hetkellä ruotsinkielisessä päivähoidossa on joitakin oppisopimusopiskelijoita, jotka suorittavat lähihoitajan tutkinnon. Toimistaan vapailla olevia päteviä lähihoitajia sijaistavat epäpätevät lähihoitajat.</p> <p>Henkilöstön vaihtuvuus: <u>Toteutuma 31.12.2013:</u> 14,2 % Lähtövaihtuvuus: 9,46 %</p> <p>1.1.–31.12.2013 välisenä aikana poissaolopäivien kes-</p>

<ul style="list-style-type: none"> Poissaolopäivien suhteellinen osuus pienempi kuin vuonna 2012 Lasten ja kasvatushenkilökunnan määrä päiväkodeissa: enintään 4 alle 3-vuotiasta lasta/1 kasvatusvastaava, enintään 7 yli 3-vuotiasta lasta/1 kasvatusvastaava 	<p><i>kimääräinen lukumäärä vakituisen kasvatushenkilökunnan keskuudessa (sairauspoissaolot, lomat ja muut, poislukien lakisääteiset poissaolot) oli 99,5. Vastaava luku 1.1.–31.12.2012 oli 69,2.</i></p> <p><i>Toteutuma 31.12.2013:</i> Otosviikoilla, viikot 10–11 keväällä ja viikot 43–44 syksyllä, päiväkotien suhdelukuja seurattiin keskitetysti ja tehostetusti (5 kertaa päivässä). <i>Seuranta osoitti, että sekä kunnallisen että yksityisen päivähoiton suhdeluvut olivat vähintään päivähoitoasetuksen 6 §:n mukaiset (4 alle 3-vuotiasta lasta/1 kasvatusvastaava ja 7 yli 3-vuotiasta lasta/1 kasvatusvastaava). Vain hetkittäin esiintyi joissakin yksiköissä tilanteita, joissa suhdeluku oli liian pieni. Työvuoroja on päiväkodeissa tarkistettu siten, että suhdeluku on lainmukaisella tasolla.</i></p>
---	--

<p>Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Uudistuva palveluverkko/ Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut</p>	
<p>Tavoite 3 / Tavoitetaso v. 2013 Turvallinen varhaiskasvatus</p> <ul style="list-style-type: none"> Päivähoito koetaan turvalliseksi 	<p>Mittari/seurantatapa</p> <p>Asiakastytyväisyyskyselyn tulos. <u>Toteutuma 31.12.2013:</u> <i>Asiakastytyväisyyskysely tehdään 15.4.–5.5.2013. 144 huoltajaa vastasi ruotsinkielisen päivähoiton kyselyyn. Ruotsinkielisen päivähoiton turvallisuus sai arvosanan 8,6 (asteikko 4–10). Huoltajat ilmoittivat, että päivähoito tuntuu lapselle turvalliselta. Kriittiset kommentit koskivat ennen kaikkea henkilöstöresursseja erityisesti henkilökunnan sairauspoissaolojen aikana sekä ilkeävaltaa ja päiväkotien piha-alueiden kuntoa. Osa huoltajista (14 %) koki, että heidän lapsensa on kokenut kiusaamista päivähoitossa.</i></p>

RUOTSINKIELINEN KOULUTOIMI

Talousarvion toteutuminen

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Ruotsinkielinen koulutoimi					
Toimintatulot	53 000		53 000	238 310	-185 310
Toimintamenot	-9 068 200		-9 068 200	-9 226 075	157 875
Toimintakate	-9 015 200		-9 015 200	-8 987 765	-27 435

Tunnusluvut

	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	TP 2013
<i>Esiopetus</i>					
Esiopetus: oppilaita	112	125	115	110	122
<i>Peruskoulu</i>					
Peruskoulu: oppilaita	1 023	1 027	1 039	1 040	1 046
Kustannukset euroa/oppilas	5 901	6 035	6 645	6 764	6 703
<i>Lukiokoulutus</i>					
Lukiokoulutus: oppilaita (päivälu- kio)	205	218	217	220	215
Kustannukset euroa/oppilas	5 901	6 035	6 589	6 094	6 846

Muutosten vaikutus toimintaan

Sisäiset muutokset

Oppimateriaalien ja muun opetusmateriaalin hankintaan osoitettujen resurssien vähentymisen takia koulujen on yhä vaikeampaa toteuttaa asianmukaista ja opetussuunnitelman mukaista opetusta.

Kyrkslätts gymnasiumissa tarjottavien kurssien määrää on kahtena viime vuonna leikattu radikaalisti yhä vähenevien resurssien takia. Tämän lukuvuoden alla kursseja on vähennetty 47,6 kurssilla ja lukuvuoden 2011–2012 alla 28,1 kurssilla. Ainoastaan huolellisella suunnittelulla ja opinto-ohjauksella opiskelijat pystyvät suorittamaan 75 kurssiaan kolmen vuoden aikana.

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Tasapainoinen talous/ Pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/seurantatapa
Tehokkaasti toimiva esiopetus, • perusopetus ja	

<p>lukiokoulutus/esiopetuksen , perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tuottavuus paranee vuoden 2012 tasoon verrattuna</p>	<p>Tuottavuuden muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 eli taloudellisella panoksella (10 000 €) aikaansaatuisten suoritteiden (opetustunnit) suhteellinen muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 (vertailu kiintein kustannuksin)</p> <p><u>Toteutuma 31.12.2013:</u> Esiopetus: Esiopetuksen tuottavuus pysyi vuoden 2012 tasolla. Tavoitetta ei saavutettu.</p> <p>Perusopetus: Perusopetuksen tuottavuus parani +1 %.</p> <p>Lukiokoulutus: Lukiokoulutuksen tuottavuus pieneni -13 %. Tavoitetta ei saavutettu.</p>
---	--

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Uudistuva palveluverkko/ Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut	
<p>Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013 Tehokkaat ja kattavat opetuspalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> Esiopetusikäisten ikäluokasta kaikki (100%) osallistuvat esiopetukseen Peruskoulun päättötodistuksen saavia oppilaita = 100 %. Lukio-opintojen läpäisyn tehostaminen verrattuna vuoteen 2012. 	<p>Mittari/seurantatapa</p> <p>Esikoululaisten osuus (%) ikäluokasta <u>Toteutuma 31.12.2013:</u> 100 %</p> <p>Päättötodistuksen saaneiden osuus (%) 9. vuosiluokan oppilasmäärästä <u>Toteutuma 31.8.2013:</u> 100 %</p> <p><u>Toteutuma 31.12.2013:</u> 2012: 53 / 214 = 25 % 2013: 56 / 213 = 26 %</p>

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Uudistuva palveluverkko/ Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut	
<p>Tavoite 3 / Tavoitetaso v. 2013 Oppilaat/opiskelijat saavat riittävästi tukea opintoihinsa</p> <ul style="list-style-type: none"> Niiden peruskoulun oppilaiden osuus, joilla on päätös erityisestä tuesta, on pienempi kuin vuonna 2012 	<p>Mittari/seurantatapa</p> <p>Erityisen tuen päätöksen saaneiden oppilaiden suhteellisen osuuden muutos vuosina 2012 ja 2013 <u>Toteutuma 31.12.2013:</u> 36 / 1046 = 3,4 %</p> <p>5,0 % (31.12.2012) 3,4 % (31.12.2013)</p>

<ul style="list-style-type: none">Opintonsa keskeyttäneiden lukio-opiskelijoiden osuus on pienempi kuin vuonna 2012	<p>Opintonsa keskeyttäneiden opiskelijoiden suhteellinen osuus (%) lukion oppilasmäärästä</p> <p><u>Toteutuma 31.8.2013:</u> 31.12.2012: 2 / 217 = 1,38 % 31.12.2013: 2 / 215 = 0,93 %</p>
---	--

LIIKUNTALAUTAKUNTA

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Liikuntapalvelut					
Toimintatulot	88 750		88 750	130 742	-41 992
Toimintamenot	-1 955 166	-140 000	-2 095 166	-2 137 416	42 250
Toimintakate	-1 866 416	-140 000	-2 006 416	-2 006 675	258
Kirkkonummen uimahalli					
Toimintatulot	630 000		630 000	688 100	-58 100
Toimintamenot	-977 167		-977 167	-1 025 638	48 471
Toimintakate	-347 167		-347 167	-337 538	-9 629
Yhteensä					
Toimintatulot	718 750		718 750	818 842	-100 092
Toimintamenot	-2 932 333	-140 000	-3 072 333	-3 163 054	90 721
Toimintakate (S)	-2 213 583	-140 000	-2 353 583	-2 344 212	-9 371

Liikuntalautakunnan toteutuma on 30.1.2014 tilanteessa toimintatulojen osalta 113,8 %, toimintakulujen osalta 106,7 % ja toimintakatteen osalta 104,4 %. Liikuntapaikkojen ylläpitokulut ovat ylittyneet vuoden 2013 aikana 188 000 euroa suunnitellusta. Tästä ylityksestä n. 80 000 € on pystytty kattamaan ennakoitua suuremmilla liikuntalautakunnan alaisilla tuloilla sekä avustuksia supistamalla.

Liikuntalautakunta on todennut jo 23.5.2013 § 39 vuoden 2013 ensimmäisen osavuositarkastuksen yhteydessä, että talviliikuntapaikkojen ylläpitoon (rakennusten ja alueiden kunnossapito) budjetoidut määrärahat ovat tammi-huhtikuun aikana ylittyneet n.96 000 eurolla suunnitellusta. Toisen osavuositarkastuksen yhteydessä 3.10.2013 § 75 liikuntalautakunta totesi, että talviliikuntapaikkojen ylläpitoon budjetoidut määrärahat olivat v.2013 tammi-elokuun aikana ylittyneet n.116 000 eurolla suunnitellusta. Talvesta johtuvien sääolosuhteiden takia resursseja kului ennakoitua enemmän. Ylläpitokulujen ylitys johtuu keskimääräistä suuremmista aurauk-, lumenkuljetus-, jäädytys- ja lämmityskuluista. Liikuntalautakunta totesi jo tällöin, että ylläpitokulut tullaan ylittämään koko vuoden osalta ja että ylityksen suuruus riippuu loppu vuoden sääolosuhteista. Ennakoitua suurempaan tulokertymään on vaikuttanut sekä uimahallilta kertyneet aiempaa suuremmat tulot että jalkapallokenttien tulot, jotka ovat lämmitettävän tekonurmen osalta olleet loppu vuonna keskimääräistä suuremmat.

Liikuntalautakunta on 07.11.2013 § 87 päättänyt talviliikuntapaikkojen ylläpitokuluista johtuen esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että vuoden 2013 liikuntapalveluiden talousarvion käyttötalousosan määrärahoihin kunnossapito- ja korjauskuluihin lisätään 180 000 €. Samassa yhteydessä liikuntalautakunta päätti, että vuoden 2013 aikana ei tehdä jääkenttiä ja että hiihtolatuja ajetaan vain arkisin vaikka sääolosuhteet olisivat nämä sallineet. Kunnanhallitus päätti 18.12.2013 § 535 esittää kunnanvaltuustolle lisämäärärahaa vuodelle 2013 liikuntalautakunnan esityksen mukaisesti. Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 3.2.2014 myöntää liikuntalautakunnalle 140 000 €:n lisämäärärahan vuoden 2013 liikuntapalveluiden talousarvion käyttötalousosan määrärahoihin kunnossapito- ja korjauskuluihin.

LIIKUNTAPALVELUT

Talousarvion toteutuminen

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Liikuntapalvelut					
Toimintatulot	88 750		88 750	130 742	-41 992
Toimintamenot	-1 955 166	-140 000	-2 095 166	-2 137 416	42 250
Toimintakate	-1 866 416	-140 000	-2 006 416	-2 006 675	258

Liikuntapalveluiden toimintatuotot olivat ennakoitua suuremmat johtuen jalkapallokenttien tuloista. Nämä ovat lämmitettävän tekonurmen osalta olleet loppu vuonna keskimääräistä suuremmat, koska kenttää ei ole jouduttu sääolosuhteiden takia sulkemaan.

Liikuntapalveluiden ulkoliikuntapaikkojen kunnossapito toteutetaan tilaaja-tuottajamallilla yhdyskuntatekniikan toimialalta. Kevään 2013 osata talven johdosta liikuntapaikkojen ylläpitoon varatut määrärahat (rakennusten ja alueiden kunnossapito) ovat vuonna 2013 ylittyneet 180 000 €:lla talousarviosta. Sääolosuhteiden takia liikuntapaikkojen talviylläpitoon liittyvät auraus-, lumensiirto- ja lämmityskulut olivat ennakoitua huomattavasti suuremmat.

Tunnusluvut

LIIKUNTAPALVELUT

	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	Tilanne 31.12.2013
Tunnusluvut / Liikuntapalvelut					
Liikuntatoimen kustannukset euroa / asukas	73	73	75	74	82

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Uudistuva palveluverkko/Tehokkaat palvelujen järjestämistavat ja toimivat prosessit	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Erityisryhmien liikuntaryhmien monipuolistaminen/ 85 liikuntaryhmää	ryhmien määrä vuodessa
	<i>Tilanne 31.12: 116 ryhmää</i>

KIRKKONUMMEN UIMAHALLI**Talousarvion toteutuminen**

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Kirkkonummen uimahalli					
Toimintatulot	630 000		630 000	688 100	-58 100
Toimintamenot	-977 167		-977 167	-1 025 638	48 471
Toimintakate	-347 167		-347 167	-337 538	-9 629

Uimahallin toiminnallisissa tavoitteissa uimahallin kävijämäärät ovat suurin piirtein sillä tasolla, kuin ne ovat vuosia olleet. Kävijämäärä nousi vuonna 2013 edellisestä vuodesta, palautuen näin aiempien vuosien tasolle. Toimintakate on talousarvion mukainen. Toimintamenot ja toimintatulot ovat molemmat ylittyneet hieman talousarviosta. Toimintamenojen ollessa suunnitelmaa suuremmat lähinnä uimahallin ylläpitoon tarvittujen määrärahojen osalta, on toimintakate pysynyt käyttösuunnitelman mukaisena, koska tulokertymä on myös suunnitelmaa selvästi suurempi. Toimintatulot ovat ensimmäistä kertaa vuosiin ylittäneet talousarvion tulotavoitteen. Tämä johtuu vuoden alussa nostetuista sisäänpääsyhinnoista sekä hyvistä kävijämääristä erityisesti vuoden lopulla. Rekrytointivaikeudesta johtuen uimahallilla on jouduttu käyttämään siivoushenkilöstön työtehtävien tekemiseen ostopalvelua. Ostopalvelun käyttö on minimoitu vähentämällä kyseiseen toimintoon käytettävää henkilötyöaikaa suorittamalla osa toiminnoista muun henkilöstön voimin. Ostopalvelua on käytetty keskimäärin 543 €/kk ja yhteensä n.6500 € vuoden 2013 aikana. Uimahallilla toteutettuja ohjattuja liikuntaryhmiä toteutuivat suunnitellusti.

Tunnusluvut**UIMAHALLI**

Tunnusluvut / Uimahalli	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	31.12.2013
Uimahalli / Kävijämäärä	196 921	199 164	188 876	200 000	194 269

Uimahallin kävijämäärät ovat viime vuosina vakiintuneet tietylle tasolle. Uimahallin tilakapasiteetin takia suuremmat kävijämäärät eivät ole kovin realistisesti edes mahdollisia.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Uudistuva palveluverkko/Tehokkaat palvelujen järjestämistavat ja toimivat prosessit	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Tilojen tehokas käyttö / allasosaston asiakasmäärä 170 000	Kävijämäärät
	<i>Tilanne 31.12.: 163 343 kävijää</i>

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Uudistuva palveluverkko	
Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Palveluiden lisääminen / liikunnanohjausryhmien määrä 40 ryhmää	liikunnanohjausryhmien määrä vuodessa <i>Tilanne 31.12.: 108 ryhmää</i>

NUORISOLAUTAKUNTA**NUORISOPALVELUT****Talousarvion toteutuminen**

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Nuorisopalvelut					
Toimintatulot	265 402		265 402	272 839	-7 437
Toimintamenot	-1 444 005		-1 444 005	-1 412 173	-31 832
Toimintakate (S)	-1 178 603		-1 178 603	-1 139 334	-39 269

Talousarviossa ja sen pohjalta hyväksytyssä käyttösuunnitelmassa asetettu tavoitetaso toimintakateen ja toimintatavoitteiden osalta on toteutunut suunnitellusti. Tulot ovat kertyneet suunnitellusti ja talousarviomäärärahat riittäneet toiminnan toteuttamiseen.

Tunnusluvut**NUORISOPALVELUT**

Tunnusluvut / Nuorisopalvelut	TP 2010	TP 2011	TA 2012	TA 2013	31.12.2013
0-28 vuotiaiden määrä	13 611	14 122	14 400	14 201	14 201
Kustannukset euroa / 0 - 28-vuotiaat	90	88	98	99	99

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Uudistuva palveluverkko/asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Nuorten harrastusmahdollisuuksien lisääminen	Kävijämäärä
-Alueellista nuorisotoimintaa toteutetaan 6 nuorisotilassa	Tilanne 31.12: Toteutettu kuudessa nuorisotilassa, kävijämäärä 71 565.
-Leirejä ja kesäkerhoja toteutetaan 11 kpl	Toteutettu 11 kpl, kävijämäärä 253.
-Nuorten teatteri-ilmaisun ryhmiä on 6 kpl	Nuorten teatteri-ilmaisun ryhmiä on 7 kpl, yhteensä kävijöinä 87 nuorta
-Nuorten teatteriesityksiä on 20 kpl	Teatteriesityksiä on ollut 26 ja kävijöitä esityksissä 1180.
-Nuorisokonsertteja toteutetaan 2 kpl	Kanttularock 2013 nuorisoyhtyeiden tapahtuma pidettiin 16.4. 4 paikallisen yhtyeen ja yhden lohjalaisen yhtyeen voimin Kantvikin koululla, kävijöitä oli 76.

Masalan nuorisokonsertti 13.12. Sini Sabotagen ja Mustan Barbaarin voimin keräsi 420 kävijää.

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä

Uudistuva palveluverkko/asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut

Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013

Nuorten sosiaalinen tukeminen

-Rötöksiin syyllistyneet nuoret vanhempineen puhutetaan nopean puuttumisen työryhmän toimesta/yhteensä 60 nuorta ja vanhempaa
-Katupartiointia toteutetaan perjantai-iltaisina kunnan alueella 15 kertaa vuoden aikana

-Päihdekyselytunteja toteutetaan kouluissa 6-luokkalaisille/tavoitetaan 400 nuorta
-Laillisuuskasvatusta tukevia näppäriluentoja järjestetään 7-luokkalaisille/tavoitetaan 350 nuorta
-Koulujen kanssa tehdään yhteistyötä 7-luokkalaisten ryhmäytymisessä / tavoitetaan 450 nuorta.

-Suomen ja ruotsinkielisessä nuorten työpajatoiminnassa ja etsivän nuorisotyön palveluissa on keskimäärin 70 nuorta vuoden aikana

-Pulmakulma-nettipalvelun avulla annetaan nuorten tieto- ja neuvontapalveluja/ tavoitetaan 50 nuorta

-Sosiaalista mediaa käytetään nuorisotyön välineenä/tavoitetaan 1400 nuorta

Mittari/Seurantatapa

Kävijämäärä

Tilanne 31.12:

Puhutettu 69 nuorta ja vanhempia on ollut mukana 79.

Katupartiointia toteutettu 20 perjantai-ilтана, tavoittaen 405 nuorta.

Päihdekyselytunteja pidetty 9 koululla. Tavoitettu yhteensä 456 kävijää.

Laillisuuskasvatustunnit pidetty Kirkkoharjun, Nissnikun ja Veikkolan kouluilla, tavoittaen 405 kävijää.

Ryhmäytyksissä tavoitettiin 441 nuorta Masalan, Veikkolan ja keskustan alueilla.

Omnian nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön on osallistunut yhteensä 105 nuorta kävijää. SVEPS:n työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön on osallistunut yhteensä 29 nuorta kävijää.

Pulmakulma nettipalvelu on tarkoitettu 12-25 vuotiaille nuorille. Nuoria askarruttivat lähinnä hyvinvointiin ja ihmissuhteisiin liittyvät ongelmat. Eniten kysymyksiä palveluun jättivät 12-14 vuotiaat nuoret. Tavoitettu 42 nuorta kävijää.

Sosiaalisen median, facebookin kautta tavoitettiin 1 480 nuorta kävijää. Facebookin kautta markkinoidaan nuorisotoimen ja muiden tahojen toimintaa.

YHDYSKUNTATEKNIIKAN LAUTAKUNTA

Talousarvion toteutuminen

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Kehittämis- ja yhteiset palvelut					
Toimintatulot	445 000		445 000	519 368	-74 368
Toimintamenot	-2 319 556	394 213	-1 925 343	-1 906 183	-19 160
Toimintakate	-1 874 556	394 213	-1 480 343	-1 386 815	-93 528
Joukkoliikenne					
Toimintatulot					
Toimintamenot	-4 555 438		-4 555 438	-4 525 615	-29 823
Toimintakate	-4 555 438		-4 555 438	-4 525 615	-29 823
Yhteensä					
Toimintatulot	445 000		445 000	519 368	-74 368
Toimintamenot	-6 874 994	394 213	-6 480 781	-6 431 798	-48 983
Toimintakate (S)	-6 429 994	394 213	-6 035 781	-5 912 430	-123 351

Yhdyskuntatekniikan toimialalla vuonna 2013 voimaan tulleet johtosääntömuutokset ovat merkittäviä. Palvelutuotannon lautakunnan alaisuuteen siirtyivät vesihuoltolaitos, toimialan hallintopalvelut ja tiejaosto. Eerikinkartanon johtokunta säilyi entisellään, samoin rakennus- ja ympäristölautakunta.

Yhdyskuntatekniikan lautakunnan alaisuudessa ovat nykyisin kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut, tontti- ja paikkatietopalvelut sekä joukkoliikenne.

Vuonna 2013 kunnan väestönkasvu jatkui, palvelujen kysyntä pysyi vakaana ja toiminnan sopeuttaminen kunnan taloudelliseen tilanteeseen oli haasteellinen. Kunnan säästötoimenpiteet johtivat vuoden 2014 aikana tehtyihin irtisanomisiin ja vuoden 2014 aikana toteutettaviin lomautuksiin. Kaikkien määräaikaisessa työsuhteessa olevien työsuhteet jouduttiin päättämään määräajan umpeuduttua.

Kirkkonummen kunnan asumisen ja yritystoiminnan kaavavarannot ovat edelleen hyvät vertailtuna muihin KUUMA-kuntiin. Merkittävä osa rakentamismahdollisuuksista on kuitenkin yksityisten maanomistajien mailla.

Helsingin seudun kuntien ja valtion kesken solmitun MAL-aiesopimuksen toteutusohjelman MAL 2020 mukaan vuosina 2012 – 2015 Kirkkonummi sitoutuu vuosittain toteuttamaan 320 asuntoa, joista 20 % tulee olla ARA vuokra-asuntotuotantoa (65 asuntoa/vuosi). Asuinrakennusoikeutta kunnan tulee kaavoittaa vuosittain 30.000 k-m².

Vuonna 2013 valmistui 331 asuntoa. Kunta on reagoinut niukkaan vuokra-asuntotuotantoon ja merkittävimpien asuinkerrostalopainotteisten asemakaavojen maankäyttösopimuksissa on ARA-tuotantovelvoite. Vuonna 2013 asuinrakentamisoikeutta kaavoitettiin noin 30.860 k-m². Kunnan pientalotonttutuotannon turvaamisen kannalta Haapiorinteen ja Prikirannon vireillä olevat asemakaavahankkeet ovat tärkeitä. Muita asuntotuotannon kannalta keskeisiä hankkeita ovat Tol-san asemanseutu, Tinapisto ja Vesitorinmäki.

Yhdyskuntatekniikan toimiala on vuoden 2013 aikana osallistunut useisiin erilaisiin metropolialueen MAL-yhteistyöryhmiin, KUUMA-kuntien yhteistyöhön sekä Espoon, Kirkkonummen, Kauniaisten ja Vihdin kuntaliitosselvitykseen.

Kirkkonummen alueella linja-autoliikenteen järjestämistapa muuttuu syysliikenteen alussa 2014, kun joukkoliikennelain mukaiset siirtymäkauden yksinoikeussopimukset päättyvät ja HSL toimivaltaisena viranomaisena päättää liikenteen järjestämisestä.

Vuoden 2013 puolella aloitettiin alkuvuodesta 2014 valmistuva Kirkkonummen maankäytön kehityskuvan laatiminen. Asiakirja liittyy osaksi laajempaa kunnan kehityskuvakokonaisuutta. Edellä mainitun lisäksi yhdyskuntatekniikan lautakunnan alaisena oli hankkeena mm. arkkitehtuuripoliittisen ohjelman tekeminen. Hanke jatkuu vuoden 2014 puolella.

Vuoden 2013 toiminta

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut

Arkkitehtuuripoliittista ohjelman laatiminen pantiin käyntiin vuoden alussa. Hanke on vaikuttavuudeltaan tärkeä ja sen kautta pyritään ohjaamaan kuntaan sijoittuvaa rakentamista niin taajamissa kuin haja-asutusalueilla. Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma koostuu useasta osahankkeesta, jotka on suunnattu eri kohderyhmille. Hankkeeseen liittynyt luottamushenkilöille, viranomaisille, yhteisöille ja yhdistyksille suunnattu aloitusseminaari järjestettiin 14.3.2013 Kirkkonummella. Seminaari järjestettiin yhteistyössä Uudenmaan liiton, Uudenmaan ELY-keskuksen sekä Arkkitehtuurikeskus ry:n kanssa. Maalis-huhtikuussa oli kunnan internetsivujen kautta mahdollisuus osallistua paikkatietokyselyyn, jossa kartoitettiin kuntalaisten mielipiteitä rakennetusta ympäristöstä. Syksyllä käynnistyi yhteistyössä Arkkitehtuurikeskus ry:n kanssa valmisteltu ympäristökasvatushanke, joka suunnattiin Kuntakeskuksen yläkoululaisille ja lukiolaisille. Lisäksi arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa valmisteltiin kunnan eri hallintokuntien välisenä työryhmätyöskentelynä.

Toinen tärkeä maankäytön suunnitteluun liittyvä uudistus oli paikkatietopohjaisten kyselyiden käyttöönotto merkittävässä kaavahankkeissa, kuten osayleiskaavoissa ja laajoissa asemakaavoissa. Kyselyillä halutaan kerätä alueiden asukkailta ja muilta osallisilta tietoa ja näkemyksiä suunnittelualueesta kaavoituksen ja päätöksenteon tueksi. Lähtö- ja tavoitetietoja tarvitaan erityisesti suunnittelun alkuvaiheessa. Tavoitteena on kaavoitusprosessin sujuvuuden parantaminen. Kyselyihin vastattiin Kirkkonummen kunnan internet-sivujen kautta. Vuonna 2013 paikkatietokyselyjä tehtiin yhteensä kuusi, joista kolme keväällä arkkitehtuuripoliittisen ohjelman, Kuntakeskus 2. vaiheen osayleiskaavan ja Länsi-Jorvaksen asemakaavan yhteydessä. Elokuussa toteutettiin Kirkkonummen kaunein paikka –äänestys osana Kirkkonummi-päivien ja Euroopan rakennusperintöpäivän tapahtumaa. Loppuvuodesta toteutettiin Masalan ja Luoman sekä Kantvikin osayleiskaavoihin liittyvät kyselyt.

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelujen työvoimaresurssit olivat vuoden aikana tavanomaista niukemmat. Kunnanarkkitehti hoiti toimialajohtajan tehtäviä yli puoli vuotta. Liikenneinsinöörin sijainen siirtyi syksyllä toisen työnantajan palvelukseen eikä uutta sijaista palkattu: tehtävät siirrettiin kunnanarkkitehdille ja kuntatekniikkapalvelujen suunnitteluinsinööreille. Tämän lisäksi seutusuunnittelu vei kunnanarkkitehdin työajasta tavanomaista suuremman osan, koska Helsingin seudun maankäyttösuunnitelman (MASU) ja liikennejärjestelmäsuunnitelman (HLJ2015) ohjelmointi ja laatiminen pantiin käyntiin. Lisäksi yksi kaavoitusarkkitehti teki lyhennettyä työviikkoa ja yksi suunnitteluavustaja siirtyi osa-aikaeläkkeelle.

Vähentyneiden työvoimaresurssien seurauksena kaavoitusohjelman tavoitteita ei saavutettu odotetusti. Kunnasta riippumattomista syistä osa kaavoituksen käynnistämissopimuksen edellyttämistä kaavahankkeista eivät tulleet vireille eivätkä osa ns. maanomistajavetoisista hankkeista edenneet tavoiteaikataulun mukaisesti.

Vuoden loppupuolella lautakunnan hyväksymiskäsittelyssä oli Jorvaksen ja Inkilän osayleiskaava, jonka vaikuttavuus toteuduttuaan kunnan elinkeinoelämälle ja muulle toimeliaisuudelle on merkittävää, koska se mahdollistaa mm. yli 2000 uuden asukkaan ja yli 3000 uuden työpaikan sijoittumisen alueelle. Hankkeeseen liittyi kantatien 51 (Länsiväylä) ja Kehä III:n risteysalueen tiesuunnitelman muutos.

KEHITTÄMIS- JA YHTEISET PALVELUT

Talousarvion toteutuminen

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Kehittämisen- ja yhteiset palvelut					
Toimintatulot	445 000		445 000	519 368	-74 368
Toimintamenot	-2 319 556	394 213	-1 925 343	-1 906 183	-19 160
Toimintakate	-1 874 556	394 213	-1 480 343	-1 386 815	-93 528

Tunnusluvut

KEHITTÄMIS- JA YHTEISET PALVELUT

Tunnusluvut / Kehittämisen- ja yhteiset palvelut	TP 2011	TA 2012	TA 2013	TP 2013
<i>Yhdyskuntasuunnittelu</i>				
Vuoden aikana aloitetut kaavahankkeet, OAS, kpl	8	15	8	10
Vuoden aikana hyväksytyt (osa)yleiskaavahankkeet, kpl/ha	0/0	3	3/2700	1/500
Vuoden aikana hyväksytyt asemakaavat ja -muutokset, kpl/ha	7/130	8/100	8/100	4/90
Vuoden aikana hyväksytyt ranta-asemakaavat, kpl/ha	3/110	5/180	3/40	1/10
<i>Tontti- ja paikkatietopalvelut</i>				
Luovutetut/varatut AO-tontit, kpl	50	50	50	17
Luovutetut tuottajamuotoiset tontit, rakennusoikeus k-m2	6 000	6 000	6 000	7750

Määrärahaa on maksettu yhdyskuntatekniikan lautakunnan kokoustoiminnasta aiheutuvat kulut, kuten koulutus, kokouspalkkiot, matkakorvaukset, kopio- ja postituskulut ym. Yhdyskuntatekniikan lautakunta on kertomusvuoden aikana järjestänyt seminaarin kaavataloudesta, jossa Porvoon kaupungin edustajat esittivät omia näkemyksiään sekä osallistunut maankäytön kehityskuvan laadintaan ja palveluverkkoselvityksen laadintaan liittyviin seminaareihin.

KAAVOITUS JA LIIKENNEJÄRJESTELMÄPALVELUT

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

<p>Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Kehittyvä Kirkkonummi Helsingin seudulla / Kehittyvät seudulliset yhteistyömallit ja -verkot.</p>	
<p>Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013</p> <p>Seudullinen yhteistyö</p> <ul style="list-style-type: none"> • seudullinen vaikuttaminen Uudenmaan liiton, Uudenmaan ELY-keskuksen ja HSL:n toiminnassa sekä Helsingin seudun, KUUMA-kuntien ja naapurinkuntien kesken • osallistuminen Helsingin seudun (HLJ 2011) ja Länsi-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmien jatkohankkeisiin • osallistuminen KUUMA-kuntien kehityshankkeisiin 	<p>Mittari/Seurantatapa</p> <p>Osallistuminen seudulliseen yhteistyöhön sekä lausuntoehdotusten laatiminen.</p> <p><i>Koko tavoite 1: Seudullinen yhteistyö siirtyy konsernijaostolle.</i> <i>Tilanne 31.12.</i> <i>Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelujen edustajat ovat osallistuneet MAL-toimintaan sekä HLJ2015-suunnitelman valmisteluun ja laatimiseen. Lautakuntaa ja konsernijaostoa on tiedotettu em. asioista.</i> <i>MAL-aiesopimuksen tavoitteen mukaista todellista asuntorakennusoikeutta syntyi vain noin 600 k-m² vuonna 2013 (kaavatilastoissa lisäys noin 6000 k-m², kun vuositavoite on 30 000 k-m²). Asuntotuotantotavoite sen sijaan saavutettiin: kunnassa valmistui 331 asuntoa (tavoite 330). Erityispiirteenä todettakoon, että kerrostaloasuntojen määrä oli puolet tuotannosta.</i></p> <p><i>Kunta on antanut lausuntonsa mm. Länsi-Uudenmaan liikennejärjestelmäluonnoksesta ja Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviontisuunnitelmasta.</i></p> <p><i>Vuonna 2013 KUUMA-kunnissa ei ollut erityistä maankäyttöön liittyvää hanketta vireillä.</i></p>
<p>Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Kehittyvä Kirkkonummi Helsingin seudulla / Tasapainoinen väestönkasvu ja -rakenne sekä väestön hyvä elämä.</p>	
<p>Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013</p> <p>Taajamien ja kylien osayleiskaavoitus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelualueelle laaja näkemys tavoitellusta kehityspolusta, joka on otettava huomioon kunnan eri toimialojen suunnitelmissa • täydennysrakentamiskohteet selvitettävä • taajamissa keskeistä liikennejärjestelmäsuunnittelu <p>Asemakaavoitus: Monipuolinen asuntotuotanto</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaiset asumisvaihtoehdot, kuten esim. asumistrendien ja ikääntymisen vaikutukset, 	<p>Mittari/Seurantatapa</p> <p>Vuoden 2013 kaavoitusohjelman toteutuminen <i>Tilanne 31.12.</i> <i>Jorvaksen ja Inkilän osayleiskaavan hyväksymiskäsittely lautakunnassa ajoittui vuoden loppuun. Hankkeeseen liittyi kantatien 51 ja Kehä III:n risteysalueen tiesuunnitelman muuttaminen. Gesterbyn ja Sepänkylän osayleiskaavaa valmisteltiin hyväksymiskäsittelyyn. Kylmälän osayleiskaavaehdotus oli niin ikään työn alla. Vuoden lopulla pantiin vireille Kantvikin ja Masalan osayleiskaavat. Kuntakeskuksen 2. vaiheen osayleiskaavan luontoselvitykset valmistuivat</i></p>

<p>ottaen huomioon suunnittelussa</p> <ul style="list-style-type: none"> riittävän pientalotuotannon turvaaminen <p>Liikenteen solmukohtien kuten aluekeskusten ja asemanseutujen kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> luodaan edellytykset mm. laadukkaalle asumiselle, elinvoimaiselle yritystoiminnalle sekä liikkumiselle ja virkistykseksi <p>Liikennejärjestelmäsuunnittelu maankäytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> aluekohtainen liikennejärjestelmäsuunnittelu joukkoliikenteen edistäminen, myös liityntäliikenne ja -pysäköinti toimivaksi <p>Elinkeinopolitiikka</p> <ul style="list-style-type: none"> tavoitteet selvitetään kaavoitusprosessien aikana sekä mahdollisuuksien mukaan niiden edistäminen suunnittelussa <p>Liikenneturvallisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> liikenneturvallisuustyön koordinointi kävelyn ja pyöräilyn edistäminen liikkumisen ohjaus päämääränä suosia ympäristöllisesti kestäviä liikkumismuotoja 	<p>vuoden lopulla.</p> <p><i>Lautakunta päätti vuoden lopussa, että Kantvik lähialueineen liitetään kuntakeskuksen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, joka pannaan käyntiin vuonna 2014.</i></p> <p><i>Vuoden aikana lautakunnassa hyväksyttiin viisi asema- ja ranta-asemakaavaa.</i></p> <p><i>Loppuvuonna valmistui Munkinniityn ja Munkinmäenpuiston asemakaavahankkeisiin liittyvä Luostarinmäen katujen yleissuunnitelma, joka pitää sisällään myös Kirkkonummentien rautatiesilän toiminnallisen ja rakenteellisen suunnittelun.</i></p>
--	--

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä

Kehittyvä Kirkkonummi Helsingin seudulla / Tasapainoinen väestönkasvu ja -rakenne

Tavoite 3 / Tavoitetaso v. 2013

Taloudellisesti edulliset asemakaavat

- kaavojen käsittely- ja hyväksymisvaiheessa selvitetään kaavataloutta
- edistetään täydennysrakentamisen kaavahankkeita

Maankäyttöä ja liikkumista palveleva liikennejärjestelmä

- asukasluvun ja liikennemäärien kasvu ovat johtaneet tilanteeseen, jossa liikennejärjestelmän toimivuus lähitulevaisuudessa edellyttää merkittäviä liikenneinvestointeja

Mittari/Seurantatapa

Kaavataloudellinen tehokkuus:

- Kunnan suunnitteluhankkeissa on käytössä ns. SUTO-toiminta (suunnittelu ja toteutus) ja maanomistajavetoisia hankkeita sekä osayleiskaavoja ohjaa ja valmisteleo suunnitteluryhmä. Tarvittaessa järjestetään erilaisia teemakokouksia.
- Kunnan kaavahankkeissa päätösasiakirjoihin liitetään arvio kaavan toteuttamiskustannuksista, vastaavasti maankäytösopimukset pitävät sisällään ns. maanomistajavetoisten hankkeiden kustannustiedot
- HSL kytketään tiiviisti mukaan maankäytön suunnitteluun joukkoliikenteen käytön edistämiseksi

Tilanne 31.12.

Kunnan SUTO-toiminta ja suunnitteluryhmien toiminta jatkuivat totutusti. Esimerkiksi Jorvaksen ja Inkilän osayleiskaavaa esiteltiin ennen sen hyväksymiskäsittelyä suunnitteluryhmää laajemmin kunnan eri asiantuntijoille.

*Vuoden aikana lautakunnan hyväksymiskäsittelyssä olleet asemakaavat olivat kaavamuu-
toksia, jotka eivät ole edellyttäneet erillistä ta-
loudellista selvitystä.*

Tarvittaessa HSL on kutsuttu kaavahankkeiden viranomaisneuvotteluihin sekä kunnan ja kaavoitusta ohjaavien viranomaistahojen kokouksiin. Merkittävien kaavahankkeiden eri käsittelyvaiheissa HSL:lle on toimitettu lausuntopyyntö.

TONTTI- JA MITTAUSPALVELUT**Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen**

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Uudistuva palveluverkko / Tehokkaat palvelujen järjestämistavat ja toimivat prosessit	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013 Kunnan yhteinen paikkatietoihin liittyvien sähköisten palveluiden kehittämistavoitteet määritellään Kunnan internetsivuilla olevaa julkista karttakäyttöliittymää sekä sisäisessä käytössä olevaa karttatuotantojärjestelmää on kehitetty edelleen.	Mittari/Seurantatapa Paikkatietojärjestelmän kehittäminen toteuttamalla laadittua paikkatietostrategiaa Tilanne 31.12. Kunnan internetsivuilla oleva karttakäyttöliittymä on päivitetty ja palveluun on lisätty aineistoja. Paikkatietoryhmä on kokoontunut neljä kertaa kulueneen vuoden aikana ja saattanut eri toimialoille tiedoksi paikkatietoasioita. Karttatuotantojärjestelmää on kehitetty edelleen mm. hankkimalla kaavoitukseen uusi ohjelmisto, laajentamalla järjestelmän käyttäjäkuntaa Factan osalta sekä päivittämällä ja hankkimalla paikkatietoaineistoja. Lisäksi paikkatietojärjestelmän koordinaatiston muunnokset on saatettu loppuun.
Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Tasapainoinen talous / Investointihuippujen hallinta.	
Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013 Sepänkannas III kaava-alueelta varataan/myydään 50 omakotitonttia vuonna 2013. Kolsarin ja Sepänkannaksen alueilta myydään 3-5 rivi- ja kerrostalotonttia vuonna 2013. Osa tonteista varataan ARA-asuntotuotantoon.	Mittari/Seurantatapa Myytyjen/varattujen tonttien määrä, kpl Tilanne 31.12. Omakotitontteja myytiin 8 kpl ja vuokrattiin 9 kpl. Yhtiömuotoiseen asuntotuotantoon myytiin Kolsarista yksi tontti ja Tolsasta myytiin kaksi tonttia, joista toinen vapaarahoitteiseen vuokra-asuntotuotantoon.

JOUKKOLIIKENTEEN TUKI

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Joukkoliikenne					
Toimintatulot					
Toimintamenot	-4 555 438		-4 555 438	-4 525 615	-29 823
Toimintakate	-4 555 438		-4 555 438	-4 525 615	-29 823

Vuoden 2013 talousarvio toteutui joukkoliikenteen osalta ennustetun mukaisesti. Lisämäärärahan tarvetta ei ollut. Kirkkonummen kunta on edellyttänyt, että joukkoliikenteen subventio on alle 50 % ja se tulee varmistaa lippujen oikealla hinnoittelulla.

Kunnan edustajana HSL:n hallituksessa on toiminut Pekka M. Sinisalo.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Kehittyvä Kirkkonummi Helsingin seudulla / Väestön hyvä elämä	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
<p>Joukkoliikenteen palvelutaso</p> <ul style="list-style-type: none"> asiakkaille tarjotaan laadukkaat, kustannus- tehokkaat ja kohtuuhintaiset joukkoliikenne- palvelut <p>Kuntaosuuden kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> kunnan joukkoliikenteen subventioaste saa olla enintään 50 % <p>Linjastosuunnitelma</p> <ul style="list-style-type: none"> liikennöintisuunnitelman laatiminen 	<p>Kunta antaa vuosittain lausunnon HSL:n joukko- liikenteen palvelutasosta Kirkkonummella sekä seuraa tavoitteiden toteutumista (hyvä informaatio- järjestelmä, yhteinen matkalippujärjestelmä, lippujen hintataso) <i>Tilanne 31.12.</i> <i>Kunnanhallitus on antanut syksyllä lausunnon joukkoliikenteen liikennöintisuunnitelmasta ja pal- velutasosta HSL:lle.</i></p> <p>Lipputulot varmistetaan oikealla hinnoittelulla ja taksapolitiikalla <i>Kunnanhallitukselle järjestettiin HSL:n esittely, jo- ka koski mm. HSL-alueen tulevaa taksapolitiikkaa ja maksuvyöhykkeitä.</i></p> <p>HSL laatii yhteistyössä kunnan kanssa Kirkko- nummelle liikennöintisuunnitelman tilanteessa, jossa siirtymäajan liikennöintisopimuksista on luovuttu ja bussivuorot on kilpailutettu. <i>Vuoden lopulla HSL valmisteli vuorolinjojen kil- pailuttamista kunnan lausunnon pohjalta. Kunnan joukkoliikenne järjestetään HSL:n tilaamana syk- systä 2014 alkaen lukuun ottamatta Turunväylän linja-autovuoroja. Liikennöintisuunnitelma laadi- taan vuonna 2014.</i></p>

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA**VALVONTA- JA VIRANOMAISTEHTÄVÄT****Talousarvion toteutuminen**

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Valvonta ja viranomaistehtävät					
Toimintatulot	618 825		618 825	668 206	-49 381
Toimintamenot	-1 149 855		-1 149 855	-1 170 417	20 562
Toimintakate (S)	-531 030		-531 030	-502 211	-28 819

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnalla kulunut vuosi 2013 on volyymeiltään varsin keskinkertainen. Vuoden 2011 lupien tavanomaista suurempi lukumäärä ja volyymi ovat kuormittaneet edelleen lupien täytäntöpanossa aloituskokouksina ja katselmuksina viranhaltijoita. Toimintatuottoja saavutettiin budjetoitua enemmän.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelua kunnassa edistettiin ympäristöön ja luontoon vaikuttavien toimintojen valvonnalla, luvituksella, ympäristön tilan seurannalla, kannanotoilla sekä asukas- ja sidosryhmäyhteistyöllä. Viranomaispäätöksiä tehtiin ympäristö- ja maa-ainespäätöksissä sekä vesihuoltolain mukaisista vapautushakemuksista, vesilain mukaisista ojituksesta ja vesien johtamisasioista, meluilmoituksista, jätevesijärjestelmien toimenpidelupahakemuksista, maisematyölupahakemuksista ja koeluonteisen toiminnan ilmoituksesta. Lausuntoja annettiin lupapäätöksistä tehtyjen valitusten johdosta hallinto-oikeuksille sekä valtion ympäristönsuojeluviranomaiselle tulleiden Kirkkonummen koskevien lupahakemusten ja valvonta-asioiden johdosta.

Valvontatarkastuksia tehtiin ja neuvontaa annettiin liittyen mm. ympäristölupiin, roskaantumiseen, ruoppauksiin, hevostallien ympäristönsuojeluun, maa-ainesten ja jätteiden läjityksiin ja hyötykäyttöön, jätevesien käsittelyyn, vesien johtamiseen ja maisemaa tai luonnonoloja muuttaviin toimenpiteisiin.

Vesien tilan seurannassa oli vuorossa meritutkimus, jossa Kirkkonummen edustan merialueilta seitsemästä pisteestä analysoitiin kevät ja syksynäytteet. Ilman laatua seurattiin pääkaupunkiseudun ulkopuoliselle Uudellemaalle laaditun seurantaohjelman mukaisesti typpidioksidin passiivikeräimillä Jorvaksessa ja Masalassa sekä osallistuttiin kasvihuonekaasupäästöjen seurantaan (CO2-raportti).

Ympäristön tilan seuranta- ja tutkimusten tuloksista laadittiin katsauksia lautakunnalle ja tiedotettiin verkkosivuilla.

Ympäristönsuojelua edistettiin kaavoituksessa osallistamalla kaavojen laadintaan sekä antamalla kaavaluonnoksista ja -ehdotuksista lausuntoja. Kaavoitettavien alueiden luontoselvityksiin osallistettiin ohjaamalla ja tekemällä maastotarkastuksia. Erityistä huomiota niissä kiinnitettiin tärkeiden elinympäristöjen ja viheraluekokonaisuuksien sekä ekologisten yhteyksien selvittämiseen. Maakun-

takaavoitukseen osallistuttiin tekemällä yhteistyötä Uudenmaan liiton kanssa mm. asiantuntijaryhmässä, joka selvittää kestävästä viherrakenteen turvaamista.

Kunnanhallitukselle valmisteltiin kunnan antamia lausuntoja mm. Porkkalan kansallispuistohankkeesta, kaivosvaltaushankkeesta, Uudenmaan maakuntaohjelmasta ja Vihdin jätevesihuollon YVA-ohjelmasta.

Jättiputken torjuntaohjelma päivitettiin ja haitallisten vieraslajien esiintymien kartoitusta jatkettiin. Maanomistajille lähetettiin valituskirjeitä ja annettiin muuta neuvontaa haitallisten lajien hävittämistä.

Luonnonsuojelualueiden ja muiden arvokkaiden luontoalueiden hoitoa edistettiin yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Arvokkaiden luontoalueiden tilaa sekä suojeltavien eliölajien tilannetta seurattiin.

Toiminta-avustuksia myönnettiin kunnassa toimivalle ympäristöyhdistykselle ja vesiensuojelutoimia tekeville kalastuskunnille.

Ympäristönsuojelu osallistui aktiivisesti kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelman valmisteluun ja päätti osallistua jatkossa Länsi-Uudenmaan Vesi ja Ympäristö ry:n koordinoimaan hajajätevesien neuvontahankkeeseen ja saattaa pitkäaikaiset vesien tilan seurantatiedot nykyistä käyttökelpoisempaan sähköiseen muotoon Vesien tila -verkkosivuille. Myös sähköisen asianhallintajärjestelmän Facta- ympäristöosan käyttöönotto ja kehittäminen työllisti ympäristönsuojelua.

Ympäristöterveydenhuolto

Kunnan terveystarkkailu on järjestetty osana Espoon seudun ympäristöterveyttä 1.1.2008 alkaen. Terveystarkkailun tehtävänä on suojella ihmisiä terveyshaitoilta ja valvoa elinympäristöä siten, että jokaiselle kuntalaiselle turvataan terveellinen elinympäristö kansanterveyslain mukaisesti. Yhteistoiminta-alueen ympäristöterveydenhuollon palvelujen järjestämisestä, hallinnosta ja päätöksenteosta vastaa Espoon kaupunki ja sen sosiaali- ja terveystalokunta, joka laskuttaa Kirkkonummen maksuosuuden talousarvion perusteella arvioituihin kustannuksiin. Lopulliset maksuosuudet peritään tilikausittain Espoon kaupungin hyväksytyä tilinpäätöksensä.

Kirkkonummen kemikaalivalvonta on liitetty Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen väliseen ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimukseen.

Seutuyksiköllä on toimipiste kunnan alueella.

Investoinnit

Rakennusvalvonnan sähköinen käyttöarkisto ja turvarulla

Talousarviossa päätetty rakennusvalvonnan arkiston digitalisointi (hanke 1265, aiemmin 1948 Perinteisen arkistoidun paperiaineiston digitointi Arkistolaitoksen vaatimukset täyttävällä tavalla) on kilpailutettu ja talousarvion mukainen hankinta on toimitettu.

Rakennusvalvonnan sähköistä käyttöarkistoprosessia jatketaan, perinteisen olemassa olevan arkistoidun paperiaineiston digitointi arkistokelpoisella laadulla on aloitettu ostopalveluna 2012 (investoinnit, muut pitkävaikutteiset menot). Tällä luodaan sikanaan edellytykset sähköiselle arkistoasointipalvelulle sekä huonokuntoisimman aineiston säilymisen varmistamiselle.

Tunnusluvut**VALVONTA- JA VIRANOMAISTEHTÄVÄT**

Tunnusluvut / Valvonta- ja viranomaistehtävät	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TA 2012	TP 2012	TA 2013	31.12.2013
<u>Rakennusvalvonta</u>							
Käsitellyt / Myönnetyt rakennusluvut, lkm	307	367	510 / 507	320	445/440	350	456/451
Myönnetyt rakennusluvut, k-m ²	56 154	80 743	103 980	60 000	68 288	60 000	67 060
Käsitellyt / Myönnetyt poikkeamishakemukset ja suunnittelutarveratkaisut, lkm	82	65	97 / 90	90	95 / 93	90	98/85
<u>Ympäristönsuojelu</u>							
Kiinteistöjen jätevesijärjestelmien toimenpideluvut, kpl	48	23	7	40	4	40	19
Päätökset vapautuksesta liittyä vesi- ja viemäriverkostoon, kpl			21	20	13	20	6
<u>Ympäristöterveydenhuolto</u>							
Elintarvikevalvontaan liittyvät tarkastukset	136	140	144	110	132	110	173

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Uudistuva palveluverkko / Tehokkaat palvelujen järjestämistavat ja toimivat prosessit	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Osallistuminen ympäristöministeriön hankkeen rakentamisen lupien sähköinen asiointi ja saada sähköinen asiointipalvelu toimimaan päätöksentekojärjestelmien kanssa	Tilanne31.12.2013 Sähköinen asiointipalvelu Lupapiste on otettu kunnassa käyttöön ilman integrointia operatiivisen taustajärjestelmän kanssa.

PALVELUTUOTANNON LAUTAKUNTA

Talousarvion toteutuminen

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Tekniset tuotantopalvelut					
Toimintatulot	19 240 301		19 240 301	19 671 884	-431 583
Toimintamenot	-20 563 790	-1 334 213	-21 898 003	-21 912 149	14 146
Toimintakate	-1 323 489	-1 334 213	-2 657 702	-2 240 264	-417 437
Palo- ja pelastustoimi					
Toimintatulot					
Toimintamenot	-2 585 694		-2 585 694	-2 591 731	6 037
Toimintakate	-2 585 694		-2 585 694	-2 591 731	6 037
Ruokapalveluyksikkö					
Toimintatulot	5 632 600		5 632 600	5 857 396	-224 796
Toimintamenot	-5 097 898		-5 097 898	-4 748 697	-349 201
Toimintakate	534 702		534 702	1 108 699	-573 997
Vesihuoltolaitos					
Toimintatulot	5 961 100	-220 000	5 741 100	5 887 222	5 741 100
Toimintamenot	-4 024 288		-4 024 288	-4 086 850	-9 911 510
Toimintakate	1 936 812	-220 000	1 716 812	1 800 372	-4 170 410
Yhteensä					
Toimintatulot	30 834 001	-220 000	30 614 001	31 416 502	-802 501
Toimintamenot	-32 271 670	-1 334 213	-33 605 883	-33 339 427	-266 456
Toimintakate (S)	-1 437 669	-1 554 213	-2 991 882	-1 922 924	-1 068 957

Yhdyskuntatekniikan toimialalla vuonna 2013 voimaan tulleet johtosääntömuutokset ovat merkittäviä. Palvelutuotannon lautakunnan alaisuuteen siirtyivät vesihuoltolaitos, toimialan hallintopalvelut ja tiejaosto. Eerikinkartanon johtokunta säilyi entisellään, samoin rakennus- ja ympäristölautakunta. Yhdyskuntatekniikan lautakunnan alaisuudessa ovat nykyisin kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut, tontti- ja paikkatietopalvelut sekä joukkoliikenne.

Vuonna 2013 kunnan väestönkasvu jatkui, palvelujen kysyntä pysyi vakaana ja toiminnan sopeuttaminen kunnan taloudelliseen tilanteeseen oli haasteellinen. Kunnan säästötoimenpiteet johtivat vuoden 2014 aikana tehtyihin irtisanomisiin ja vuoden 2014 aikana toteutettaviin lomautuksiin. Kaikkien määräaikaisessa työsuhteessa olevien työsuhteet jouduttiin päättämään määräajan umpeuduttua.

Runsaslumisen talven johdosta rakennuskannan ja alueiden kunnossapitoon käytettiin enemmän määrärahaa kuin talvisin keskimäärin. Kunnanvaltuusto myönsi tarkoitukseen lisämäärärahaa yhteensä 700.000 €. Runsaslumisen talvi aiheutti lisäkuluja myös Tilahallinnon kunnossapidolle. Niiden kattamiseksi kunnanvaltuusto myönsi lisämäärärahaa yhteensä 150.000 €. Arava-asunnoissa oli arvioitua suuremmat rahoitusvastikkeet ja normaalia enemmän korjauskustannuksia, joten lisämäärärahan tarve oli 90.000 €.

Vuoden aikana rakennuskannan ylläpidettävä kerrosala ei sanottavasti lisääntynyt. Masalan uusi tyyppipäiväkoti valmistui ja otettiin käyttöön. Kiinteistöjen ylläpitokustannukset nousivat kuluneen vuoden aikana noin 3 %.

Investiosan merkittävimmät hankkeet olivat Ratavallin kunnallistekniikan rakentaminen ja Veikkolan Hiekkamäen kunnallistekniikan loppuun rakentaminen sekä Kirkkotallintien, Kirkkonummentien valokäytön ja Vanhan Rantatien loppuun rakentaminen. Talonrakennushankkeista terveyskeskuksen hanke viivästyi tarvittavien lisäselvitysten tekemistä varten ja sen suunnittelu siirtyi vuodelle 2014. Masalan koulun 2-vaiheen laajennus- ja saneeraushanke kilpailutettiin. Halvin hyväksytty tarjous ylitti hankkeelle varatun määrärahan ja kunnanhallitus päätti keskeyttää hankinnan.

Palvelutuotannon lautakunnan vuoden 2013 tulokertymä oli n. 580.000 € ennakoitua suurempi, joten lautakunnan toimintakate (huomioiden myönnetyt lisämäärärahat) muodostuu arvioitua paremmaksi. Myös toimintakulut olivat arvioitua pienemmät.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä				
Uudistuva palveluverkko / Tehokkaat palvelujen järjestämistavat ja toimivat prosessit				
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa			
Toiminnan kehittäminen ja tehokkuuden lisääminen	Asiakastytyväisyyskysely sisäisille asiakkaille tehtiin marras-joulukuussa 2013. Vastausprosentti oli 74%. Tulos oli seuraava:			
		Keskiarvo		Muu-
	tos	2012	2013	12-13
	Huoltotoiminta	7,91	7,80	-1,4
	Siivouspalvelut	7,76	7,88	+1,5
	Korjaustoiminta	7,65	7,53	-1,6
	Talvikunnossapito	7,18	7,07	-1,5
	Kesäkunnossapito	7,56	7,36	-2,6
	Ruokapalvelut	8,47	8,58	+1,3
	Rakennuttamispalv.	8,00	8,16	+2,0

Hallintopalvelut

Hallintopalvelut –yksikkö toimii toimialan tukipalveluyksikkönä huolehtien yhteisistä kokous-, hallinto- ja taloustehtävistä sekä asiantuntijoiden avustamisesta tehtävissään. Hallintoyksikkö edistää yhteistyötä toimialalla sekä tukee ja luo edellytyksiä omalta osaltaan toimialan tulokselliselle toiminnalle.

Yksikön menot ylittivät n. 6 % käyttösunnitelmassa olevan määrärahan. Ylitys johtuu hallinnon ja sen määrärahojen siirrosta yhdyskuntatekniikan lautakunnalta palvelutuotannon lautakunnalle. Nyt mm. yhdyskuntatekniikan johtajan palkka on kokonaisuudessaan kirjautunut palvelutuotannon lautakunnalle, kun aiemmin siitä 20 % kirjautui yhdyskuntatekniikan lautakunnalle.

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Uudistuva palveluverkko / Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut	
<p>Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013</p> <p>Koko toimialaa koskeva asiakaskysely ulkoisten asiakkaiden tarpeiden kartoittamiseksi ja asiakaspalvelun, viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittämiseksi. Tavoite: keskiarvo 3,5 tai >. (vuonna 2012 keskiarvo 3,53, asteikolla 1-5)</p>	<p>Mittari/Seurantatapa</p> <p>Kerran vuodessa tehdään kysely Digium Oy:n ohjelmalla sähköisesti kunnan kotisivujen kautta sekä paperiversiona.</p> <p><u>Tilanne 31.12.2013:</u> Tuloksen keskiarvo oli 3,28, joten tavoitetta ei aivan saavutettu. Toimialalla on loppuvuodesta tehty suunnitelmia viestinnän ja asiakaspalvelun laadun parantamiseksi.</p>
<p>Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013</p> <p>Tiimityön kehittäminen edelleen hallintoyksikössä, sisäisen koulutusohjelman mukaan</p>	<p>Sisäinen koulutusohjelma vuodelle 2013 valmis tammikuussa 2013 ja sen toteutumisen seuranta osavuosikatsausten yhteydessä.</p> <p><u>Tilanne 31.12.2013:</u> Hallinto henkilöstö on osallistunut kunnan sisäisen koulutusohjelman mukaisiin koulutuksiin. Yhteistyötä on tiivistetty etenkin toimialan laskutuksia hoitavien henkilöiden kesken. Vuoden aikana on siirrytty sähköiseen kokouskäytäntöön palvelutuotannon lautakunnan ja yhdyskuntatekniikan lautakunnan osalta.</p>
Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Sitoutunut ja osaava henkilöstö / Tavoitteisiin ja yhteistyöhön sitoutunut hyvinvoiva henkilöstö	
<p>Tavoite 3 / Tavoitetaso v. 2013</p> <p>Henkilöstöä kohdellaan tasapuolisesti ja kannustavasti, palautetta antaen. Kaikilla on selkeät tehtäväkuvaukset ja mahdollisuus kehittää osaamistaan omien voimavarojen mukaan. Työpaikkakokoukset ja kehityskeskustelut ovat osa jokapäiväistä toimintaa.</p>	<p>Mittari/Seurantatapa</p> <p>Kehityskeskustelut Työpaikkakokoukset Työterveyshuollon raportit, jotka tuodaan henkilöstön tietoon toimialan yhteistoimintaryhmän kautta. Toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsausten yhteydessä.</p>

Tilanne 31.12.2013:

Toimialalla on pidetty työpaikkakokouksia säännöllisesti 2-4 viikon välein. Kehityskeskustelut on saatettu loppuun vuoden aikana. Työterveyshuollon raportit on saatettu henkilöstön tietoon toimialan yhteistoimintaryhmän kautta. Toimialan työsuojelun toimintaohjelman päivitys on aloitettu ja se valmistuu maaliskuussa 2014. Toimialalla on joulukuussa 2014 tehty sähköinen riskikartoitus ja sen tulokset käsitellään alkuvuodesta 2014 toimialan yhteistoimintaryhmässä ja johtoryhmässä sekä työpaikkakokouksissa.

TEKNISET TUOTANTOPALVELUT**Talousarvion toteutuminen**

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Tekniset tuotantopalvelut					
Toimintatulot	19 240 301		19 240 301	19 671 884	-431 583
Toimintamenot	-20 563 790	-1 334 213	-21 898 003	-21 912 149	14 146
Toimintakate	-1 323 489	-1 334 213	-2 657 702	-2 240 264	-417 437

INVESTOINTIPALVELUT

Investiosan merkittävimmät hankkeet olivat Ratavallin kunnallistekniikan rakentaminen ja Veikkolan Hiekkämäen kunnallistekniikan alueiden 9 ja 10 loppuun rakentaminen sekä Kirkkotallintien, Kirkkonummentien valoristeyksen ja Vanhan Rantatien loppuun rakentaminen. Tolsantien kevyenliikenteen väylä jäi rakentamatta koska ELY-Keskus ei ehtinyt hyväksyä sen rakennussuunnitelmia. Veikkolan asemakaava-alueella jäi rakentamatta Napparintie ja Saaristonkujan rakentaminen koska kaava ei saanut lainvoimaa. Kunnallistekniikan investoinneista toteutui 83 %.

Talonrakennushankkeista terveyskeskus viivästyi tarvittavien lisäselvitysten johdosta ja sen suunnittelu siirtyi vuodelle 2014. Masalan koulun 2-vaiheen laajennus- ja saneeraushanke kilpailutettiin. Halvin hyväksytty tarjous ylitti hankkeelle varatun määrärahan ja kunnanhallitus päätti keskeyttää hankinnan. Tämän johdosta talonrakentamisen investoinneista toteutui ainoastaan 44 %.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen**Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä**

Tasapainoinen talous / Investointihuippujen hallinta

Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013

Investointitarpeet priorisoidaan niin, että rakentamisen volyyymi on riittävän tasainen vuodesta toiseen.

Mittari/Seurantatapa

Taloussuunnitelmassa hankkeiden jaksotus on nykyistä tarkempi

Tilanne 31.12.2013:

jaksotuksessa on onnistuttu aiempaa paremmin.

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä

Tasapainoinen talous / Pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit

Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013

Energiatehokkuuden huomioon ottavan suunnittelun ohjaus

Mittari/Seurantatapa

Rakennusten suunnitteluvaiheissa selvitetään toteutusvaihtojen energiatehokkuus ja elinkaarikustannukset

Tilanne 31.12.2013:

Suunnittelun yhteydessä on selvitetty uusien kiinteistöjen energiatehokkuus ja tavoiteltu ratkaisuja jotka vähentävät hankkeiden elinkaarikustannuksia

Tilahallinto ja rakennuskannan kunnossapitopalvelut**Suoritteet / tunnusluvut**

	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	31.12.2013
<i><u>Tilahallinto ja rakennuskannan kunnossapitopalvelut</u></i>					
Rakennusten ylläpito					
Ylläpidettävien toimitilojen kerrosala, m ²	153 010	163 476	158 614	163 778	165 080
Ylläpidettävien vuokrattujen tilojen kerrosala, m ²	14 832	15 821	29 051	15 821	15 821
Ylläpidettävien muiden tilojen kerrosala, m ²	8 918	7 939	11 300	7 940	7 940
			198 965	187 539	188 841
<i><u>Muu palvelutoiminta</u></i>					
Siivottava pinta-ala	112 600	115 800	121 701	121 701	117 400

Ylläpito

Runsaslumisen talven johdosta käytettiin alkuvuonna keskimäärin enemmän määrärahaa talven kunnossapitotöihin kuin normaalisti. Alkuvuoden runsaiden lumisateiden vuoksi jouduttiin poistamaan rakennusten vesikatoille kertynyt lumi sekä poistamaan pudotettu lumi pihoilta kosteusvaurioiden välttämiseksi ja turvallisuuden vuoksi.

Arava-asuntojen menot olivat myös arvioitua suuremmat. Taloyhtiöiden veloittamia rahoitusvastikkeita ei ollut huomioitu talousarviossa. Ilkivaltakustannukset olivat myös huomattavasti arvioitua suuremmat eli 219.000 €, mikä on n. 40.000 € enemmän kuin vuonna 2012. Myös lämmitysöljyn kallistuminen aiheutti lisäkustannuksia. Kameravalvontajärjestelmiä on vuoden aikana asennettu Winellska skolaniin ja Keskuskouluun.

Kiinteistöjen ylläpitokustannusindeksi nousu ajanjaksolla 9/12 – 9/13 oli +2,9 %. kaukolämpö nousi +8,0 %, lämpökustannukset + 4,7 %, käyttö- ja lämpövesi + 4,4 % ja käyttö sähkö +2,2%.

Kunnanvaltuusto myönsi 19.12.2013 § 164 em. tarkoituksiin lisämäärärahaa yhteensä 240.000 euroa.

Vuonna 2013 ei tapahtunut suuria muutoksia ylläpidettävän rakennuskannan pinta-aloissa. Vanhan kunnantalon myynti lopetettiin ja se päätettiin ottaa omaan käyttöön tulevaisuudessa. Myös Masalan uusi päiväkotitoimi on otettu käyttöön, muutokset huomioitu vuoden 2013 tilinpäätöksessä. Suomen Mielen terveysseuran kanssa sovittu, että heidän omistuksessa olevien rakennusten vuokrasopimukset voidaan tarvittaessa jatkaa, kunnes Tenava päiväkodin uusi toimitila valmistuu Veikkolassa.

Korjaustoiminta

Korjausohjelmassa esitetyt korjaukset toteutettiin arvioitua edullisemmin ja säästyneet määrärahat esitettiin siirrettäväksi rakennusten ylläpitoon ylitysten supistamiseksi. Korjausrakentamisen indeksin nousu aikavälillä 12/12 -12/13 oli +0,8 %. Korjausohjelma liitteenä.

Varikkotoiminta

Varikkotoiminta toteutui pääosiltaan käyttösuunnitelman mukaisesti. Toiminnan tuotot olivat 50 % suuremmat ja toiminnan menot ylittyivät n. 20 %.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Tasapainoinen talous / Investointihuippujen hallinta	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013 Toimitilojen tehokas käyttö: Opetuskäyttöön olevat rakennukset: 11 –12 h-m2 / oppilas Päiväkodit: 10 - 11 h-m2 / lapsi Verrataan eräiden kuntien keskiarvoihin	Mittari/Seurantatapa Toimitilojen h-m2 / asiakas. Seuranta kerran vuodessa <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Opetuskäytössä olevat rakennukset 10,65 htm ² / oppilas, päiväkodit 11,05 htm ² / lapsi.

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Tasapainoinen talous / Pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit	
Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013 Toiminnan tuottavuus, omaisuuden arvon turvaaminen : Kiinteistöjen ylläpito, 4,34 €/ k - m2 / kk (2012 = 3,80 €/ k - m2 / kk) Kiinteistöjen korjaukset: 1,11 €/ k-m2 / kk (Vuonna 2012 = 1,12 €/ k - m2 / kk) Siivous: 2,01 €/kk/m2 (vuonna 2012 =2,18 €/m2/kk)	Mittari/Seurantatapa Ylläpito- ja korjauskustannukset / ylläpidettävien kiinteistöjen kokonaiskerrosala / kuukausi. <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Kiinteistöjen ylläpitokustannus on 4,66 €/ k-m2/kk Kiinteistöjen korjaukset: 0,96 €/ k-m2 / kk Oma palvelutuotanto / ostopalvelu: 45% / 55% Siivouskustannukset: Kustannukset / m2 / kk <u>Tilanne 31.12.2013:</u> 2,29 €/m ² /kk

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä	
Tasapainoinen talous / Pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit	
Tavoite 3 / Tavoitetaso v. 2013	Mittari/Seurantatapa
Energiatehokkuuden parantaminen ja energiatehokkuussopimuksen toimintasuunnitelman täytäntöönpano: Välitavoite 2001-2013: säästöprosentti 7 Kokonaistavoite 2001-2016 säästöprosentti 9	Energiakatselmukset ja energiasäästöinvestointien toteuttaminen Energiakulutuksen seuranta <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Asia käsiteltiin palvelutuotannon lautakunnan kokouksessa 28.11.2013 § 122. Välitavoite vuosina 2001 – 2013 saavutettiin ja kokonaistavoite lienee myös saavutettavissa.

Yhdyskuntatekniikan kunnossapitopalvelut

Tunnusluvut

	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	31.12.2013
Hoidetut metsäalueet, ha (31.12.)	44	74	57	134	84
Hoidetut lähivirkistysalueet, ha (31.12.)	46	53	54	55	58
Kunnossa- ja puhtaana pidettävät kadut, km (31.12.)	177	179	180	207	194
Päällystetyt kadut, km (31.12.)	85	85	92	107	99
Liikennealueiden valaistusaste, % (31.12.)	96	96	96	96	96
Katuvalojen määrä, kpl	7 300	7 350	7 550	7 500	7650

Kulutustietoja

Vedenkulutus, m3	67 598	68 521
Sähkönkulutus, Mvh	12 474	11 539
Kaukolämmön kulutus, Mvh	16 825	13 355
Lämmitysöljyn kulutus, dm3	687 685	666 177

Runsaslumisen talven johdosta alueiden kunnossapitoon käytettiin enemmän määrärahaa kuin talvisin keskimäärin. Kunnanvaltuusto myönsi 19.12.2013 § 164 tarkoitukseen lisämäärärahaa 700.000 euroa. Lisämäärärahalla varmistettiin, että kadut olivat kohtuullisessa kunnossa ja käyttäjille turvallisia.

Tieavustukset

Palvelutuotannon lautakunnan tiejaosto myönsi 177 tiekunnalle 10.9.2013 § 12 ja 13 yksityisteiden kunnossapitoavustusta ja kahdelle perusparannusavustusta. Avustuksia myönnettiin yhteensä 211.000 euroa.

Talkoomäärärahat

Palvelutuotannon lautakunta myönsi 27.3.2013 § 23 kahdellekymmenelle seitsemälle asukasyhdistykselle, kalastuskunnalle, nuoriseuralle, marttayhdistykselle ja muille vastaaville taholle 85.000 eu-

ron talkoomäärärahan. Talkoomäärärahan saajat ovat tehneet talkoosäännön mukaisesti selvityksen määrärahan käytöstä. Kaksi avustuksen saajaa ei toteuttanut suunnittelema toimenpiteitä.

Maa- ja metsätilat

Lähivirkistysmetsien hoito on suoritettu palvelutuotannon lautakunnan hyväksymän toimenpideohjelman mukaisesti. Eräitä talvikohteita on runsaan lumen johdosta jouduttu siirtämään vuodelle 2014.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Uudistuva palveluverkko / Tehokkaat palvelujen järjestämistavat ja toimivat prosessit	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013 Hyvä ilmanlaatu	Mittari/Seurantatapa Ajouradat harjattu ja pesty 15.5 mennessä <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Toteutunut suunnitelman mukaisesti

PALO- JA PELASTUSTOIMI**Talousarvion toteutuminen**

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Tekniset tuotantopalvelut					
Toimintatulot	19 240 301		19 240 301	19 671 884	-431 583
Toimintamenot	-20 563 790	-1 334 213	-21 898 003	-21 912 149	14 146
Toimintakate	-1 323 489	-1 334 213	-2 657 702	-2 240 264	-417 437

Palvelut ostettiin Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokselta. Pelastuslain mukaan alueen pelastustoimi päättää pelastustoimen palvelutasosta kuntia kuultuaan. Päätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, käytettävät voimavarat ja määriteltävä onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminnan ja väestönsuojelun palvelujen taso sekä suunnitelma niiden kehittämiseksi. Kunnanvaltuusto on vuonna 2008 antanut lausuntonsa Länsi-Uudenmaan pelastustoimen vuosien 2009-2013 palvelutasopäätöksestä. Lausunnossa todettiin, että palvelutaso on Kirkkonummen kunnan osalta toistaiseksi tyydyttävä.

Kunnanvaltuusto on 11.11.2013 antanut lausuntonsa vuosien 2014 – 2017 palvelutasopäätöksestä.

Lakisääteiset palotarkastukset on suoritettu palvelutasopäätöksen mukaisesti. Lisäksi on tehty ylimääräisiä palotarkastuksia, jos kohteen lisääntynyt riski on sitä edellyttänyt.

VPK-avustuksia varten oli vuoden 2013 käyttösuunnitelmassa 18.000 €. Avustukset jaettiin palvelutuotannon lautakunnan päätöksellä Kirkkonummella toimiville vapaapalokunnille vapaapalokuntien kattojärjestön Kyrkslätt's Brandkårer r.f. – Kirkkonummen Palokunnat r.y:n ehdotuksen mukaisesti.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen vuoden 2013 tilinpäätösennuste pelastustoimen osalta on seuraava:

Talousarvio	2 534 510 €
Tilinpäätös	2 463 532 "
Palautus	70 978 "

Tunnusluvut

	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	31.12.2013
Tunnusluvut / Palo- ja pelastustoimi					
Pelastustoimen tehtävät Kirkkonummella, kpl/v	749	866	662	750	731
Rakennuspalot, kpl/v	13	21	11	10	15
Rakennuspalovaara, kpl/v	24	17	12	20	18
Liikenneonnettomuudet, kpl/v	102	95	107	100	85

RUOKAPALVELUYKSIKKÖ

Talousarvion toteutuminen

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Ruokapalveluyksikkö					
Toimintatulot	5 632 600		5 632 600	5 857 396	-224 796
Toimintamenot	-5 097 898		-5 097 898	-4 748 697	-349 201
Toimintakate	534 702		534 702	1 108 699	-573 997

Tunnusluvut

	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	31.12.2013
Tuotettuja aterioita, opetustoimi	1 025 486	1 071 925	1 089 912	1 120 372	1 124 421
Tuotettuja aterioita, lasten päivähoito	544 026	653 166	591 111	856 750	654 706
Tuotettuja aterioita, laitosruokailu	135 231	176 673	157 116	64 210	162 900
Tuotettuja aterioita, henkilöstöruokailu	197 481	59 715	119 775	74 850	110 451
Tuotettuja aterioita, muu tilausruokailu	90 630	56 776	53 562	28 260	69 790
Tuotettuja aterioita, palvelutalo	49 506	44 865	68 540	9 000	67 189
Ostopalvelujen osuus tuotetuista aterioista, %	14	14	14	14	14

Ruokapalvelujen laatua on kehitetty jatkuvasti ja vuoden 2013 aikana 15 koulua sai Ammattikeittiö Osaajat ry:n lanseeraaman kouluruokadiplomin. Kouluruokadiplomi on osoitus turvallisen, ravitsemuksellisesti, kasvatuksellisesti ja ekologisesti kestävä kouluruokailun tuottamisesta ja hyvästä yhteistyökyyvystä ja muutosvalmiudesta erilaisten asiakkaiden palvelemiseksi.

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Uudistuva palveluverkko / Asiakaslähtöiset ja vaikuttavat palvelut	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013 Ruokapalvelun laatutason säilyttäminen niin, että 70 % mukaan ruoka on hyvää/erinomaista tai kohtalaista	Mittari/Seurantatapa Asiakaskysely <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Asiakaskysely järjestettiin viikolla 20, vastauksia 1169. Ruokapalvelun laatutasoon oltiin tyytyväisiä, sillä ruoan makua piti kohtalaise-na/hyväna/erinomaisena 90 % vastaajista. Omaan tuotanto 95 % vastaajista. Tavoitetaso toteutui erinomaisesti.

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Tasapainoinen talous / Pitkällä aikavälillä tulot kattavat käyttömenot, poistot ja investoinnit	
Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013 Toiminnan tuottavuuden ylläpitäminen 2,36 €/suorite (v.2012: 2,36 €/suorite)	Mittari/Seurantatapa Tuotetut ateriat/määrärahan käyttö <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Tavoitetaso toteutui hyvin, sillä arvioitu suorite- hinta alitettiin. Suoritteen hinta oli 2,19 €/suorite

VESIHUOLTOLAITOS

Talousarvion toteutuminen

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Vesihuoltolaitos					
Toimintatulot	5 961 100	-220 000	5 741 100	5 887 222	5 741 100
Toimintamenot	-4 024 288		-4 024 288	-4 086 850	-9 911 510
Toimintakate	1 936 812	-220 000	1 716 812	1 800 372	-4 170 410

Vuoden 2013 käyttösunnitelman toimintatuotot ja toimintamenot toteutuivat suunnitellun mukaisesti. Toimintatuotot olivat 98,8 % ja toimintamenot olivat 101,6 % budjetoidusta. Toimintatuottoihin vaikuttivat pienempi myydyin veden ja jäteveden määrä sekä asiakasmäärän ollessa arvioitua pienempi.

Suoritteet ja tunnusluvut

Tunnusluvut / Vesihuoltolaitos	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TA 2013	31.12.2013
Liittyneet kiinteistöt, kpl	3 322	3 455	3 528	3 680	3 610
- vuoden aikana liittyneet	130	136	73	120	82
Pumpattu vesimäärä, m ³ /vuosi	1 936 807	1 962 330	1 923 662	1 910 000	1 877 520
- siitä ostoveden osuus, m ³	1 102 931	1 178 910	1 308 088	1 070 000	1 042 289
Myyty vesimäärä, m ³ /vuosi	1 387 952	1 445 504	1 434 809	1 470 000	1 440 490
Käsitelty jätevesimäärä, m ³ /vuosi (ostop.)	2 227 135	2 485 814	2 492 809	2 500 000	2 254 522
Laskutettu jätevesimäärä, m ³ /vuosi	1 393 735	1 430 551	1 433 159	1 470 000	1 435 878

Varsinaisia uusia liittymiä oli 82 kpl eli 38 arvioitu vähemmän. Huomattavasti alhaisempi uusien asiakkaiden määrä vaikutti työmääräinlaskutukseen ja osittain myös veden ja jäteveden määriin. Vedenkäytön ominaiskulutus (l/as) on vähentynyt säännöllisesti useamman vuoden. Myyty vesimäärä oli 2 % pienempi kuin arvioitu ja jäteveden laskutettu määrä oli 2,3 % pienempi kuin arvioitu.

Laskuttamattoman veden määrä oli 23,3 % (vuonna 2012 25 %). Hukkaveden määrä on pienentynyt noin 2 % prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Laskuttamattoman veden määrä on kuitenkin edelleen korkea ja sen vähentämiseen panostetaan jatkossa erilliselle vesijohtoverkoston tutkimus- ja saneerausohjelmalla.

Vähäsateisen kesän ja syksyn takia jätevesiverkoston vuotovedet olivat 36 % (vuonna 2012 42,5 %). Myös käsitellyn jäteveden määrä oli 250 000 m³ arvioitua pienempi. Tällä jäteveden määrän pienentymisellä oli suora vaikutus käyttömenojen pienentymiseen.

Toimintakuluihin vaikuttivat lisämenoina kaksi isoa vesijohtovuotoa. Korjauskustannukset näkyvät palvelujen oston menokohdan ylityksenä. Korjauskustannuksia kompensoi Meikon vedenottamon parempi käyttöaste ja pienempi ostoveden tarve HSY:ltä, jotka vähensivät toimintakuluja puhtaan veden osalta. Viemäriverkoston pienempi vuotovesimäärä vaikutti ostopalveluna tehtävään jätevesien käsittelyyn veloitukseen ja laski toimintakuluja.

Vesijohtoverkostoa oli 31.12.2013 211 km, jätevesiviemäreitä 217 km ja sadevesiviemäreitä 125 km. Verkostopituus on kasvanut edellisestä vuodesta noin 2,8 %. Vedenkäyttäjää oli vuoden lopulla noin 26.840 hlö, joka sisältää arvion vesiosuuskuntien vedenkäyttäjämääristä (yht. 805 hlö).

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Kehittyvä Kirkkonummi Helsingin seudulla / Väestön hyvä elämä	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013 Varautumisen parantaminen häiriötilanteissa sisältäen: <ul style="list-style-type: none"> - aputyövoimasta sopiminen kunnan yhdyskuntatekniikan toimialalla - varavoimakoneen hankinta ja koekäyttö - häiriötilanneharjoitus - selvityksen laadinta vesijohtoverkoston eristämismahdollisuuksista vedenottoittain - selvitys kuivakäymälöiden sijoittamisesta viemäreiden vakavassa häiriötilanteessa 	Mittari/Seurantatapa Kaikki toimenpiteet suoritettu 31.12.2013 mennessä. Toimenpiteiden suorittamisen eteneminen raportoidaan osavuosisikatsauksissa. <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Vesihuoltolaitos on tilannut siirrettävän varavoimakoneen. Koneen saapuminen on kuitenkin lykkäätynyt. Muut tavoitteet jäivät saavuttamatta.

Osa toiminnallisista tavoitteista jäi saavuttamatta niukkojen henkilöstöressurssien vuoksi. Vesihuoltolaitoksen toimintaa vaikutti voimakkaasti Upinniemen varuskunnan verkoston ja vesilaitoksen vastaanoton valmistelevat työt. Valmistelevat työt eivät juuri vaikuttaneet taloudellisesti, mutta rajoittivat huomattavasti henkilöstöressursseja laitoksen päivittäisestä työskentelystä. Aputyövoimasta sopiminen aloitettiin, mutta sopimusta asiasta ei ole vielä viimeistely. Varavoimakone tilattiin, mutta sen toimitus viivästyi vuoden 2014 puolelle. Häiriötilanneharjoitusta ei suoritettu, mutta kaksi isoa vesijohtovuotoa antoivat arvokasta kokemusta isommasta verkostoon tapahtuvasta häiriöstä.

Maankäyttösopimusten toteutuminen 2013

Vuonna 2013 voimassa ovat olleet seuraavat maankäyttösopimukset:

Sundet I-III alueita koskevat sopimukset

Sopimusten lähtökohtana on, että maanomistaja rakentaa kustannuksellaan mm. kaava-alueen sisäisen kunnallistekniikan ja muut yleiset alueet sekä päiväkodin, jotka luovutetaan kunnan omistukseen niiden valmistuttua. Sundet I-II alueet on rakennettu ja niitä koskevat sopimusvelvoitteet on täytetty.

Sundet III alueen kunnallistekniikkaa ollaan rakentamassa. Vesihuolto on vastaanotettu 30.10.2012. Rakentaminen on jatkunut vuonna 2013.

Kohteen rakentaminen ei ole aiheuttanut kunnalle kustannuksia.

Sarvvik

Sopimuksen lähtökohtana on, että kunta laskuttaa maanomistajalta toteutuneet kunnallistekniikan rakentamiskustannukset. Lisäksi maanomistaja maksaa korvauksena moottoriteliitymästä 818.000 euroa sopimusalueen ensimmäisten asuntojen valmistuttua (v. 2014) ja osuuden muusta yhdyskuntarakentamisesta 2.400.000 euroa. Sarvvikin alue rakennetaan neljänä kokonaisuutena: osa-alueet I-III ja Sarvvikin puistotie omana urakkanaan.

Sarvvikin puistotien- ja osa-alueen 1 kunnallistekniikka on rakennettu ja urakka on vastaanotettu vuonna 2012. Osa-alueiden 2 ja 3 rakentaminen alkaa 2014.

Vuonna 2013 Sarvvikin alueelle ei ole kohdistunut toimenpiteitä eikä kustannuksia.

Maankäyttösopimuksen mukainen 1. erä maanomistajan osuudesta muuhun yhdyskuntarakentamiseen (1 457 983,94 €) laskutettiin 2013.

Ratavalli

Ratavallin alueella on tehty kaksi maankäyttösopimusta, toinen Terramare Oy:n ja toinen yksityisen perikunnan kanssa. Perikunta on maksanut kunnalle sopimuksen mukaisesti korvausta 185.000 euroa v. 2011. Terramare Oy:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaan kunta rakentaa kaavamuutoksen edellyttämän vesihuollon käyttökuntoon ja kadut liikennetarvetta tyydyttävään kuntoon 18 kuukauden kuluessa asemakaavan ja katu- ja vesihuoltosuunnitelmien lainvoimaiseksi tulosta. Maanomistaja maksaa kunnalle 1.785.880 euron korvauksen kunnallistekniikasta ja muusta yhdyskuntarakentamisesta. Korvaukset laskutetaan sopimuksen mukaan neljässä erässä kahden vuoden aikana. Aiemmin on laskutettu korvauksen 1. erä 176.000 euroa ja 2. erä 704.000 €. Vuoden 2013 aikana on laskutettu 3. erä 704.000 sekä 4. erä 176.000.

Urakka on valmistunut 2013. Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 1 957 639,60 €, alv 0 %.

Tolsan asemanseutu

Kaava-alueen suuret maanomistajat ovat kunta ja Lemminkäinen. Sopimuksen lähtökohtana on, että maanomistaja (Lemminkäinen) maksaa kunnalle maanomistustaan vastaavan osuuden eli noin 21 %

kunnallistekniikan kustannuksista ja osuutensa muusta yhdyskuntarakentamisesta. Kunta myy Lemminkäiselle osan omistamistaan tonteista. Asemakaava tuli voimaan 17.8.2012. Lemminkäinen on maksanut sopimuksen mukaisesti tonttikauppahintaennakkoa 350.000 euroa kuukauden kuluttua kaavan voimaan tulosta. Lemminkäinen maksaa maankäyttösopimuskorvauksen neljässä erässä tonttikauppojen yhteydessä. Ensimmäinen tonttikauppa tehtiin ja maankäyttösopimuskorvauserä (247 423€) maksettiin 2013.

Toteutuneet kunnallistekniikan toimenpiteet ja kustannukset:

Hankkeen rakennusurakka on alkanut 08/2013. Urakkasopimuksen mukainen kokonaiskustannus on 2 729 767 €, josta vesihuollon kustannusosuus on 811 742 €. Toteutuneet kustannukset vuonna 2013 olivat 1 479 617 € (kadut, ilman vesihuoltolaitoksen kustannusosuutta).

Köpaksenkulma

Köpaksenkulman asemakaavamuutos ei edellytä kunnallistekniikan välitöntä rakentamista. Maanomistajan maksama korvaus perustuu mm. Masalantien tuleviin kehittämistoimenpiteisiin ja muuhun yhdyskuntarakentamiseen, joiden toteuttamisesta ei ole sovittu sopimuksessa. Korvaus 160.000 € laskutettiin sopimuksen mukaisesti v. 2013.

Muut sopimukset:

Perälänjärvi

Allekirjoitetut sopimukset eivät ole tulleet voimaan, koska kunnanvaltuuston hyväksymä asemakaava ei ole tullut voimaan.

Suonsyrjä

Allekirjoitetut sopimukset eivät ole tulleet voimaan, koska kunnanvaltuuston hyväksymä asemakaava ei ole tullut voimaan.

EERIKINKARTANON JOHTOKUNTA EERIKINKARTANON MAA- JA METSÄTILA

Talousarvion toteutuminen

Tehtävät	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Eerikinkartanon maa- ja metsätila					
Toimintatulot	191 100		191 100	206 163	-15 063
Toimintamenot	-549 661		-549 661	-346 918	-202 743
Toimintakate (S)	-358 561		-358 561	-140 756	-217 806

Eerikinkartanon maa- ja metsätilan merkittävin hanke vuonna 2013 oli Eerikinkartanon rakennusten, Navalan päärakennuksen ja punaisen tuvan liittäminen vesi- ja jätevesihuoltoon. Hankke käynnistyi tammikuussa 2013 ja työt vastaanotettiin 14.01.2014. Hankkeen urakkahinta oli 131.000 € (alv 0 %). Rakennustöiden edetessä on sovittu / tilattu seuraavat lisätyöt joiden yhteishinta 59.388,00 € (alv 0%). Varsinaisen rakennusurakan lisäksi on Eerikinkartanon käyttötalousmäärärahoista maksettu 15.058,99 € korvaus menetetyistä sadosta maa-alueen vuokralaiselle sekä vesihuoltolaitokselle liittymismaksuja yhteensä 55.692,20 €. Em. lisäksi on kunnan omana työnä suoritettu rakennusten liittymistyöt vesi- ja viemäriinjohtoihin jotka maksoivat n. 14.000 €.

Em. perusteella hankkeen kokonaiskustannus on vuonna 2013 ollut 275.139,00 €, alv 0%.

Eerikinkartanon johtokunta päätti osavuotiskatsauksessaan 30.04.2013 että osa Eerikinkartanon johtokunnan vuoden 2013 käyttösuunnitelmassa esitetyistä Navalan kartanon korjausmäärärahoista käytetään päärakennuksen julkisivujen peruskorjaussuunnitteluun. Julkisivujen peruskorjaussuunnittelua varten tehtiin Navalan kartanon päärakennuksesta ja punaisesta tuvasta kuntoarvio. Kuntoarvio valmistui 28.10.2013. Raportissa on esitetty korjaus- ja kunnossapidon pitkän tähtäimen suunnitelma (PTS). Kyseessä on ns. tekninen PTS, eli se ei sisällä kiinteistön taloudelliseen tilaan liittyviä tarkasteluja vaan perustuu kiinteistön eri rakennusosien tekniseen käyttöikänsä. Raportissa esitetty PTS-ehdotus on tehty 10 vuoden tarkastelujaksolle ja ehdotukset ovat lähtötietoina varsinaisille kunnossapitosuunnitelmille tulevina vuosina.

Vuonna 2013 on Haaga Instituutti-säätiö, Haaga Perho toteuttanut esiselvityksen Eerikinkartanon toiminnallisuuden kehittämisestä jonka toimeksiantaja oli Kirkkonummen kunta.

Toimintakulujen alhainen toteutuma johtuu osittain siitä, että Eerikinkartanon maa- ja metsätilan liittäminen vesihuoltojärjestelmään oli arvioitua edullisempi. Muuten vuoden 2013 talousarvio on toteutunut suunnitelman mukaisesti.

Tunnusluvut**EERIKINKARTANON JOHTOKUNTA**

Tunnusluvut / Eerikinkartano	TP 2011	TP 2012	TA 2013	TP 2013
Tilan koko, ha 831.12)	309	309	309	309
Tilan metsämaat, ha (31.12)	225	225	225	225
Käytössä olevat rak., m2 (31.12)	581	581	581	581
Vuokratut rakennukset, m2 (31.12)	5484	5484	5484	5484
Ei käytössä olevat rakennukset, m2 (31.12)	458	458	458	458

Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Tasapainoinen talous / Investointihuippujen hallinta	
Tavoite 1 / Tavoitetaso v. 2013 98 % rakennuksista on ulkopuolisesti maalattu Vuodesta 2007	Mittari/Seurantatapa Todetaan <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Tavoitetta ei saavutettu koska työllistämisyksikkö ollut kiinni muissa tehtävissä.

Kuntastrategian näkökulma ja päämäärä Tasapainoinen talous / Investointihuippujen hallinta	
Tavoite 2 / Tavoitetaso v. 2013 Eerikinkartanon maa- ja metsätilan rakennusten peruskorjaukset	Mittari/Seurantatapa Todetaan vuosittain tilinpäätöksessä <u>Tilanne 31.12.2013:</u> Vuonna 2013 aloitettiin Eerikinkartanon maa- ja metsätilan rakennusten kuntoarvioiden tekeminen rakennuskannan korjaustarpeiden selvittämiseksi. Vuonna 2013 valmistuivat Navalan pääarakennuksen ja punaisen tuvan kuntoarviot. Kuntoarviot ovat lähtökohtana rakennuskannan korjaushjelman laatimiseen. Varsinaisia peruskorjaushankkeita ei ole ollut. Navalan päärakennuksen julkisivukorjaus on esitetty toteutettavaksi kesällä 2014.

TULOSLASKELMAOSA

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
MYyntITUOTOT	19 276 302	-220 000	19 056 302	20 219 809	-1 163 507
MAKSUTUOTOT	11 413 425	55 000	11 468 425	11 035 327	433 098
TUET JA AVUSTUKSET	4 842 044	52 000	4 894 044	4 898 550	-4 506
MUUT TOIMINTATUOTOT	16 140 364	0	16 140 364	17 082 463	-942 099
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	51 672 135	-113 000	51 559 135	53 236 149	-1 677 014
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-97 267 741	-500 000	-97 767 741	-97 136 822	-630 919
PALKAT JA PALKKIOT	-74 444 454	-500 000	-74 944 454	-75 425 304	480 850
HENKILÖSIVUKULUT	-22 823 287	0	-22 823 287	-21 711 517	-1 111 770
PALVELUJEN OSTOT	-92 403 015	-6 477 000	-98 880 015	-98 454 193	-425 822
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-11 441 019	-810 000	-12 251 019	-12 441 396	190 377
AVUSTUKSET	-17 980 396	-660 000	-18 640 396	-17 694 215	-946 181
MUUT TOIMINTAKULUT	-17 596 651	-90 000	-17 686 651	-17 850 667	164 016
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-236 688 822	-8 537 000	-245 225 822	-243 577 293	-1 648 529
TOIMINTAKATE	-185 016 687	-8 650 000	-193 666 687	-190 341 144	-3 325 543
VEROTULOT	167 624 000		167 624 000	171 133 163	-3 509 163
VALTIONOSUUEDET	23 311 449		23 311 449	23 251 394	60 055
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
KORKOTUOTOT	290 200		290 200	195 332	94 868
MUUT RAHOITUSTUOTOT	360 000		360 000	447 875	-87 875
KORKOKULUT	-2 952 000		-2 952 000	-2 105 118	-846 882
6210 Korkokulut lainoista ulkopuoli	-2 952 000		-2 952 000	-1 990 968	-961 032
6237 Korkokulut lainoista kunnalta	0		0	-72 123	72 123
6250 Korkokulut rahastojen varojen	0		0	-42 027	42 027
					0
MUUT RAHOITUSKULUT	-31 200		-31 200	-119 255	88 055
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	-2 333 000		-2 333 000	-1 581 166	-751 834
VUOSIKATE I	3 585 762	-8 650 000	-5 064 238	2 462 247	-7 526 485
KÄYTTÖOMAISUUDEN MYYNTIVOITOT	4 000 000		4 000 000	2 056 057	1 943 943
MAANKÄYTTÖSOPIMUSKORVAUKSET	2 504 000		2 504 000	2 411 558	92 442
VUOSIKATE II	10 089 762	-8 650 000	1 439 762	6 929 862	-5 490 100
POISTOT JA ARVONALENTUMISET					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-15 746 748		-15 746 748	-13 552 478	-2 194 270
TILIKAUDEN TULOS	-5 656 986	-8 650 000	-14 306 986	-6 622 616	-7 684 370
POISTOERON MUUTOS				27 019	-27 019
RAHASTOJEN MUUTOS				140 741	-140 741
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-5 656 986	-8 650 000	-14 306 986	-6 454 855	-7 852 131

VEROTULOT

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Verotulot					
Kunnan tulovero	153 022 000		153 022 000	156 326 201	-3 304 201
Osuus yhteisöveron tuotosta	8 186 000		8 186 000	8 355 546	-169 546
Kiinteistövero	6 416 000		6 416 000	6 451 416	-35 416
Verotulot yhteensä (S)	167 624 000		167 624 000	171 133 163	-3 509 163

VALTIONOSUUDET

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Valtionosuudet					
Kunnan peruspalv. valtionosuus	29 168 896		29 168 896	29 279 582	-110 686
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-5 857 447		-5 857 447	-6 028 188	170 741
Valtionosuudet yhteensä(S)	23 311 449		23 311 449	23 251 394	60 055

KORKOTULOT JA -MENOT

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot (S)	290 200		290 200	195 332	94 868
Muut rahoitustulot (S)	360 000		360 000	447 875	-87 875
Korkomenot (S)	-2 952 000		-2 952 000	-2 105 118	-846 882
Muut rahoitusmenot (S)	-31 200		-31 200	-119 255	88 055
Rahoitustulot ja -menot yhteensä	-2 333 000		-2 333 000	-1 581 166	-751 834

KÄYTTÖOMAISUUDEN MYYNTIVOITOT

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Käyttöomaisuuden myyntivoitot (S)	4 000 000		4 000 000	2 056 057	1 943 943
	4 000 000		4 000 000	2 056 057	1 943 943

Tehtävän tuloksi on kirjattu pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot. Myyntivoitosta 2 145 434 euroa koostuu maa-alueiden myyntivoitosta ja 9 906 euroa asunto-osakkeiden myyntivoitosta.

Maa-alueiden myynti

Alue	Kauppojen määrä	Myyntitulo* euroa	Myyntivoitto euroa
Maa-alueiden lunastus		775,08	757,58
Jorvas	1	2 400	2 400
Kolsari	1	360 000	359 977
Munkkulla	1	2 262	1 459
Ravals	1	95 219	95 101
Sepänkannas III	7	686 442	674 692
Tolsa	6	1 488 709	963 213
Veikkola	3	48 116,20	47 834,51
	20	2 683 924	2 145 434

Tulot yhteensä **2 683 924** **2 145 434**

As.osakkeiden myynti **3** **30 515** **9 906**

Käyttöomaisuuden myyntivoitot yhteensä 2013 **2 714 439** **2 155 340**

Korjattu vuoden 2012 myyntivoittoa
- virheellisesti kirjattu as.osakkeen yhteydessä myyntivoittoa -99 283

Käyttöomaisuuden myyntivoitot tilinpäätöksessä 2013 **2 056 057**

MAANKÄYTTÖSOPIMUSKORVAUKSET

	<i>Alkuperäinen talousarvio 2 013</i>	<i>Talousarvio- muutokset 2 013</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma 2013</i>	<i>Poikkeama 2013</i>
Maankäyttö Sopimus korvaukset (S)	2 504 000		2 504 000	2 411 558	92 442
	2 504 000	0	2 504 000	2 411 558	92 442

Sopimusalue	Kunnan osuus	Vesihuolto- laitoksen osuus	Yhteensä
Tolsan asemaseutu	597 423		597 423
Ratavallin asemakaava-alue	1 719 906	94 229	1 814 135
	2 317 329	94 229	2 411 558

INVESTOINTIOSA

INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN

Projekti		Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio -	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Poikkeama
10	ATK-OHJELMAT JA KÄYT. OTTOPROJ					
100	Konsernihallinto (TEH) yhteensä	-204 000	0	-204 000	-64 811	-139 189
	Menot	-204 000	0	-204 000	-64 811	-139 189
	Tulot	0	0	0	0	0
120	Perusturva, hallintop (TEH) yhteensä	-70 000	0	-70 000	-56 415	-13 585
	Menot	-70 000	0	-70 000	-56 415	-13 585
	Tulot	0	0	0	0	0
122	Perusturva, terveyst (TEH) yhteensä	-178 600	0	-178 600	-61 234	-117 366
	Menot	-178 600	0	-178 600	-61 234	-117 366
	Tulot	0	0	0	0	0
130	Sivistystoimi, hallinto (TEH) yhteensä	-59 000	-30 000	-89 000	-93 317	4 317
	Menot	-59 000	-30 000	-89 000	-93 317	4 317
	Tulot	0	0	0	0	0
160	YT, Kehittämisen- ja yht. pal (TE yhteensä)	-120 000	0	-120 000	-100 556	-19 444
	Menot	-120 000	0	-120 000	-100 556	-19 444
	Tulot	0	0	0	0	0
10	ATK-OHJELMAT JA KÄYT. OTTOPROJ yhteensä	-631 600	-30 000	-661 600	-376 333	-285 267
	Menot	-631 600	-30 000	-661 600	-376 333	-285 267
	Tulot	0	0	0	0	0
19	MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT					
190	Kehittämisen- ja yhteiset palvel yhteensä	-70 000	0	-70 000	-63 140	-6 860
	Menot	-70 000	0	-70 000	-63 140	-6 860
19	MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT yhteensä	-70 000	0	-70 000	-63 140	-6 860
	Menot	-70 000	0	-70 000	-63 140	-6 860
	Tulot	0	0	0	0	0
20	MAA- JA VESIRAKENTEET yhteensä	-120 000	-265 000	-385 000	135 393	-520 393
	Menot	-150 000	-265 000	-415 000	-403 096	-11 904
	Tulot	30 000	0	30 000	538 490	-508 490

Projekti	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio -	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Poikkeama
30 TALONRAKENTAMINEN					
300 Uudisrak/Perusturvan käytössä yhteensä	-2 000 000	0	-2 000 000	-30 189	-1 969 811
Menot	-2 000 000	0	-2 000 000	-30 189	-1 969 811
320 Uudisrak/Sivistystoimen käytös					
3222 Kantvikin pk vanhan osan purku	-40 000	0	-40 000	<u>-43 550</u>	3 550
Menot	-40 000	0	-40 000	<u>-43 550</u>	3 550
3230 Keskusta-alueen 9. pk	-40 000	0	-40 000	<u>0</u>	-40 000
Menot	-40 000	0	-40 000	<u>0</u>	-40 000
3235 Masalan uusi pk (ur)	-2 350 000	0	-2 350 000	<u>-2 042 099</u>	-307 901
Menot	-2 350 000	0	-2 350 000	<u>-2 042 099</u>	-307 901
3280 Sepänkannaksen pk	-50 000	-100 000	-150 000	<u>0</u>	-150 000
Menot	-50 000	-100 000	-150 000	<u>0</u>	-150 000
3430 Vuorenmäen koulu	0	-400 000	-400 000	<u>-400 000</u>	-0
Menot	0	-400 000	-400 000	<u>-400 000</u>	-0
3450 Pääkirjaston laajennus ja saan	-55 000	0	-55 000	<u>0</u>	-55 000
Menot	-55 000	0	-55 000	<u>0</u>	-55 000
340 Perusk/Perusturvan käytössä					
3052 Kes. terv. aseman p-korjaus	-150 000	0	-150 000	<u>-135 107</u>	-14 893
Menot	-150 000	0	-150 000	<u>-135 107</u>	-14 893
360 Perusk/Sivistystoimen käytössä					
3405 Gesterbyn kk teknisen käsityön	-50 000	0	-50 000	<u>-44 987</u>	-5 013
Menot	-50 000	0	-50 000	<u>-44 987</u>	-5 013
3429 Masalan koulun II vaiheen p-la	-1 000 000	400 000	-600 000	<u>-109 194</u>	-490 806
Menot	-1 000 000	400 000	-600 000	<u>-109 194</u>	-490 806
3462 Sjököulla skola, peruskorjaus	-100 000	0	-100 000	<u>-17 288</u>	-82 712
Menot	-100 000	0	-100 000	<u>-17 288</u>	-82 712
Tulot	0	0	0	<u>0</u>	0
30 TALONRAKENTAMINEN yhteensä	-5 835 000	-100 000	-5 935 000	-2 822 415	-3 112 586
Menot	-5 835 000	-100 000	-5 935 000	-2 822 415	-3 112 586
Tulot	0	0	0	0	0
40 LIIKENNEVÄYLÄT JA PUISTOT yhteensä	-7 062 000	0	-7 062 000	-5 827 529	-1 234 471
Menot	-7 062 000	0	-7 062 000	-5 827 529	-1 234 471
Tulot	0	0	0	0	0
50 LIIKUNTA- JA VIRKISTYSALUEET yhteensä	-422 000	0	-422 000	-328 928	-93 072
Menot	-422 000	0	-422 000	-366 378	-55 622
Tulot	0	0	0	37 450	-37 450

Projekti		Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio -	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Poikkeama
55	MUUT KIINT RAK JA LAITTEET					
560	Yt-lautakunnan vesihuoltokohte yhteensä	-73 000	0	-73 000	-37 666	-35 334
	Menot	-73 000	0	-73 000	-37 666	-35 334
570	Muut yt-lautakunnan kohteet					
5820	maakaatopaikan laajennus	-27 000	0	-27 000	<u>-24 749</u>	-2 251
	Menot	-27 000	0	-27 000	<u>-24 749</u>	-2 251
5972	Varavoimakoneiden hankinta	-440 000	0	-440 000	<u>-440 000</u>	0
	Menot	-440 000	0	-440 000	<u>-440 000</u>	0
55	MUUT KIINT RAK JA LAITTEET yhteensä	-540 000	0	-540 000	-502 415	-37 585
	Menot	-540 000	0	-540 000	-502 415	-37 585
	Tulot	0	0	0	0	0
60	VESILAITOKSEN KIINT.RAK JA LAI yhteensä	-4 008 000	0	-4 008 000	-2 620 533	-1 387 467
	Menot	-4 420 000	0	-4 420 000	-2 817 202	-1 602 798
	Tulot	412 000	0	412 000	196 668	215 332
70	IRTAIN OMAISUUS					
700	Konsernihallinto yhteensä	-10 000	0	-10 000	-1 206	-8 794
	Menot	-10 000	0	-10 000	-1 206	-8 794
723	Perusturva, ikäihmisten hyvinv yhteensä	-150 000	0	-150 000	-163 620	13 620
	Menot	-450 000	0	-450 000	-163 620	-286 380
	Tulot	300 000	0	300 000	0	300 000
732	Sivistystoimi, kirjasto yhteensä	-25 000	0	-25 000	-25 000	0
	Menot	-25 000	0	-25 000	-25 000	0
733	Siv, Päivähoito S yhteensä	-1 200 000	0	-1 200 000	-1 120 498	-79 502
	Menot	-1 200 000	0	-1 200 000	-1 120 498	-79 502
734	Siv, Päivähoito R yhteensä	-150 000	0	-150 000	-33 561	-116 439
	Menot	-150 000	0	-150 000	-33 561	-116 439
735	Siv, koulutoimi S yhteensä	-185 000	0	-185 000	-187 543	2 543
	Menot	-185 000	0	-185 000	-187 543	2 543
736	Siv, koulutoimi R yhteensä	-325 000	0	-325 000	-291 811	-33 189
	Menot	-325 000	0	-325 000	-291 811	-33 189
738	Sivistystoimi, Musiikkiopisto yhteensä	-10 000	0	-10 000	-9 673	-327
	Menot	-10 000	0	-10 000	-9 673	-327
70	IRTAIN OMAISUUS yhteensä	-2 055 000	0	-2 055 000	-1 832 912	-222 088
	Menot	-2 355 000	0	-2 355 000	-1 832 912	-522 088
	Tulot	300 000	0	300 000	0	300 000

Projekti	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio -	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma	Poikkeama
90 OSAKKEET JA OSUUDET yhteensä	-250 000	0	-250 000	10 609	-260 609
Menot	-250 000	0	-250 000	-10 000	-240 000
Tulot	0	0	0	20 609	-20 609
INVESTOINTIHANKKEET YHTEENSÄ	-20 993 600	-395 000	-21 388 600	-14 228 202	-7 160 398
Menot	-21 735 600	-395 000	-22 130 600	-15 021 419	-7 109 181
Tulot	742 000	0	742 000	793 217	-51 217

RAHOITUSOSA

	Alkuperäinen talousarvio 2 013	Talousarvio- muutokset 2 013	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2013	Poikkeama 2013
Toiminnan rahavirta					
• Vuosikate	10 089 762	-8 650 000	1 439 762	6 929 862	-5 490 100
• Satunnaiset erät					
• Tulorahoituksen korjaukset	-4 000 000		-4 000 000	-2 056 057	-1 943 943
	6 089 762	-8 650 000	-2 560 238	4 873 806	-7 434 044
Investointien rahavirta					
• Investointimenot	-21 735 600	-395 000	-22 130 600	-15 021 419	-7 109 181
• Rahoitusosuudet investointimenoihin	742 000		742 000	234 118	507 882
• Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 030 000		4 030 000	2 615 156	1 414 844
	-16 963 600	-395 000	-17 358 600	-12 172 145	-5 186 455
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10 873 838	-9 045 000	-19 918 838	-7 298 340	-12 620 498
Rahoitustoiminnan rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
• Antolainasaamisten lisäykset (S)	-1 608 001		-1 608 001		-1 608 001
• Antolainasaamisten vähennykset (S)	192 243		192 243	195 587	-3 344
Lainakannan muutokset					
• Pitkäaikaisten lainojen lisäys (S)	21 000 000		21 000 000	10 000 000	11 000 000
• Pitkäaikaisten lainojen vähennys (S)	-8 993 923		-8 993 923	-8 790 617	-203 306
• Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Pitkäaik. velkojen muutokset (liitt.maksut)	600 000		600 000	1 010 002	-410 002
Rahoitustoiminnan rahavirta	11 190 319		11 190 319	2 414 972	8 775 347
Vaikutus maksuvalmiuteen	316 481	-9 045 000	-8 728 519	-4 883 368	-3 845 151

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TULOSLASKELMA

	01.01.-31.12.2013		01.01.-31.12.2012	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	7 745 004,28		7 184 289,33	
Maksutuotot	13 424 855,04		13 932 212,30	
Tuet ja avustukset	4 898 549,85		5 561 842,92	
Muut toimintatuotot	5 805 206,36	31 873 615,53	7 791 277,99	34 469 622,54
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-75 425 304,32		-74 981 212,88	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-17 203 643,69		-16 504 631,15	
Muut henkilösivukulut	-4 507 873,66		-4 896 136,01	
Palvelujen ostot	-86 291 867,94		-80 595 498,03	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 025 578,06		-12 441 758,74	
Avustukset	-17 692 321,70		-17 312 746,12	
Muut toimintakulut	-4 600 555,22	-217 747 144,59	-4 357 917,99	-211 089 900,92
Toimintakate		-185 873 529,06		-176 620 278,38
Verotulot		171 133 163,19		159 412 681,23
Valtionosuudet		23 251 394,00		23 702 080,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	123 209,20		193 283,56	
Muut rahoitustuotot	432 863,46		566 627,35	
Korkokulut	-2 032 994,78		-2 429 743,27	
Muut rahoituskulut	-104 243,59	-1 581 165,71	-66 793,25	-1 736 625,61
Vuosikate		6 929 862,42		4 757 857,24
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelmanmukaiset poistot		-13 552 478,29		-13 110 886,85
Tilikauden tulos		-6 622 615,87		-8 353 029,61
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		27 019,42		30 479,64
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)				
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		140 741,00		-13 056,00
Tilikauden ylijäämä(+)/alijäämä(-)		-6 454 855,45		-8 335 605,97

KUNNAN TASE

VASTAAVAA	2013	2012
PYSYVÄT VASTAAVAT	189 024 141,35	188 339 162,66
Aineettomat hyödykkeet	2 127 748,93	2 002 868,26
Aineettomat oikeudet	346 034,21	425 989,06
Muut pitkävaikutteiset menot	1 781 714,72	1 576 879,20
Aineelliset hyödykkeet	159 756 194,01	159 194 742,00
Maa- ja vesialueet	24 386 989,07	24 522 382,39
Rakennukset	85 117 220,09	86 484 861,33
Kiinteät rakenteet ja laitteet	46 784 826,57	45 358 320,82
Koneet ja kalusto	2 236 180,13	1 462 648,30
Muut aineelliset hyödykkeet	6 241,47	6 241,47
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 224 736,68	1 360 287,69
Sijoitukset	27 140 198,41	27 141 552,40
Osakkeet ja osuudet	25 156 672,36	25 167 281,35
Muut lainasaamiset	1 449 878,05	1 449 878,05
Muut saamiset	533 648,00	524 393,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	457 561,46	547 466,42
Valtion toimeksiannot	2 018,30	41 037,23
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	75 743,41	79 203,13
Muut toimeksiantojen varat	379 799,75	427 226,06
VAIHTUVAT VASTAAVAT	28 138 536,17	32 618 066,96
Vaihto-omaisuus	405 393,90	405 715,36
Aineet ja tarvikkeet	404 541,90	405 223,36
Valmiit tuotteet	852,00	492,00
Saamiset	7 615 800,95	11 662 102,24
<i>Pitkäaikaiset saamiset</i>	571 428,00	714 285,00
Muut saamiset	571 428,00	714 285,00
<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	<i>7 044 372,95</i>	<i>10 947 817,24</i>
Myyntisaamiset	4 243 444,58	6 225 911,26
Muut saamiset	2 089 851,14	3 332 867,02
Siirtosaamiset	711 077,23	1 389 038,96
<i>Rahoitusarvopaperit</i>	206 607,98	206 607,98
Osakkeet ja osuudet	206 607,98	206 607,98
Rahat ja pankkisaamiset	19 910 733,34	20 343 641,38
VASTAAVAA	217 620 238,98	221 504 696,04

VASTATTAVAA	2013	2012
OMA PÄÄOMA	84 589 879,69	91 044 735,14
Peruspääoma	59 989 993,53	59 989 993,53
Arvonkorotusrahasto	565 508,32	565 508,32
Edellisten kausien ylijäämä (+)/alijäämä(-)	30 489 233,29	38 824 839,26
Tilikauden ylijäämä(+)/alijäämä(-)	-6 454 855,45	-8 335 605,97
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	866 430,41	893 449,83
Poistoero	260 273,96	287 293,38
Vapaaehtoiset varaukset	606 156,45	606 156,45
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 825 015,31	4 053 962,09
Valtion toimeksiannot	2 335,30	41 037,23
Lahjoitusrahastojen pääomat	3 332 212,84	3 474 948,13
Muut toimeksiantojen pääomat	490 467,17	537 976,73
VIERAS PÄÄOMA	128 338 913,57	125 512 548,98
Pitkäaikainen	89 564 711,97	87 038 849,37
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	77 155 347,95	75 368 935,10
Lainat julkisyhteisöiltä	3 187 174,76	3 764 204,29
Saadut ennakot	1 661 983,94	1 328 135,38
Liittymismaksut ja muut velat	7 560 205,32	6 577 574,60
Lyhytaikainen	38 774 201,60	38 473 699,61
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 213 587,15	8 418 349,15
Lainat julkisyhteisöiltä	576 627,19	575 574,29
Saadut ennakot	8 042,00	3 000,00
Ostovelat	10 314 888,13	11 398 614,67
Muut velat	2 322 302,55	1 742 147,86
Siirtovelat	17 338 754,58	16 336 013,64
VASTATTAVAA	<u>217 620 238,98</u>	<u>221 504 696,04</u>

KONSERNITULOSLASKELMA	<u>1.1.-31.12.2013</u>	<u>1.1.31.12.2012</u>
Toimintatuotot	110 921 676	109 662 234
Toimintakulut	-288 648 479	-279 455 994
Osuus osakkuusyhtiöiden voitoista (tappioista)	-13 525	4 814
Toimintakate	-177 740 328	-169 788 946
Verotulot	171 133 163	159 412 681
Valtionosuudet	23 251 394	23 702 080
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	161 480	249 985
Muut rahoitustuotot	643 286	743 579
Korkokulut	-3 567 640	-2 606 554
Muut rahoituskulut	-381 027	-1 954 376
Vuosikate	13 500 330	9 758 449
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 932 476	-17 637 119
Tilikauden yli- alipariarvot		
Arvonalentumiset	-4 736	-254 738
Satunnaiset erät	5 812	0
Tilikauden tulos	-7 431 071	-8 133 408
Tilinpäätössierrot	-821 490	-174 174
Vähemmistöosuudet	58 193	29 173
Varausten ja rahastojen muutos	167 760	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-8 026 607	-8 278 409
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintamenot, %	-38,4	-39,2
Vuosikate prosenttia poistoista	-64,5	-54,5
Vuosikate €/asukas	356	260
Asukasmäärä 31.12	37899	37583

KONSERNIRAAHOITUSLASKELMA

	2013	2012
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	13 500 330	9 758 447
Satunnaiset erät	5 812	0
Tulorahoituksen korjaukset	-1 863 041	-4 402 942
	11 643 100	5 355 505
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-19 059 063	-22 110 184
Rahoitusosuudet investointimenoihin	46 459	173 337
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 659 374	4 611 962
	-16 353 230	-17 324 885
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 710 129	-11 969 380
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-10 007	-9 661
	-10 007	-9 661
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 228 545	15 508 225
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 146 920	-9 287 124
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-186 428	-410 121
	-1 104 803	5 810 980
Oman pääoman muutokset	-442 108	68 600
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	4 704	124 399
Vaihto-omaisuuden muutos	-46 606	-59 149
Saamisten muutos	4 503 032	3 242 194
Korottomien velkojen muutos	1 651 016	3 258 482
	6 112 145	6 565 926
Rahoituksen rahavirta	4 555 227	12 435 845
Rahavarojen muutos	-154 902	466 465
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	28 522 070	28 735 090
Rahavarat 1.1	28 676 972	28 268 623
	-154 902	466 467
Rahoituslaskelman tunnusluvut:		
Investointien tulorahoitus %	71,0	44,5
Pääomamenojen tulorahoitus %	47,9	31,3
Lainanhoitokate	1,3	1,0
Kassan riittävyys pv	32	33
Asukasmäärä 31.12	37889	37583

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2013	31.12.2012
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	1 023 852	582 252
Muut pitkävaikutteiset menot	2 822 768	2 854 760
Ennakkomaksut	<u>221 818</u>	<u>134 404</u>
	4 068 438	3 571 416
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	29 097 954	29 268 379
Rakennukset	141 956 977	142 717 573
Kiinteät rakenteet ja laitteet	47 581 856	46 005 916
Koneet ja kalusto	4 403 474	3 718 509
Muut aineelliset hyödykkeet	1 568 214	1 783 168
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>5 408 589</u>	<u>4 048 891</u>
	230 017 064	227 742 436
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	4 803 946	6 728 402
Muut lainasaamiset	1 452 492	1 452 670
Muut saamiset	<u>551 131</u>	<u>540 946</u>
	6 807 569	8 722 019
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	79 099	150 822
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	181 659	176 039
Muut toimeksiantojen varat	<u>393 715</u>	<u>431 350</u>
	654 473	758 211
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	895 210	849 056
Keskeneräiset tuotteet	17 474	17 676
Valmiit tuotteet	852	492
Muu vaihto-omaisuus	<u>1 419</u>	<u>1 125</u>
	914 955	868 349
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	188 439	189 394
Lainasaamiset	13 820	13 820
Muut saamiset	589 166	728 133
Siirtosaamiset	<u>0</u>	<u>0</u>
	791 425	931 348
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	6 777 009	8 511 518
Lainasaamiset	552 430	9 085
Muut saamiset	2 377 915	4 076 119
Siirtosaamiset	<u>1 041 964</u>	<u>1 766 098</u>
	10 749 318	14 362 820
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	211 365	211 761
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	2 569 534	2 674 732
Muut arvopaperit	<u>1 132 165</u>	<u>555 866</u>
	3 913 064	3 442 358
Rahat ja pankkisaamiset	<u>24 609 006</u>	<u>25 292 731</u>
	<u>282 525 312</u>	<u>285 845 581</u>
	=====	=====

VASTATTAVAA	31.12.2013	31.12.2012
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	59 989 994	59 989 994
Arvonkorotusrahasto	633 826	833 690
Muut omat rahastot	1 884 482	830 084
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	26 034 402	33 406 089
Tilikauden yli-/alijäämä	<u>-8 026 607</u>	<u>-8 278 411</u>
	80 516 097	86 781 445
VÄHEMMISTÖOSUDET	2 107 951	349 075
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	2 100 504	1 658 478
Vapaaehtoiset varaukset	<u>2 678 029</u>	<u>2 326 389</u>
	4 778 533	3 984 867
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	54 569	60 210
Muut pakolliset varaukset	<u>897 598</u>	<u>840 659</u>
	952 167	900 868
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	79 490	151 820
Lahjoitusrahastojen pääomat	3 443 565	3 573 786
Muut toimeksiantojen pääomat	<u>508 555</u>	<u>545 780</u>
	4 031 610	4 271 386
VIERASPÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	123 463 846	124 527 531
Lainat julkisyhteisöiltä	3 228 977	3 816 094
Saadut ennakot	1 662 037	1 328 188
Liittymismaksut ja muut velat	<u>7 827 724</u>	<u>6 840 876</u>
	136 182 584	136 512 690
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 297 970	10 535 779
Lainat julkisyhteisöiltä	576 912	567 556
Saadut ennakot	1 370 971	1 149 209
Ostovelat	14 018 925	15 155 464
Muut velat	3 451 775	2 308 205
Siirtovelat	<u>24 168 384</u>	<u>23 329 036</u>
	53 884 937	53 045 249
	282 525 312	285 845 581
	=====	=====
Konsernitaseen tunnusluvut		
Omavaraisuus %	29,98	35,16
Suhteellinen velkaantuneisuus %	61,26	166,79
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) 1000 €	18 009	33 428,80
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) €/asukas	475	898,82
Konsernin lainakanta 31.12. 1 000 €	137 568	133 636
Konsernin lainat €/asukas	3 630	3 593
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1 000 €	1 452	1 453
Kunnan asukasmäärä 31.12.	37 899	37 192

VESIHUOLTOLAITOKSEN LASKENNALLINEN ERIYTTÄMINEN

Vesihuoltolaitoksen sisäisen eriyttämisen menetelmäksi on valittu laskennallinen eriyttäminen 1.1.2013 lähtien. Laskennallisessa eriytyksessä vesihuoltolaitoksen talousarvio sisältyy kunnan talousarvioon samalla tavalla kuin muiden yksiköiden talousarviot. Korvaus jäännöspääomasta ja korkoprosentista hyväksytään talousarvion yhteydessä. Tasearvot ja suunnitelmapoistot ovat kunnan tilinpäätöksen mukaisia. Kustannuksiin ja tuloihin sisältyvät sekä käyttövesi että jätevesi.

VESIHUOLTOLAITOS TUOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2013		1.1.-31.12.2012	
Liikevaihto		5 971 200,70		5 530 388,87
Liiketoiminnan muut tuotot		10 250,55		5 136,45
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 254 854,88		-1 519 676,64	
Palvelujen ostot	-1 790 443,51	-3 045 298,39	-1 068 598,21	-2 588 274,85
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-778 093,64		-656 604,53	
Henkilösivukulut	-180 562,77		-207 127,78	
Eläkekulut	-116 164,01		-167 556,44	
Muut henkilöstösivukulut	-64 398,76	-958 656,41	-39 571,34	-863 732,31
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 773 191,34		-1 758 250,11
Liiketoiminnan muut kulut		-82 895,49		-85 904,58
Liikeylijäämä (-) alijäämä		121 409,62		239 363,47
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	0,01		1 348,00	
Kunnalle maksetut korkokulut	-72 123,10		-102 157,22	
Muille maksetut korkokulut	-706,35		0	
Korvaus peruspääomasta	-15 011,10		-15 011,10	
Muut rahoituskulut		-87 840,54		-231,13
Tilikauden ylijäämä/alijäämä ennen varauksia		33 569,08		123 312,02
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		27 019,42		30 479,64
Tilikauden ylijäämä/alijäämä		60 588,50		153 791,66

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE

	31.12.2013	31.12.2012
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat	18 044 388,36	17 197 046,39
Aineettomat hyödykkeet	1 396 619,36	1 402 305,83
Muut pitkävaikutteiset menot	1 396 619,36	1 402 305,83
Aineelliset hyödykkeet	16 647 769,00	15 794 740,56
Kiinteät rakenteet ja laitteet	16 647 767,32	15 794 738,88
Koneet ja kalusto	1,68	1,68
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	0,00
Vaihtuvat vastaavat	1 890 967,00	1 640 289,59
Lyhytaikaiset saamiset	1 890 967,00	1 640 289,59
Myyntisaamiset	1 890 967,00	1 537 214,22
Muut saamiset	0,00	101 860,69
Siirtosaamiset	0,00	1 214,68
VASTAAVAA	19 935 355,36	18 837 335,98
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	8 524 600,91	8 464 012,41
Peruspääoma	300 221,93	300 221,93
Liittymismaksurahasto	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	8 163 790,48	8 009 998,82
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	60 588,50	153 791,66
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	260 273,96	287 293,38
Poistoero	260 273,96	287 293,38
Vieras pääoma	11 150 480,49	10 086 030,19
Lyhytaikainen	9 169 961,10	8 131 083,80
Lainat kunnalta	1 250 218,48	1 250 218,48
Liittymismaksut ja muut velat	7 919 742,62	6 880 865,32
Lyhytaikainen	1 980 519,39	1 954 946,39
Lainat julkisyhteisöiltä	467 869,60	192 243,36
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	966 012,98	1 394 038,14
Muut lyhytaikaiset velat	179 281,64	64 823,31
Siirtovelat	367 355,17	303 841,58
VASTATTAVAA	19 935 355,36	18 837 335,98
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuus-%	44,1	46,5
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	186,4	182,2
Lainakanta 31.12.	1718088	1442462
Lainat €/asukas	45	38
Lainasaamiset 31.12	0	0
Asukasmäärä	37913	37583

LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus: Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoonsa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus: Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoonsa.

Vaihto-omaisuuden arvostus: Vaihto-omaisuutta ei ole.

Rahoitusomaisuuden arvostus: Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoonsa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa kunnanvaltuuston päätöksen 17.6.2013 § 105 mukaisesti. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat oikeudet	3-30 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3-5 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset	10-50 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
• Kadut, tiet, torit ja puistot	20 %	Menojäämäpoisto
• Vesi- ja viemäriverkostot	10 %	Menojäämäpoisto
• Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	20 %-25 %	Menojäämäpoisto
Koneet ja kalusto	3-15 vuotta	Tasapoisto
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	

Käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintahinta on alle 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Tuloslaskelman liitetiedot

Liite 1

Toimintatuotot tehtävittäin

	2013	2012
<i>Kunnan ulkoiset toimintatuotot</i>		
Yleishallinto	703 635	768 489
Perusturva	9 390 903	9 456 552
Sivistystoimi	7 788 323	7 669 351
Yhdyskuntatekniikka	4 041 355	3 963 211
Vesihuoltolaitos	5 481 785	4 912 489
Kohdistamattomat: pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja erät muut korvaukset	2 056 057	4 408 777
Maankäyttö- ja rakennuslain korvaukset	2 411 558	3 290 754
<i>Kunnan ulkoiset toimintatuotot yhteensä</i>	<i>31 873 616</i>	<i>34 469 623</i>

Liite 2

Verotulojen erittely

	2013	2012
Verotulot		
Kunnan tulovero	156 326 201	145 944 124
Osuus yhteisöveron tuotosta	6 451 416	6 255 274
Kiinteistövero	8 355 546	7 213 283
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>171 133 163</i>	<i>159 412 681</i>

Veroprosentit

	2013	2012
Kunnan tuloveroprosentti	19,00	19,00
Kiinteistöveroprosentit		
Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,80	0,67
Vakituinen asuinrakennus	0,32	0,32
Muu rakennus	0,92	0,92
Rakentamaton tontti	3,00	3,00

Verotulojen osalta vuosi 2013 ei ole suoraan verrannollinen muihin vuosiin, koska osa verotuloista tilitettiin nopeutetussa aikataulussa kunnalle. Vuoden 2013 verotulojen tilityksissä oli suuruusluokaltaan 1,6 milj. euron ylimääräinen tilitys.

Liite 3

Valtionosuuksien erittely

	2013	2012
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	29 279 582	29 877 839
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	-15 114 719	-14 438 923
Järjestelmämuutoksen tasaus (+/-)	-115 756	-115 756
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-6 028 188	-6 175 759
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>23 251 394</i>	<i>23 702 080</i>

Selvitys ”muut henkilöstökulut” -erän vertailukelpoisuudesta edelliseen ja seuraaviin tilikausiin verrattuna

Keskinäinen vahinkovakuutusyhtiö Tapiola on käyttänyt kunnan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tasaukseen vuodelta 2012 erikoismaksua, koska kunta siirsi vakuutuksen toiseen yhtiöön. Tästä aiheutui kunnalle noin 120 000 euron lisäkulu, joka rasittaa vuoden 2013 tapaturmavakuutumaksutiliä ryhmässä ”muut henkilöstökulut”.

Selvitys aikaisempiin tilikausiin kohdistuvien virheiden oikaisuista

Vuoden 2012 tilinpäätöksessä on kirjattu liikaa myydyin asunto-osakkeen myyntivoittoa 99 283 euroa. Virhe on oikaistu vuoden 2013 kirjanpidossa vähentäen vuoden 2013 myyntivoittoa..

Liite 5

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta kunnan tilinpäätöksessä

	2013 <i>(2012-2016)</i>		2012 <i>(2011-2015)</i>	
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	15 532 673		14 599 075	
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	25 809 146		23 821 631	
Poikkeama (€)	-	10 276 473	-	9 222 556
Poikkeama (%)	-	40	-	39

Liite 6

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot- ja tappiot

	2013	2012
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	2 145 433,80	4 161 510,99
Muut myyntivoitot	-	89 376,99
<i>Myyntivoitot yhteensä</i>	<i>2 056 056,81</i>	<i>4 408 774,85</i>
Muut toimintakulut		
Muut myyntitappiot	0,00	0,00
<i>Muut myyntitappiot yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Liite 7

Osinkotuottojen ja kuntayhtymien peruspääoman korkotuottojen erittely

	2013	2012
Osinkotuotot muista yhteisöistä	66 450,80	66 232,70
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	260 094,46	268 031,31
<i>Yhteensä</i>	<i>326 545,26</i>	<i>334 264,01</i>

Taseen liitetiedot

Liite 8

Arvonkorotukset

	2013	2012
Maa- ja vesialueet		
Arvo 1.1.*)	565 508,32	565 508,32
Arvonkorotukset		
Arvonkorotusten purku		
Arvo 31.12.	565 508,32	565 508,32

*) Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset on tehty ennen 1.1.1997 siten, että arvo on enintään silloisen verotusarvon suuruinen.

Liite 9

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet										
	Aineettomat hyödykkeet					Aineelliset hyödykkeet				
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Arvo- ja taide-esineet	Ennakkomaksut ja kesk.er.h.	Yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	425989,06	1 576 879,20	24 522 382,39	86 484 861,33	45 358 320,82	1 462 648,30	6 241,47	1 360 287,69	161 197 610,26	
Lisäykset tilikauden aikana	160532,76	450 213,42	403 096,46		9 343 768,40	1 661 639,02		2 822 414,50	14 841 664,56	
Rahoitusosuudet tilikaudella					-64 363,81				-64 363,81	
Vähennykset tilikauden aikana			-538 489,78					-2 957 965,51	-538 489,78	
Siirrot erien välillä				2 957 965,51					0,00	
Tilikauden poisto	-240487,61	-245 377,90		-4 325 606,75	-7 852 898,84	-888 107,19			-13 552 478,29	
Poistamaton hankintameno 31.12.	346 034,21	1 781 714,72	24 386 989,07	85 117 220,09	46 784 826,57	2 236 180,13	6 241,47	1 224 736,68	161 883 942,94	
Kirjanpitoarvo 31.12.2013	346 034,21	1 781 714,72	24 386 989,07	85 117 220,09	46 784 826,57	2 236 180,13	6 241,47	1 224 736,68	161 883 942,94	

Liite 10

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Jvk-lainasaamiset, muut lainasaamiset ja muut saamiset				Yhteensä
	Kuntayhtymä- osuudet	Tytäryhteisö- osakkeet	Osakkeet osakkuus- ja muut omistusyht.	Muut osakkeet ja osuudet	Lainasaamiset tytäryhteisöiltä	Lainasaamiset osakkuus- muilta yhteisöiltä	Lainasaamiset, muut saamiset	Muut saamiset	
Hankintameno 1.1.	14 316 467,18	5 391 835,11	892 436,49	4 566 542,57	8 567,66	1 441 310,39	524 393,00	27 141 552,40	
Lisäykset tilikaudella	10 000,00						9 255,00	19 255,00	
Vähennykset tilikaudella		- 12 850,52	- 7 758,47					- 20 608,99	
Siirrot erien välillä								-	
Hankintameno 31.12.	14 326 467,18	5 378 984,59	884 678,02	4 566 542,57	8 567,66	1 441 310,39	533 648,00	27 140 198,41	
Arvonlennukset ja niiden palautukset								-	
Arvonkorotukset								-	
Kirjainpöytäarvo 31.12.	14 326 467,18	5 378 984,59	884 678,02	4 566 542,57	8 567,66	1 441 310,39	533 648,00	27 140 198,41	

Liite 11

Saamisten erittely

	2013		2012	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		134 339,34		124 428,46
<i>Yhteensä</i>		<i>134 339,34</i>		<i>124 428,46</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		342 105,09		185 052,21
Muut saamiset		385 878,31		517 731,12
Siirtosaamiset		94 565,41		98 104,43
<i>Yhteensä</i>		<i>822 548,81</i>		<i>800 887,76</i>
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset		17 081,17		13 933,26
Lainasaamiset				
<i>Yhteensä</i>		<i>17 081,17</i>		<i>13 933,26</i>
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		3 749 918,98		5 902 497,33
Muut saamiset	571 428,00	1 703 972,83	714 285,00	2 815 135,90
Siirtosaamiset		616 511,82		1 290 934,53
<i>Yhteensä</i>	<i>571 428,00</i>	<i>6 070 403,63</i>	<i>714 285,00</i>	<i>10 008 567,76</i>
<i>Saamiset yhteensä</i>	<i>571 428,00</i>	<i>7 044 372,95</i>	<i>714 285,00</i>	<i>10 947 817,24</i>

Liite 12

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	2013	2012
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	450 728,00	464 353,90
Elatustuen takautumissaatava	48 461,00	47 978,00
Muut tulojäämät		
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	<i>499 189,00</i>	<i>512 331,90</i>
Menoennakot		
Jaksotetut palkat	52 781,64	51 820,14
Muut maksetut menoennakot	159 106,59	824 886,92
<i>Menoennakot yhteensä</i>	<i>211 888,23</i>	<i>876 707,06</i>
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>711 077,23</i>	<i>1 389 038,96</i>

Liite 13

Rahoitusarvopapereista tase-erittäin jälleenhankintahintojen ja aktivoitujen hankintamenojen

	2013	2012
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	990 890,24	819 181,24
Kirjanpitoarvo	206 607,98	206 607,98
<i>Erotus</i>	784 282,26	612 573,26

Liite 14

Oman pääoman erien muutokset

Oman pääoman erittely

	2013	2012
Oma pääoma		
Peruspääoma 1.1. ja 31.12.	59 989 993,53	59 989 993,53
Arvonkorotusrahassto 1.1. ja 31.12.	565 508,32	565 508,32
Edellisten tilikausien ylijäämä	30 489 233,29	38 824 839,26
Tilikauden yli-/alijäämä	- 6 454 855,45	- 8 335 605,97
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	84 589 879,69	91 044 735,14

Liite 15

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	Arvo 1.1.	Muutokset 1.1.-31.12.	Arvo 31.12.
Kertynyt poistoero	287 293,38	-27 019,42	260 273,96

Liite 16

Pitkäaikainen vieras pääoma, joka erääntyy myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua

	2013	2012
Pitkäaikaiset velat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	19 738 216,00	28 966 962,00
Lainat julkis yhteisöiltä	886 332,85	1 461 907,13
Muut velat	10 507,83	11 091,60
	20 635 056,68	30 439 960,73

Liite 17

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä, ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille:

Lyhytaikainen vieras pääoma	2013	2012
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	2 604,35	2 746,06
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	1 090 008,66	404 529,59
Velat osakkuus-, sekä muille omistusyhteisöille		
Ostovelat	66 642,63	36 111,71
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	1 159 255,64	443 387,36

Liite 18

Muiden velkojen erittely

	2013	2012
Muut velat		
Liittymismaksut	7 549 668,30	6 880 865,32
Muut velat	10 537,02	11 091,60
<i>Muut velat yhteensä</i>	7 560 205,32	6 891 956,92

Liite 19

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2013	2012
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot	797 192,67	165 950,73
Menojäämät		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	12 976 662,13	10 753 310,48
Korkojaksotukset	253 430,46	378 781,30
Muut menojäämät	3 311 469,32	2 082 789,73
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	17 338 754,58	13 380 832,24

Liite 20

Taseen ulkopuoliset erät

	2013	2012
Huollettavien varat 31.12.	109 636,84	50 239,22

Elatus-tuen takautumissaatavan laskennallinen korvaus

Taseen saamisiin merkitty määrä 31.12.	48 461,00	47 978,00
--	-----------	-----------

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liite 21

Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

Kunta ei ole antanut kiinnityksiä lainojensa vakuudeksi.

Liite 22

Leasingvastuiden yhteismäärä (arvonlisäveroineen)	2013	2012
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	760 361,00	284 161,78
Myöhemmin maksettavat	936 073,50	655 227,88
<i>Yhteensä</i>	<i>1 696 434,50</i>	<i>939 389,66</i>

Liite 23

Takausvastuut	2013	2012
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	4 808 805,56	5 195 637,79
Jäljellä oleva pääoma	127 500,00	647 963,11
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	5 273 363,11	4 928 363,11
Jäljellä oleva pääoma	3 477 701,12	3 162 807,78

Liite 24

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2013	2012
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	163 699 510,04	138 936 307,66
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12	-	-
Vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12	- 109 785,86	- 98 154,14

Muut taloudelliset vastuut

Kirkkonummen kunnan ja Kuntien eläkevakuutuslaitoksen välille on vuonna 2012 solmittu 2 vuokrasopimusta 15 (viideksitoista) vuodeksi, kunnantalo ja Asemanseudun pysäköintitalo. Vuokrat muodostuvat pääomavuokrasta, joka määräytyy vuokrauksen kohteen rakennushankkeen toteutuneille hankintakustannuksille. Vuosina 2014 – 2017 arvioidut vuokramenot ovat kunnantalon osalta noin 1,2 miljoonaa euroa vuodessa ja pysäköintitalon osalta noin 0,4 miljoonaa euroa vuodessa.

Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat veloitteet

Sundet 1-3 alueita koskevat sopimukset: kunnalla ei ole maankäyttösopimusten perusteella veloitteita.

Sarvvik: kunnan veloitteena on rakennuttaa toteutusvaiheiden 2 ja 3 sisäinen kunnallistekniikka. (Lisäksi sopimuksessa viitataan kaava-alueelle rakennettaviin kouluun ja päiväkoteihin. Sopimuksessa ei kuitenkaan aseteta kunnalle veloitteita näiden rakentamiseen tietyssä aikataulussa.)

Ratavalli: kunnan veloitteena oli rakennuttaa kaava-alueen sisäinen kunnallistekniikka 18 kuukauden kuluessa asemakaavan ja katu- ja vesihuoltosuunnitelmien voimaan tulosta. Hankkeen rakennusurakka valmistui vuoden 2013 aikana.

Tolsan asemanseutu: kunnan veloitteena on laatia ja hyväksyä katusuunnitelmat sekä rakennuttaa asemakaavan mukaisen korttelin 651 vesihuolto käyttökuntoon ja kadut alueen liikennetarvetta tyydyttävään kuntoon 12 kk:n kuluessa ja koko sopimusalueen osalta 24 kk:n kuluessa asemakaavan, katusuunnitelman sekä ko. kadunrakennusurakan lainvoimaiseksi tulosta. Lisäksi sopimus velvoittaa kiinteistöluovutuksiin, jotka toteutetaan 2013–2017. Hankkeen rakennusurakka alkoi vuoden 2013 elokuussa.

Köpäksenkulma: maankäyttösopimuksen mukainen maanvaihto on toteutettava. Maankäyttösopimuksessa ei ole osoitettu kunnalle muita suoria veloitteita.

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Liite 25

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2013	2012
Yleishallinto	41	57
Perusturva	609	607
Sivistystoimi	1356	1380
Yhdyskuntatekniikka	235	260
Vesihuoltolaitos	17	19
<i>Yhteensä</i>	<i>2241</i>	<i>2323</i>
Henkilöstökulut	2013	2012
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	97 136 821,67	95 518 247,73
Aktivoitu ainneettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	15 712,75	13 317,08
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>97 152 534,42</i>	<i>95 531 564,81</i>
Tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	2013	2012
Tilintarkastus	41 801,99	39 886,50
Tarkastuslautakunnan avustaminen	7 493,25	7 085,00
Muut palvelut	0	1835

KIRKKONUMMEN KUNNAN KONSERNIRAKENNE 31.12.2013

Tytäryhteisöt	Osakkuusyhteisöt	Kuntayhtymät
Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy 100 %	As Oy Hofmaninpelto 45,4 %	Uudenmaan liitto 2,7 %
Kiint. Oy Kirkkonummen Männistönmuori 99,3 %	As Oy Kirkkonummen Matinmäki 33,7 %	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri 2,2 %
Kiint. Oy Kirkkonummen Keskustapysäköinti 64,7 %	Kiint Oy Kirkkonummen Pankkitalo 41,2 %	Eteva kuntayhtymä 2,5 %
	As Oy Masalan Tupa 36,05 %	Kärkulla samkommun 3,2 %
	Kirkkonummen Liikekeskus Oy 33,3 %	Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia 11,5 %
	As Oy Kirkkonummen Masalanhovi 49,98 %	EVTEK kuntayhtymä 7 %
		Länsi-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymä 1,4 %
		Västra Nylands folkhögskola 12,5 %
		HSL 3,3 %

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

	Kotikunta	Kunnan omistus- osuus, %	Konsernin omistus- osuus, %	Kuntakonsernin osuus (1 000 e)		
				omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kirkkonummen Vuokra-Asunnot Oy	Kirkkonummi	100,0	100,0	4 535	42 517	0
Kiint. Oy Kirkkonummen Männistönuori	Kirkkonummi	99,3	99,3	65	907	0
Kiint. Oy Kirkkonummen Keskustapysäköinti	Kirkkonummi	64,7	64,7	4 065	5	2
			Yhteensä	8 665	43 429	2
Kuntayhtymät						
Uudenmaan liitto	Helsinki	2,7	2,7	41	46	2
Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiiriin ky	Helsinki	2,2	2,2	9 450	12 005	217
Eteva kuntayhtymä	Mäntsälä	2,6	2,6	304	1 325	-28
Kärkulla samkommun	Parainen	3,2	3,2	322	542	15
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia	Espoo	11,5	11,5	6 682	1 179	50
EVTEK ky	Vantaa	7,0	7,0	1 094	7	-7
Länsi-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymä	Lohja	1,4	1,4	272	56	21
Helsingin Seudun Liikenne	Helsinki	3,3	3,3	1 083	3 235	344
Samkommunen Västra Nylands folkhögskola	Karjaa	12,5	12,5	142	57	2
			Yhteensä	19 390	18 452	616
Osakkuusyhteisöt						
As Oy Hofmaninpelto	Kirkkonummi	45,4	45,4	709	762	0
As.Oy Matinmäki	Kirkkonummi	37,4	37,4	530	161	0
As Oy Masalan Tupa	Kirkkonummi	36,1	36,1	212	1	-1
Kiinteistö Oy Kirkkonummen Pankkitalo	Kirkkonummi	41,2	41,2	134	44	15
Kirkkonummen Liikekeskus Oy	Kirkkonummi	33,3	33,3	186	1 203	0
As. Oy Kirkkonummen Masalanhovi	Kirkkonummi	49,98	49,98	610	287	0
			Yhteensä	2 381	2 458	14

Liite 29. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on tehty nimellis- eli pariarvomenetelmällä.

Sisäiset liiketapahtumat

Sisäiset tuotot, kulut, velat ja saamiset ja muut sisäiset liiketapahtumat on vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden käyttöomaisuuden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu tytäryhteisön oman pääoman eriä Edellisten tilikausien voitto/tappio ja Tilikauden voitto/tappio vastaan. Osakkuusyhteisöjen käyttöomaisuuden poistoja ei ole oikaistu. Koy Kirkkonummen vuokra-asuntojen poisto-oikaisu vuodelta 2012 on ollut virheellinen, puuttuva hankintameno oikaistu 2013 tilinpäätöksessä mikä kasvatti poisto-oikaisujen määrää.

Muutokset konsernirakenteessa

Koy Maslanhovi on aiemmin yhdistelty tyttärenä osakkeiden myynnin vuoksi omistusosuus laskenut 49,98%iin ja on näin ollen osakkuusyhteisö. Vaikutus vertailutietoihin.

Liite 30. Arvonkorotukset

	2013	2012
Maa- ja vesialueet		
Arvo 1.1.	575 508,80	575 508,80
Arvonkorotukset		
Arvonkorotusten purku		
Arvo 31.12.	575 508,80	575 508,80

Liite 31. Oman pääoman erien muutokset

OMA PÄÄOMA

	2013	2012
Peruspääoma 1.1	59 989 994	59 989 994
Lisäykset tilikaudella	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0
Peruspääoma 31.12	59 989 994	59 989 994
Arvonkorotusrahasasto 1.1	833 689	833 689
Lisäykset tilikaudella		0
Arvonkorotusrahasasto 31.12	833 689	833 689
Muut omat rahastot	830 084	1 213 436
+/- muutokset tilikaudella		-383 352
Muut omat rahastot	830 084	830 084
Edellisten tilikausien alijäämä 1.1.	25 131 991	33 406 089
Tilikauden yli-/alijäämä	- 8 065 772	-8 278 411
Oma pääoma yhteensä	78 399 387	86 781 445

Liite 32. Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua
(1.1.2018 tai sen jälkeen)

	2013	2012
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	43 706 770	35 177 056
Lainat julkisyhteisöiltä	25 108 558	42 746 010
Muut velat	11 091	11 091
Pitkäaikaiset velat yhteensä	68 826 420	77 934 157

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liite 33. Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	44 222 005	41 177 906
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	92 720 841	86 733 000
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	92 720 841	86 733 000

Liite 34. Vakuudet

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	2 001	2 001
<i>Vakuudet yhteensä</i>	2 001	2 001

Liite 35. Leasingvastuiden yhteismäärä

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Velka	1 237 465,86	1 195 523,21

Liite 36. Annetut vastuusitoumukset

Takaukset samaan konserniin kuuluvien puolesta

Alkuperäinen pääoma	5 375 860	5 195 637
Jäljellä oleva pääoma	776 333	647 963

Takaukset muiden puolesta

Alkuperäinen pääoma	5 049 946	5 027 698
Jäljellä oleva pääoma	3 263 017	3 239 760

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASEEN LIITETIEDOT

Liite 37

Saamisten erittely

	2013	2012
	Lyhytaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	134 029,34	123 885,49
<i>Yhteensä</i>	<i>134 029,34</i>	<i>123 885,49</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä		
Myyntisaamiset	1 840,18	1 695,71
Muut saamiset	0,00	110,00
<i>Yhteensä</i>	<i>1 840,18</i>	<i>1 805,71</i>
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä		
Myyntisaamiset	9 894,13	7 844,76
<i>Yhteensä</i>	<i>9 894,13</i>	<i>7 844,76</i>
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	1 745 203,35	1 403 788,26
Muut saamiset	0,00	101 750,69
Siirtosaamiset	0,00	1 214,68
<i>Yhteensä</i>	<i>1 745 203,35</i>	<i>1 506 753,63</i>
<i>Saamiset yhteensä</i>	<i>1 890 967,00</i>	<i>1 640 289,59</i>

Liite 38

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2013	2012
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Maankäyttösopimuskorvaukset	0,00	0,00
Muut tulojäämät	0,00	1 214,68
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>1 214,68</i>
Menoennakot		
Muut maksetut menoennakot	0,00	0,00
<i>Menoennakot yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>1 214,68</i>

Liite 39

Oman pääoman erien muutokset

	2013	2012
Oma pääoma		
Peruspääoma 1.1.	300 221,93	300 221,93
+/- muutokset tilikaudella		
Peruspääoma 31.12.	300 221,93	300 221,93
Edellisten tilikausien ylijäämä	8 163 790,48	8 009 998,82
Tilikauden yli-/alijäämä	60 588,50	153 791,66
<i>Oma pääoma yhteensä 31.12.</i>	<i>8 524 600,91</i>	<i>8 464 012,41</i>

Liite 40

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	Arvo 1.1.	Muutokset 1.1.-31.12.	Arvo 31.12.
Kertynyt poistoero	287 293,38	-27 019,42	260 273,96

Liite 41

Pitkäaikainen vieras pääoma, joka erääntyy myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua

	2013	2012
Pitkäaikaiset velat		
Lainat kunnalta	670 144,88	673 488,40

Liite 42

Erittely liittymismaksuista	2013	2012
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Liittymismaksut ja muut velat	7 919 742,62	6 880 865,32
Liittymismaksut		
Muut velat	7 919 742,62	6 880 865,32

Liite 43

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2013	2012
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot	-	-
Menojäämät		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	266 794,65	167 646,44
Muut menojäämät	100 560,52	136 195,14
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>367 355,17</i>	<i>303 841,58</i>

Liite 44

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2013	2012
Vesihuoltolaitos	17	19

Liite 45

Henkilöstökulut	2013	2012
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	958 656,41	864 994,67
Aktivoitu ainnettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	6 613,70	1 262,36
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>965 270,11</i>	<i>866 257,03</i>

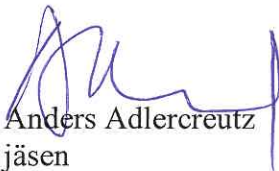
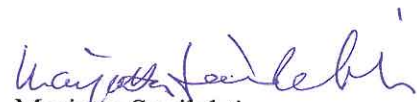
Liite 46

Leasingvastuiden yhteismäärä	2013	2012
Velka	4 685,19	5 689,06

Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan allekirjoitukset

Kirkkonummella 26. toukokuuta 2014

KIRKKONUMMEN KUNNANHALLITUS

Raija Vahasalo
puheenjohtajaAri Harinen
I varapuheenjohtajaAnders Adlercreutz
jäsenRalf Grönberg
jäsenJohanna Isomäki-Reik
jäsenPirkko Lehtinen
jäsenAntti Kilappa
jäsenTarmo Aarnio
kunnanjohtajaPekka M. Sinisalo
II varapuheenjohtajaGun-Maj Beck
jäsenHans Hedberg
jäsenMatti Kaurila
jäsenMarjokaisa Piironen
jäsenMarjatta Savilahti
varajäsen

Tilintarkastajien tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Kirkkonummella 27 päivänä touko kuuta 2014

BDO Auditor Oy
JHTT-yhteisö

Krister Rehn
JHTT